

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

CİHAN EMEL DEMİRYÜREK VE TÜRK HALK EDEBİYATI
ÇALIŞMALARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Mevlüt DEMİRYÜREK

Giresun, 2019

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

CİHAN EMEL DEMİRYÜREK VE TÜRK HALK EDEBİYATI
ÇALIŞMALARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
MEVLÜT DEMİRYÜREK
20152005030

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ABONUZ KÜÇÜK

GİRESUN, 2019

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün ..... tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Mevlüt Demiryürek'in, Cihan Emel Demiryürek ve Türk Halk Edebiyatı Çalışmaları başlıklı tezini incelemiş olup aday 01/07/2019 tarihinde, saat 10.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)	Dr. Öğr. Üyesi Abonoz KÜÇÜK	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Adem ÖZBEK	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Turgay KABAK	
Üye		
Üye		

ONAY

...../...../20...

Prof. Dr. Güven ÖZDEM

Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Cihan Emel Demiryürek ve Türk Halk Edebiyatı Çalışmaları” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

01/07/2019

Mevlüt DEMİRYÜREK

ÖN SÖZ

Halk bilimi, insanoğlunun var oluşundan bugüne kadar deneyimleri ve birikimleri sonucunda ortaya koyduğu bütün ürünleri sistematik olarak inceleyen bir disiplin olması bakımından önemlidir. Halk bilimi, içerik olarak çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu kapsam, alanla ilgili yapılan çalışmalarda da nicelik olarak bir artışa neden olmaktadır. Halk bilimi ögeleri, bu alan uzmanlarınca araştırılmakta, derlenmekte, incelenmekte ve literatüre kazandırılmaktadır. Ancak halk bilimi uzmanı olmayıp da halk kültürüne gönül vermiş kişilerin yaptıkları derleme çalışmaları çoğu zaman fark edilmemekte veyahut unutulup gitmektedir. İlgili literatür tarandığında da gönüllü halk bilimi araştırmacıları ve onların çalışmalarıyla ilgili bilimsel yayımların yok denecek kadar az olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada, Cihan Emel Demiryürek'in Aksaray ili ve özellikle Ortaköy ilçesinde yaptığı derleme çalışmalarının literatüre kazandırılması, incelenmesi ve gönüllü bir halk bilimi araştırmacısının tanıtılması amaçlanmıştır. Giriş, sonuç ve önerilerin dışında dört ana bölümden oluşan çalışmamızın birinci bölümünde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımları hakkında bilgiler verilmiştir. Kuramsal çerçeveyi oluşturan tanım ve kısaltmalar da bu bölümde ele alınmıştır. Çalışmanın konusuna benzer ya da yakın araştırmalar hakkında; tezler, kitaplar ve makaleler başlıkları altında bilgiler ikinci bölümde verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi hakkında detaylı bilgiler sunulmuştur. Araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama teknikleri, verilerin analizi gibi başlıklar altında yöntem kısmı açıklanmıştır. Dördüncü bölüm, bulgular ve yorum kısmından oluşmaktadır. Bu bölümde öncelikle çalışmanın merkezindeki isim Cihan Emel Demiryürek'in biyografisi yer almaktadır. Daha sonra Cihan Emel Demiryürek'in söz konusu yöreden derlemiş olduğu sırasıyla; maniler, türküler, fıkralar, atasözleri, deyimler, alkışlar, kargışlar, mahalli sözcükler verilmiştir. Bu bölümler, literatürdeki ilgili tasniflere göre tasnif edilmiş ve detaylandırılmıştır. Bunlar, alt başlıklar halinde verilmiştir. Sonuç ve öneriler bölümünde çalışma boyunca elde edilen verilerden hareketle varılan sonuçlar ve alana getirilebilecek öneriler yer almaktadır. Son olarak ise çalışma boyunca başvuru kaynaklar, kaynakça olarak verilmiştir. İncelenen dokümanlardan ve çalışmayla ilgili görsellerden örnekler, ekler kısmında yer almıştır.

Bu alışmanın, Cihan Emel Demiryürek tarafından Aksaray ili Ortaköy ilçesinden derlenen halkbilimi malzemesinin kayda geçirilmesi ve incelenmesi açısından önemli olduğu düşünölmektedir. Çalışmanın bu yönüyle kendinden sonra yapılacak çalışmalara da kaynaklık edeceği öngörölmektedir.

Öncelikle alışma boyunca bana yol gösteren danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Abonoz Küçük'e, bu çalışmanın ortaya ortaya çıkması için elindeki malzemeyi bizimle paylaşan Sayın Cihan Emel Demiryürek'e, bu süreçte desteklerini benden esirgemeyen sevgili aileme teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

DEMİRÜREK, Mevlüt. “Emel Demiryürek ve Türk Halk Edebiyatı Çalışmaları”, Yüksek Lisans Tezi, Giresun, 2019.

İnsanlığın ilk var olduğu günden bugüne kadar yaşadığı, ürettiği, biriktirdiği ve aktardığı öğeleri inceleyen halk bilimi, kapsamlı bilimsel bir disiplindir. İnsana dair her şey, onun konusu olabilir. Bu çalışmanın konusu Cihan Emel Demiryürek ve onun halk edebiyatı çalışmalarıdır. Cihan Emel Demiryürek, Aksaray ili Ortaköy ilçesinde yaşayan gönüllü bir halk bilimi araştırmacısıdır. Uzun yıllar boyunca Ortaköy ve çevresinde derlemeler yapmıştır. Bu çalışmanın amacı da Cihan Emel Demiryürek’in derlemiş olduğu halk bilimi öğelerini kayıt altına almak, incelemek ve kendisini literatüre kazandırmaktır.

Araştırmada doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Cihan Emel Demiryürek, uzun yıllar boyunca ses kaydı alarak yaptığı derlemeleri daha sonra deşifre ederek defterlere geçirmiştir. Öncelikle kendisinden bu malzemeler edinilerek incelenmiş ve tasnif edilmiştir. Daha sonra yöreye ilgili yapılan diğer çalışmalar ve Cihan Emel Demiryürek’in basılan bir kitabı incelenmiştir. Dokümanlar inceledikten sonra fişlemeler yapılmış ve veriler sınıflandırılmıştır. Sınıflandırılan malzeme incelenirken ilgili literatürden faydalanılmıştır.

Çalışmada Cihan Emel Demiryürek tarafından derlenen maniler, türküler, fıkralar, atasözleri, deyimler, alkışlar, kargışlar, mahalli sözcükler gibi bütün malzeme tasnif edilerek değerlendirilmiştir. Ayrıca bu öğeler, metin olarak da bulgular kısmında yer almıştır.

Bu çalışmayla birlikte yörenin halk bilimi öğeleri bakımından zengin bir coğrafya olduğu ve Cihan Emel Demiryürek’in yöreye ait birçok halkbilimi ürününü kayıt altına aldığı görülmüştür. Bu malzeme, şekil ve tür özellikleri açısından bir incelemeye de tabi tutulmuştur. Yapılan incelemelerde bahsi geçen malzemenin şekil ve tür özellikleri açısından da önemli bir zenginliğe sahip olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Cihan Emel Demiryürek, Halk Bilimi, Halk Edebiyatı, Aksaray/Ortaköy.

ABSTRACT

DEMİRYÜREK, Mevlüt. “Cihan Emel Demiryürek and her folk literature studies”, Yüksek Lisans Tezi, Giresun, 2019.

Folklore that examines the items which have been created, collected, experienced and transferred by mankind from the past up to the present is an extensive scientific discipline. Everything about human can be the subject of this study. The topics of this research are Cihan Emel DEMİRYÜREK and her folk literature studies. Cihan Emel DEMİRYÜREK who lives in Aksaray /Ortaköy is a volunteer folklore researcher. She made compilation around Ortaköy over many years. The aim of this study is to record and examine the folklore items that were compiled by her and to gain her into the literature.

Document review method was used in this study. Cihan Emel DEMİRYÜREK recorded her audio recorded compilation into notebooks by deciphering. Primarily these materials were examined and classified. Then other studies related to the region and a printed book of Cihan Emel DEMİRYÜREK were examined. After reviewing documents, datas were tagged and classified. While examining the classified materials, relevant literature was used. Also these items are in findings section as a text.

With this study, it is seen that the region is rich in folklore and Cihan Emel DEMİRYÜREK recorded a lot of folkloric items belong to this region. These materials were also examined in terms of shape and type and it was seen that the materials have a significant wealth in terms of shape and type.

Key Words: Cihan Emel Demiryürek, Folklore, Folk Literature, Aksaray/Ortaköy.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
BİRİNCİ BÖLÜM	10
1. GİRİŞ	10
1.1. Problem Durumu	10
1.2. Araştırmanın Amacı	11
1.3. Araştırmanın Önemi	11
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	12
1.5. Varsayımlar	12
1.6. Tanım ve Kısaltmalar	13
İKİNCİ BÖLÜM	16
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	16
2.1. Tezler	16
2.2. Kitaplar	17
2.3. Makaleler	18
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	20
3. YÖNTEM	20
3.1. Araştırma Modeli	20
3.2. Evren ve Örneklem	20
3.3. Verileri Toplama Teknikleri	21
3.4. Verilerin Analizi	21
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	23
4. BULGULAR VE YORUM	23
4.1. Cihan Emel Demiryürek'in Biyografisi	23
4.1.1. Doğumu ve Ailesi	23
4.1.2. Tahsili ve Memuriyeti	23
4.1.3. Derleme Yapmaya Başlaması	24
4.1.4. Derlemelerini Yayımlama Çabaları	24
4.1.5. Derlemelerin Yapılması	25

4.1.6. Yayımlanmış Yazıları ve Kitapları.....	26
4.2. Cihan Emel Demiryürek'in Ortaköy Yöresinden Derlediği Halk Edebiyatı Ürünleri.....	27
4.2.1. Cihan Emel Demiryürek'in Ortaköy Yöresinden Derlediği Maniler	27
4.2.1.1. Mani Metinleri.....	29
4.2.1.2. Cihan Emel Demiryürek'in Derlediği Manilerin Şekil ve Yapı Özellikleri.....	91
4.2.1.2.1. Hece Sayılarına Göre Maniler	91
4.2.1.2.1.1. Hece sayısı yediden az olan maniler:	92
4.2.1.2.1.2. Hece sayısı yedi olan maniler:	92
4.2.1.2.1.3. Hece sayısı yediden fazla olan maniler:	93
4.2.1.2.1.4. Hece sayısı dizelere göre farklılık gösteren maniler:	94
4.2.1.2.2. Dizelerine Göre Maniler	95
4.2.1.2.3. Uyak Yapılarına Göre Maniler	97
4.2.1.2.3.1. Uyak yapısı aaaa şeklinde olan maniler:.....	97
4.2.1.2.3.2. Uyak yapısı aabb şeklinde olan maniler:	99
4.2.1.2.3.3. Uyak yapısı abab şeklinde olan maniler:	99
4.2.1.2.3.4. Uyak yapısı abcb şeklinde olan maniler:	100
4.2.1.2.3.5. Uyak yapısı aabc şeklinde olan maniler:.....	101
4.2.1.2.3.6. Uyak yapısı aaba şeklinde olan maniler:	102
4.2.1.2.4. Manilerde Uyak ve Redif.....	103
4.2.1.2.4.1. Cinash uyak:	103
4.2.1.2.4.2. Yarım uyak:	104
4.2.1.2.4.3. Tam uyak:	105
4.2.1.2.4.4. Zengin uyak:	107
4.2.1.2.4.5. Redif:	108
4.2.1.2.5. Manilerde Durak.....	110
4.2.1.2.5.1. 2+3+2=7 duraklı maniler:.....	110
4.2.1.2.5.2. 3+2+3=7 duraklı maniler:.....	111
4.2.1.2.5.3. 3+2+2=7 duraklı maniler:.....	111
4.2.1.2.5.4. 4+3=7 duraklı maniler:	112
4.2.1.2.5.5. 3+4=7 duraklı maniler:	113
4.2.1.2.5.6. 4+4=8 duraklı maniler:	114
4.2.1.2.5.7. Duraksız maniler:.....	115

4.2.1.3. Konularına Göre Maniler	117
4.2.1.3.1. Alkış-Kargış Manileri	118
4.2.1.3.1.1. Alkış Manileri	118
4.2.1.3.1.2. Kargış Manileri	119
4.2.1.3.2. Askerlik Konulu Maniler	121
4.2.1.3.3. Ayrılık / Özlem Konulu Maniler	122
4.2.1.3.4. Cinsellik Konulu Maniler	123
4.2.1.3.5. Dert Konulu Maniler	124
4.2.1.3.6. Düğün-Nişan-Evlenme Konulu Maniler	125
4.2.1.3.7. Gelin-Kaynana-Görümce-Damat Konulu Maniler	126
4.2.1.3.8. Gurbet Konulu Maniler	128
4.2.1.3.9. Güzellik ve Çirkinlik Konulu Maniler	128
4.2.1.3.10. Mektup ve Telefon Konulu Maniler	130
4.2.1.3.11. Mizahi maniler	131
4.2.1.3.12. Öğüt ve İstek Konulu Maniler	132
4.2.1.3.13. Doğum ve Ölüm Konulu Maniler	133
4.2.1.3.14. Pişmanlık - Şikâyet- Sitem Konulu Maniler	134
4.2.1.3.15. Aşk – Sevda Konulu Maniler	135
4.2.2. Cihan Emel Demiryürek'in Ortaköy Yöresinden Derlediği Türküler ...	137
4.2.2.1. Aksaray Ortaköy Yöresinden Derlenen Türkülerde Şekil/Yapı Özellikleri	138
4.2.2.1.1. Aksaray Ortaköy Yöresinden Derlenen Türkülerde Ölçü	141
4.2.2.1.1.1. 7 Heceli Türküler	141
4.2.2.1.1.2. 8 Heceli Türküler	156
4.2.2.1.1.3. 9 Heceli Türküler	159
4.2.2.1.1.4. 11 Heceli Türküler	161
4.2.2.1.2. Aksaray Ortaköy Yöresinden Derlenen Türkülerde Bent ve Bağlantı	185
4.2.2.1.2.1. Bentleri Bir Dizeden Oluşan Türküler	185
4.2.2.1.2.1.1. Bentleri Bir, Bağlantıları Bir Dizeden Oluşan Türküler	185
4.2.2.1.2.2. Bentleri İki Dizeden Oluşan Türküler	186
4.2.2.1.2.2.1. Bentleri İki, Bağlantıları Dört Dizeden Oluşan Türküler	186
4.2.2.1.2.3. Bentleri Üç Dizeden Oluşan Türküler	187
4.2.2.1.2.3.1. Bentleri Üç, Bağlantıları Bir Dizeden Oluşan Türküler	187

4.2.2.1.2.3.2. Bentleri Üç, Bağlantıları İki Dizeden Oluşan Türküler	188
4.2.2.1.2.3.3. Bentleri Üç, Bağlantıları Dört Dizeden Oluşan Türküler	198
4.2.2.1.2.4. Bentleri Dört Dizeden Oluşan Türküler	201
4.2.2.1.2.4.1. Mani Dörtlüklerinden Kurulu Türküler	201
4.2.2.1.2.4.2. Bentleri Dört Dizeden Oluşup Bağlantıları Olmayan Türküler	204
4.2.2.1.2.4.3. Bentleri Dört, Bağlantıları Bir Dizeden Oluşan Türküler	214
4.2.2.1.2.4.4. Bentleri Dört, Bağlantıları İki Dizeden Oluşan Türküler	215
4.2.2.1.2.4.5. Bentleri Dört, Bağlantıları Üç Dizeden Oluşan Türküler	222
4.2.2.1.2.4.6. Bentleri Dört, Bağlantıları Dört Dizeden Oluşan Türküler	225
4.2.2.2. Aksaray Ortaköy Yöresine Ait Türkülerin İçerik Özellikleri	230
4.2.2.2.1. Aşk/Sevda Konulu Türküler	232
4.2.2.2.2. Gurbet/Ayrılık/Hasret Konulu Türküler	247
4.2.2.2.3. Ağıt/Ölüm Konulu Türküler	253
4.2.2.2.4. Tören Türküleri	262
4.2.2.2.4.1. Kına Türküleri	262
4.2.2.2.5. Asker Türküleri	263
4.2.2.2.6. Olay Türküleri	265
4.2.2.2.6.1. Tarihi Olayları Konu Alan Türküler	265
4.2.2.2.6.1.1. Eşkıya Türküleri	265
4.2.2.2.7. Sosyal Olayları Konu Alan Türküler	267
4.2.2.2.7.1. Toplum ve Aile İçi Olayları Konu Alan Türküler	267
4.2.2.2.8. Doğal Çevre İle İlgili Türküler	276
4.2.2.2.8.1. Doğayı Konu Alan Türküler	276
4.2.2.2.8.2. Hayvanları Konu Alan Türküler	277
4.2.2.2.9. Arzu/İstek Konulu Türküler	278
4.2.2.2.10. Çaresizlik Konulu Türküler	280
4.2.2.2.11. Şikâyet Konulu Türküler	281
4.2.3. Cihan Emel Demiryürek'in Ortaköy Yöresinden Derlediği Fıkralar.....	281
4.2.3.1. Fıkraların incelenmesi	281
4.2.3.2. Cihan Emel Demiryürek'in Aksaray Ortaköy Yöresinden Derlediği Fıkra Metinleri	282
Cansız Manken	282
Mahkeme	282
Doktor	283

Namaz.....	284
Kadın Doktora Gider	284
Hay Gadasını Aldığım Pekmez Yiyeceğini Niye Söylemedin	284
Kulağını Şapırdat Geç	285
Benim Kocam da Senin Karına Çok Çok Eder.....	285
Muhannet.....	285
Hastanedeki Kadın.....	286
4.2.4. Cihan Emel Demiryürek'in Ortaköy Yöresinden Derlediği Atasözü ve Deyimler	286
4.2.4.1. Atasözleri	287
4.2.4.2. Deyimler	288
4.2.5. Cihan Emel Demiryürek'in Ortaköy Yöresinden Derlediği Alkışlar ve Kargışlar	291
4.2.5.1. Alkışlar	292
4.2.5.2. Kargışlar	292
4.2.6. Cihan Emel Demiryürek'in Ortaköy Yöresinden Derlediği Mahalli Sözcükler	293
4.2.6.1. Mahalli Sözcükler ve Anlamları	293
BEŞİNCİ BÖLÜM	306
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	306
KAYNAK KİŞİLER LİSTESİ.....	310
KAYNAKÇA	321
EKLER.....	326
ÖZ GEÇMİŞ.....	332

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Halk bilimi çalışmalarının yaygın olarak kabul edilen iki başlangıç tarihi vardır.¹ Birincisi, Almanya’da Grimm kardeşlerin, 1812 yılında “*Ev Halkına ve Çocuklara Masallar*” adlı sözlü gelenekten derleyerek oluşturdukları masal kitaplarını yayınlamaları; ikincisi ise bilim dalının adı olarak uluslararası bir kullanıma erişmiş olan folklor “Folk-Lore” teriminin 1846 yılında İngiliz William John Thoms tarafından icat edilip Atheneum adlı dergiye Ambrose Merton müstear adıyla gönderilerek yayınlanmasıdır (Çobanoğlu, 2002, 21). Bizde ise ilk olarak 19. yüzyılda yapılan örtülü çalışmalarda kendisini göstermeye başlamıştır.² Bir bilimsel disiplin olduğunun anlaşılması ve bu bağlamda çalışmaların başlaması ise 20. yüzyılın başlarına tesadüf etmektedir. Bu tarihlerde Mehmed Fuad Köprülü, Ziya Gökalp ve Rıza Tevfik Bölükbaşı’nın yazmış olduğu halk bilimi merkezli bilimsel çalışmalar oldukça önemlidir.³

Dursun Yıldırım, Türk folklor araştırmalarının devrelerini beş başlıkta değerlendirmektedir. Bunlar: Örtülü devre: 1839-1908, Türkçü devre: 1908-1920, Sentezci devre: 1920-1938, Dergici devre: 1939-1966, Bilimci devre: 1966’dan günümüze kadar olan zaman dilimidir (Yıldırım, 1998, 65). Bizim burada dikkat çekmek istediğimiz devre “Dergici devre”dir. Halk bilimi alanında herhangi bir akademik çalışma yapmamış olmasına rağmen salt bu işe gönül verdiği için derleme çalışmaları yapan kişilerin ürünleri, bu devrede dergilerde yayınlanmıştır. Günümüzde “Bilimci devre” devam ederken bu derleyicilerin ve çalışmalarının da aynen dergici devrede olduğu gibi kayıt altına alınması bu değerlerin unutulmasının önüne geçecektir. İlgili literatür tarandığında da gönüllü halk bilimi araştırmacılarıyla ilgili bilimsel yayınların yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Mestan Karabacak’ın 1993 yılında Saim Sakaoğlu danışmanlığında hazırladığı “Konyalı Bir

¹ Dünyada ve Türkiye’de halk bilimi araştırmalarının tarihi için bk. (Sakaoğlu;1988), (Tan 2003), (Çobanoğlu 2002), (Ülkütaşır 1973), (Oğuz 2016), (Alangu 1983), (Ekici 2004), (Ay 1999)

² Bahsi geçen örtülü çalışmalar için bk. (Yıldırım, 1998: 43-52)

³ Bahsi geçen makaleler için bk. (Oğuz, 2016: 471-487)

Folklor Araştırmacısı Dr. Mehmet Önder” adlı yüksek lisans tezinde gönüllü bir halk bilimi araştırmacısının hayatı ve eserleri hakkında detaylı bilgiler yer almaktadır. Bu bağlamda hazırlanan bir diğer çalışma Alev Öztürk’ün 2012’de Ümral Deveci danışmanlığında hazırladığı “Türk Halk Bilimi Araştırmacısı Cahit Beğenç’in Eserleri Üzerine Bir İnceleme” isimli yüksek lisans tezidir.

Bu tezde mahalli bir folklor araştırmacısı olarak nitelendirilebileceğimiz, Cihan Emel Demiryürek ve onun folklor alanındaki çalışmaları konu edinilecektir. Tezimizin problemi, mahalli bir folklor araştırmacısı olan Cihan Emel Demiryürek’in derlemiş olduğu halkbilimi ürünlerini sunmak, bu ürünleri incelemek ve bu bağlamda onun Türk Halkbilimi araştırmalarına olan katkısını ortaya koymaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Türk halk bilimi içerisinde sözlü edebiyat ürünleri önemli bir yere sahiptir. Sözlü edebiyat geleneği yüzyıllardır varlığını sürdürmekle beraber günümüzde zayıflamaya yüz tutmuştur. Popüler kültürle birlikte teknolojinin dünyayı tek tipleştirdiği çağımızda geleneksel kültür öğeleri zayıflamaya başlamıştır. Bu çalışmanın amacı mahalli bir halkbilimi araştırmacısı olan Cihan Emel Demiryürek’in derlemiş olduğu halk edebiyatı ürünlerini sunmak ve inceleyerek literatüre kazandırmaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Aksaray ili Ortaköy ilçesi nüfusuna kayıtlı olan Cihan Emel Demiryürek, uzun zaman sürdürdüğu kütüphane ve müze memurluğu yıllarında gönül verdiği halk bilimi alanında birçok kaynak tarayarak kendisini yetiştirmeyi amaçlamıştır. Yapmış olduğu okumalar onu Aksaray’a ve özellikle Ortaköy ilçesine ait olan halk bilimi ürünlerini derlemeye sevk etmiştir. 1970’li yılların zor şartlarında Almanya’dan getirttiği bir kayıt cihazı ile derleme çalışmalarına başlamış, doğal ortamlarda kaynak kişilerin verdiği bilgileri kayıt altına almıştır. Daha sonra bu kayıtları deşifre ederek defterlere yazmıştır. Cihan Emel Demiryürek’ten fotokopilerini temin ettiğimiz bu

derleme defterlerinde Ortaköy yöresine ait türküler, maniler, fıkralar, deyimler, atasözleri, alkışlar, kargışlar ve yerel sözcükler yer almaktadır. Derlenen türkülerden ikisi TRT repertuvarına girmiştir.

Çalışmamıza konu edinilen Cihan Emel Demiryürek, uzun yıllar halk bilimi araştırmalarına gönül verip derleme faaliyetleri yürüten bir mahalli folklor araştırmacısıdır. Cihan Emel Demiryürek'i ve onun derlediği halkbilimi ürünlerini bir kaynaktan toplayarak incelemek halk bilimi araştırmaları açısından önem arz etmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmanın sınırlılıkları Cihan Emel Demiryürek'in halkbilimi derlemeleri neticesinde toplanan veriler ve verilerin incelenmesi olarak belirlenmiştir. "Cihan Emel Demiryürek ve Türk Halk Edebiyatı Çalışmaları" adlı çalışmamızda, araştırmacının 1970'li yıllardan itibaren derlediği halk edebiyatı ürünleri konu edilmektedir. Çalışmamızda, ikisi TRT repertuvarına da girmiş toplam 47 türkü, 330 mani, 118 adet deyim ve atasözü, 41 adet alkış ve kargış, 10 adet fıkra, 355 adet mahalli sözcük yer almaktadır.

1.5. Varsayımlar

Mahalli bir halkbilimi araştırmacısı olan Cihan Emel Demiryürek üzerine hazırlanan bu tezle birlikte Aksaray ili Ortaköy ilçesinden 1970'li yıllardan itibaren derlenen halk bilimi ürünlerinin literatüre kazandırılacağı, mahalli bir halk bilimi araştırmacısının tanıtılacağı ve Aksaray ili Ortaköy ilçesinin halk bilimsel özellikleriyle ilgili değerlendirme ve tespitlerde bulunulacağı varsayılmaktadır.

1.6. Tanım ve Kısaltmalar

Halk Bilimi: Bir ülkede yaşayan halkın kültür ürünlerini, sözlü edebiyatını, geleneklerini, törelerini, inançlarını, mutfağını, müziğini, oyunlarını, halk hekimliğini inceleyerek bunların birbirleriyle ilişkilerini belirten, kaynak, evrim, yayılım, değişim, etkileşim vb. sorunlarını çözmeye, sonuç, kural, kuram ve yasaları bulmaya çalışan bilim dalı, folklor, halkiyat (TDK, 2005, 836).

1949 yılında yayımlanan Standard Folklore Dictionary adlı eserde halk biliminin birbirinden farklı 21 tanımına yer verilmiştir (Goldstein, 1977, 1). Halk biliminin henüz yeni bir disiplin olması ve sosyal bilimlerin diğer alanlarına özgü birçok ortak malzemeye sahip olması bu tanım çeşitliliğinin sebeplerini açıklıyor olsa da bazen tanımlar arasındaki farklılıklar halk biliminin amaçları ve içeriğinin ortaya konması açısından bir sorun olarak karşımıza çıkar. Tanımların bir kısmı birbirini desteklese de halk bilimi bugün hala bir bütün olarak tüm yönleriyle tanımlanma ihtiyacını sürdürmektedir (Düzgün, 2017, 27). Dan Ben Amos, halk biliminin tanım probleminde söz eden bir makalesinde “*Folklorun tanımları, iyi bilinen bir masalın versiyonları kadar çok ve birbirinden farklıdır*” (Ekici, 2003, 31) der.

Türkü: Hece ölçüsüyle yazılmış ve halk ezgileriyle bestelenmiş manzume (TDK, 2005, 2021).

M. Öcal Oğuz, Halk Şiirinde Tür, Şekil ve Makam adlı eserinde “türkü” için şu cümleleri kurmuştur:

Anonim halk edebiyatı arasında yer alan “türkü”yü ele aldığımızda kafiye örgüsü, nazım birimi, vezin ve hacim gibi ‘dış’ unsurlar bakımından belirli bir şekilde karşılaşmıyoruz. Aynı biçimde türkülerde türlerin belirlenmesinde bir ölçü olarak kullanılan ‘konu’ ve ‘ezgi’ beraberliği de yoktur. Bu bakımdan türkünün de ‘türkmani’, ‘varsığı’, ‘bayatı’, ‘şarkı’ kelimeleriyle birlikte değerlendirilerek açıklamasının yapılması kaçınılmazdır. Bize göre türkü, Türklere mahsus ezgiler olup bir nazım şekli veya türünün adı değildir (Oğuz, 2001, 16).

Fıkra: Kısa ve özlü anlatımı olan, nükteli, güldürücü hikâyecik (TDK, 2005, 695).

Dursun Yıldırım, “Türk Edebiyatında Bektaşî Fıkraları” isimli eserinde fıkraya dair şu tanımlamayı yapmıştır:

Fıkra, hikâye çekirdeğini hayattan alınmış bir olay veya tam bir fikrin oluşturduğu kısa ve yoğun anlatımlı, insani kusurlarla toplumsal ve gündelik hayatta ortaya çıkan kötü ve gülünç olayları, çarpıklıkları, zıtlıkları, eski ve yeni arasındaki çatışmaları sağduyuya dayalı ince bir mizah, hikmetli bir söz, keskin bir istihza yoluyla yansıtan; genellikle bir fıkra tipine bağlı olarak nesir diliyle yaratılmış, sözlü edebiyatın müstakil biçimlerinden ibaret yaygın epik-dram türündeki gerçekçi öykülerden her birine verilen isimdir (Yıldırım, 1999, 3).

Mani: Genellikle birinci, ikinci ve dördüncü dizeleri uyaklı olan, daha çok hecenin yedili ölçüsüyle söylenen halk şiiri (TDK, 2009, 1501).

Nevzat Gözaydın, maniye şöyle tanımlamıştır:

Mani, bilinen yaygın biçimiyle yedi heceli dört dizeden oluşan, ‘aaba’ şeklinde uyaklanan bir nazım biçimidir. Tek dörtlük içinde bir anlam bütünlüğü olması gereklidir. Genellikle ilk iki mısra, asıl söylenmek istenen son iki mısraya hazırlık yapılmasını sağlayan doldurma mısralardır (Gözaydın, 1989, 3).

Atasözü: Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz, deme, mesel, sav, darbimesel (TDK, 2005, 140).

Atasözleri Şükrü Elçin’e göre şöyle tanımlanmıştır:

Nazım, nesir, her iki şekli ile eski deneyimleri ‘tam bir fikir’ kompozisyonu içinde teşbih, mecaz, kinaye, tezat gibi edebi sanatların gücünden yararlanarak süslü, kapalı veya bazen açık, mecazsız hususıyla yetişecek gençlere aktaran kalıplaşmış sözlerdir (Elçin, 1986, 626).

Deyim: Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği, tabir (TDK, 2005, 517).

Deyimler Şükrü Aksoy'a göre "*Çekici bir anlatım kılığı taşıyan ve çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük topluluklarıdır* (Aksoy, 1984, 49)" veya Elçin'e göre "*temel anlamlarından uzaklaşarak yeni kavramlar meydana getiren kalıplaşmış sözler* (Elçin, 1986, 642)" olarak tanımlanmıştır.

a.g.e: Adı geçen eser

bk.: Bakınız

C.: Cilt

K.: Kaynak kişi

S.: Sayı

s.: Sayfa

TDK: Türk Dil Kurumu

vb.: Ve benzerleri

vd.: Ve diğerleri

İKİNCİ BÖLÜM

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çalışmamızın bu bölümünde, tez konumuzla ilişkili çalışmalar Cihan Emel Demiryürek ile Aksaray ili Ortaköy ilçesi özelinde ve halk bilimi alanı genelinde tezler, kitaplar, makaleler ve bildiriler olmak üzere dörtlü bir tasnif içerisinde değerlendirilecektir.

2.1. Tezler

Ercan Deveci'nin Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Türk Halk Bilimi Anabilim Dalında 1991 yılında Yıldırım yönetiminde hazırladığı “Aksaray İli Balcı Kasabası Folkloru” adlı lisans bitirme tezinde, Ercan Deveci Ortaköy yöremize ait Balcı kasabasının halk bilimi öğelerini inceleyip ortaya koymayı amaçlamıştır (Deveci, 1991).

Yasemin Avan'ın, Sakaoğlu yönetiminde hazırladığı “Aksaray Folklorundan Örnekler” adlı lisans bitirme tezi Aksaray'ın ve çevresinin folklorunu anlatması bakımından önemli bir kaynaktır (Avan, 1993).

Sibel Gözen'in hazırlamış olduğu “Aksaray-Ortaköy İlçesi Monografisi” adlı yüksek lisans tezinde Aksaray'ın Ortaköy ilçesinde yer alan hayatın geçiş dönemleri içerisinde sayılan doğum, evlenme, ölüm adetleri ile inanmalar, kutlamalar, bayramlar, halk hekimliği, halk mutfağı ve anonim halk edebiyatı ürünleri sahadan tespit edilmiş ve değerlendirilmiştir. Halk kültürü ile ilgili bölümlerde yazılı kaynakların yanı sıra sözlü kaynaklardan elde edilen bilgiler ışığında inanışlar ele alınmıştır. Anonim halk edebiyatı adını taşıyan bölümde ise nazım, nesir ürünlerin yanı sıra nesir-nazım karışımı ürünlere de yer verilmiştir. Çalışmanın sonunda metinler içinde geçen yerel kelimelerin ve halkın günlük kullandığı kelimelerin yer aldığı bir sözlük hazırlanmıştır. Bu çalışmanın sonucunda Ortaköy'ün halk kültüründe eski Türk inançlarının izleri bulunduğu görülmüştür. Bu izler İslamiyet'le

gelişip değişerek bugünkü şeklini alıp Ortaköy halk bilgisini oluşturmuştur (Gözen, 2014).

Mestan Karabacak'ın 1993 yılında Saim Sakaoğlu danışmanlığında hazırladığı “Konyalı Bir Folklor Araştırmacısı Dr. Mehmet Önder” adlı yüksek lisans tezinde gönüllü bir halk bilimi araştırmacısının hayatı ve eserleri hakkında detaylı bilgiler yer almaktadır (Karabacak, 1993).

Alev Öztürk'ün 2012'de Ümrül Deveci danışmanlığında hazırlamış olduğu “Türk Halk Bilimi Araştırmacısı Cahit Beğenç'in Eserleri Üzerine Bir İnceleme” adlı yüksek lisans tezinde gönüllü bir halk bilimi araştırmacısının yaşamı ve yapıtları hakkında detaylı bilgiler bulunmaktadır (Öztürk, 2012).

2.2. Kitaplar

İbrahim Hakkı Konyalı'ya ait “Abideleri ve Kitabeleri ile Niğde Aksaray Tarihi” adlı yapıt, İstanbul Fatih Yayınevi Matbaası'nca 1974'te yayınlanmıştır. Eserin tamamı 3310 sayfa ve 3 ciltten oluşmaktadır. Yapıtın birinci ve ikinci cildi neşredildiği zaman Niğde'nin bir ilçesi olan Aksaray'a, üçüncü cilt ise Ortaköy'e aittir. Bu ciltte Ortaköy ilçesi hakkında detaylı bilgiler yer almaktadır (Konyalı, 1974).

Yasemin Avan'ın “Aksaraylı Âşıklar” adlı kitabı, âşıkların hayatlarını, âşıklığını hazırlayan etkenlerini, şiirlerinde işlediği konularını, dilini, sanatını ve şiirlerini ayrı ayrı başlıklar altında incelemesi bakımından yöremize dair önemli bir kaynaktır (Avan, 1995).

Selçuk Peker, “Ortaköylü Aşıklar” adlı eserinde Ortaköy'ün tarihçesine, idari yapısına, edebi türlerine dair bilgiler vermiştir. Eserde özellikle Ortaköy âşıklarının hayat hikâyeleri, şiirlerinin sınıflandırılması, âşıklığa hazırlayan etkenler hakkında bilgi verilmiş, âşıklar ayrıntılı bir biçimde tanıtılmıştır (Peker, 1999).

Aksaray Kültür Envanteri, Aksaray Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından hazırlanan, Aksaray ve beş ilçesini ayrıntılarıyla tanıtan bir eserdir. Eserde, yemek kültüründen sözlü kültüre, tarihten coğrafyaya kadar birçok konu hakkında bilgi verilmiştir (Aksaray Kültür Envanteri, 2010).

Hamdi Tanses, “Beste ve Güfteleriyle Halk Türküleri” adlı toplam beş ciltten oluşan eserinde her yörenin türkülerini olabildiğince tek bir eserde toplamaya çalışmıştır. Bu eserle ilgili olarak Fakir Baykurt,

“Taşı toprağı uygarlık kokan yurdumuzun bağı yanık, sevgi dolu halkının dilidir türküler. Geçmişten günümüze ağızdan ağıza söylenerek günümüze geldiler. Hamdi Tanses de türkülerimize gönül vermiş ozanlarımızdandır. Bunları sadece söylemekle kalmıyor, çağdaş tekniklerle yeni türküler derliyor ya da önceden derlenmiş olanların notalarını büyük bir itina ile yeniden yazarak folklorumuza kazandırıyor. Hamdi Tanses’in türkülerle alakalı ilgi çekici çalışmaları, bu uğurda emek harcayan herkese yardımcı olacak, onlara yol gösterecek niteliktedir. Bazıları bu kitapların bilimselliğini eksik, yazılışını kolay buluyorlar. ‘Ne olacak bunları herkes yazar!’ diyerek küçümsüyor. Ben hiç o düşüncede değilim. Hamdi Tanses onları yılların birikimine dayanarak yazabilmek için gecesini gündüzüne katıyor.” der.

Bu bakımdan da Tanses’in eseri dikkate değerdir (Tanses, 2014).

TRT’nin hazırladığı Türk Halk Müziği Uzun Havalar Repertuarı’nda Aksaray ve yöresine ait üç türkü yer alır (TRT, 1998).

Yine TRT’nin hazırladığı Türk Halk Müziği Kırık Havalar Repertuarı’nda Aksaray ve yörelerine ait on üç türkü yer alır. Bunlardan 2885 numaralı “Dam Başında Oturur” türküsü ile 2889 numaralı “Güvercinim Süt Beyaz” türküsünün kaynak kişisi olarak Cihan Emel Demiryürek gösterilmiştir (TRT, 2000).

2.3. Makaleler

Doğan Kaya, “Ortaköy ve Çevre Folkloru Araştırması” başlıklı makalesinde Ortaköy ve köylerine dair halk bilimi unsurlarına ve özellikle halk edebiyatı ürünlerine yer vermiştir. Yöredeki yerlerin adlarının nereden geldiği, düğün folkloru, batıl inanışlar ve halk edebiyatı ürünlerinden olabildiğince çok örnek verilmiş ve yörenin folkloru hakkında doğru tespitler yapmak için kaynak kişilerle görüşülmüştür (Kaya, IV (42), 1. 1983, s. 21-23. / IV(43), 2. 1983, s. 20-27. / IV (44), 3. 1983, 27-30.)

Selçuk Peker, “Türk Ad Verme Geleneği Çerçevesinde Aksaray’da Bir İsim” başlıklı makalesinde Aksaray yöresindeki ad verme geleneğini, türbe ve yatırlarla ilgili inanışlar bağlamında değerlendirmeye çalışmıştır (Peker, 2007, 124-133).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş, görüşme (mülakat) ve doküman analizi yöntemleri kullanılmıştır. Nitel araştırma yaklaşımları, sosyal ve psikolojik olaylara yönelik nicel araştırma yaklaşımlarına göre çok daha derinlemesine bilgi edinmeye olanak verir (Büyüköztürk vd., 2012, 234). İnsanların ortak geçmişinden ve birikiminden ortaya çıkan halk bilimi öğeleri, psikolojik ve sosyal katmanlara sahiptir. Yaptığımız çalışmada genelde halk bilimi özelde ise halk edebiyatı öğeleri tespit edilmeye çalışıldığından dolayı nitel araştırma yaklaşımının bu çalışmaya daha uygun olacağı düşünülmüştür.

Çalışmamızda nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi/analizi yöntemi kullanılmıştır. Belgesel tarama, doküman metodu, kitaplık araştırması gibi farklı şekillerde de adlandırılan doküman incelemesi; resim, film, ses ve resim kayıtlı bantlar, araç-gereç, mektup, rapor, kitap, ansiklopedi, resmi ve özel yazı ve istatistikler, tutanak, anı, yaşam öyküsü, vb. belgeleri kapsar (Cansız Aktaş, 2015, 363; Karasar, 2012, 183). Yapılan çalışma ile mevcut kayıt ve belgeler toplanıp belirli bir sisteme göre kodlanıp incelenir (Çepni, 2010, 106). Bu çalışmamızda öncelikle literatür taraması yapılarak Aksaray ve Ortaköy hakkında daha önce yapılan çalışmalar toplanarak incelenmiştir. Daha sonra Cihan Emel Demiryürek'in basılmış kitapları, dergilere gönderilmiş yazıları ve henüz basılmamış eserleri taranarak, Ortaköy yöresinden derlediği halk bilimi ürünleri tasnifli bir şekilde incelenmeye çalışılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni Türk halk bilimi araştırmacılarıdır. Örneklemi ise gönüllü bir halk bilimi araştırmacısı olan Cihan Emel Demiryürek'tir. Cihan Emel

Demiryürek, Aksaray yöresine ait olan halk bilimi öğelerini, özellikle türküleri, manileri, atasözlerini ve yöresel söyleyişleri derleyerek literatüre önemli katkılarda bulunmuş mahalli folklor araştırmacısıdır. Evreni Türk halk bilimi, örnekleme ise Cihan Emel Demiryürek olan bu çalışmada mahalli folklor araştırmacısı, onun folklor araştırmaları ve derlediği folklorik öğeler üzerinde durulacaktır.

3.3. Verileri Toplama Teknikleri

Bu çalışmanın verilerinin toplanması sürecinde yazılı kaynaklardan yararlanma ve alan araştırması yöntemi kullanılmıştır. Alan araştırması yönteminin mülakat tekniğine yoğun bir şekilde başvurulmuştur. Bunun için önceden bir görüşme formu hazırlanmış ve konuyla ilgili sorulabilecek sorular belirlenmiş ve bu sorular Cihan Emel Demiryürek'e yöneltililerek cevaplaması istenmiştir. Karşılıklı yapılan görüşmeler, ses kayıt cihazıyla kayda alınmış, daha sonra deşifre edilerek yazıya geçirilmiştir. Yaşam öyküsü gibi cevaplaması vakit alacak sorular ise kendisinden yazılı olarak alınmıştır. Bu bağlamda kendisine yirmi dört tane soru yöneltilmiştir. Bu sorulara yazılı olarak cevap veren Cihan Emel Demiryürek'ten yaklaşık 290 sayfa yazılı bilgi alınmıştır. Bunlar dikkatlice okunmuş, düzenlenmiş ve şahsın ayrıntılı bir öz geçmişi oluşturulmuştur.

Cihan Emel Demiryürek'in derleme defterlerinde yer alan malzeme de yazıya geçirilmiştir.

Ayrıca Cihan Emel Demiryürek'in tek kitabı olan "68 Ortaköy/Aksaray Türküleri" adlı eserinde yer alan türkü metinleri de çalışmamızın kapsamına dâhil edilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Çalışmada verilerin analiz edilme sürecinde öncelikle literatür taraması sonucunda elde edilen malzeme analiz edilmiş daha sonra da mülakat tekniği ve ses kayıt cihazı yardımıyla kaydedilen veriler yazıya geçirilmiştir. Yazıya geçirilen

veriler, içeriklerine göre tasnif edilmiştir. Ses kayıtlarından yapılan deşifrelerde yöresel söyleyişlere dokunulmamış ve olduğu gibi yazıya geçirilmiştir.

Cihan Emel Demiryürek'in derleme defterleri (üç defter) dikkatli bir şekilde okunmuş bilgisayar ortamına aktarılmış ve buradaki ürünler şekil ve tür özelliklerine göre tasnif edilerek değerlendirilmiştir.

Yapılan bu analiz çalışmalarıyla mahalli folklor araştırmacıları üzerine yapılan çalışmalar, Ortaköy folkloru hakkında hazırlanan bilimsel yayınlar, Cihan Emel Demiryürek'in biyografisi, onun folklor çalışmalarına olan katkısı, derlemiş olduğu folklor ürünlerinin özellikleri ortaya konmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Cihan Emel Demiryürek'in Biyografisi

4.1.1. Doğumu ve Ailesi

Cihan Emel Demiryürek 13 Ocak 1955'te Aksaray ili Ortaköy ilçesine bağlı Akpınar Köyü'nde doğmuştur. Nüfus cüzdanındaki resmi tarih bu olmasına karşın annesinin belirttiğine göre bağ bozumu vakti yani ekim ayında dünyaya gelmiştir. Annesi İsmahan Demiryürek 1910 yılında Akpınar Köyü'nde doğmuş 1996 yılında vefat etmiştir. Babası Ali Demiryürek 1912 yılında yine Akpınar Köyü'nde dünyaya gelmiş 1984 yılında hayata gözlerini kapamıştır. Babası çiftçi, annesi ev hanımıdır. Anne ve babasının herhangi bir tahsili olmamakla birlikte okuryazardırlar.

4.1.2. Tahsili ve Memuriyeti

Eğitim hayatına 1962'de Akpınar Köyü İlkokulunda başladı. İlkokulu başarı ile bitirdikten sonra Niğde'de girdiği sınavı kazanarak öğrenimine Niğde'de yatılı olarak devam etti. Niğde Lisesini başarıyla bitiren Cihan Emel Demiryürek, 1976 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının açmış olduğu memuriyet sınavını kazanarak Niğde Müzesinde göreve başladı. 1978 yılında Aksaray ili Ortaköy ilçesi kütüphanesinde görevine devam eden Cihan Emel Demiryürek iki müze ile beş kütüphane olmak üzere yurdun çeşitli kurumlarında çalıştı. Niğde il merkezi, Çiftlik, Ulukışla ilçeleri ile Aksaray il merkezi ve Ortaköy ilçesinde görev yaptı. 1999 yılının Ocak ayında Niğde ili Çiftlik ilçesi kütüphanesinden emekli olan Cihan Emel Demiryürek halen Ortaköy'de kendisine ait evde yaşamını sürdürmektedir. Yurt dışına hiç çıkmayan ve evlenmeyen Cihan Emel Demiryürek, hayatını Aksaray halk kültürüne adanmış bir mahalli folklor araştırmacısıdır.

4.1.3. Derleme Yapmaya Başlaması

1976 yılında memuriyet hayatına başlayan Cihan Emel Demiryürek ilk maaşıyla kendisine saz alır. Saz kursuna gitmeye heves eder fakat o günün şartlarında bunu gerçekleştiremez. Sesine güvenmemesine rağmen iyi bir saz sanatçısı olup Aksaray'ın adını tüm yurda duyurmanın hayalini kurmaktadır.

1977 yılında ağabeyi Fransa'dan kendisine pilli bir teyp getirir. Bu teyp aynı zamanda ses kaydı da yapmaktadır. Çeşitli meclislerde söylenen türküleri bu teybe kaydetmeye başlar. İlk derlemeleri ve özellikle bugün TRT Türk Halk Müziği Repertuarında 2885 numarayla kayıtlı olan "Dam Başında Oturur" türküsü bu sayede kayıt altına alınır.

Cihan Emel Demiryürek, 1979 yılında evde otururken karşı evden, (İsmail Ağabeyler olarak hitap eder) darbuka seslerinin geldiğini duyar. Gidip baktığında İsmail Yüksel ve arkadaşlarının kendi yörelerinin türkülerini okuduklarını duyar. Teybiyle seslerini kaydeder. Eve gelip dinleyince "Güvercinim Süt Beyaz" türküsü dikkatini çeker. İsmail Yüksel'den türkünün tamamını öğrenemeyince köy sakinlerinden Anış Koyuncu ve Mercan Özkanlı'nın yanına gider. Anış Koyuncu da türkünün hepsini söyleyemez ancak Mercan Özkanlı söyler ve böylece türkü tamamlanmış olur. Cihan Emel Demiryürek türküyü öğrenmekle kalmaz türkünün tarihi hakkında da araştırmalar yapar. 1942 doğumlu İsmail Yüksel, Sofular Köyü'nden gelen kadınlardan öğrendiğini söyler. 1931 doğumlu Anış Koyuncu, 'Bizim buralarda eskiden beri söylenirdi.' der. Bu türkü 1987 yılında meşhur olduğunda Aksaray Ekspres Gazetesi'nden tanıdığı Refik Şahin'in dedesi, 'Ben 90 yaşındayım, 15 yaşımıdayken bu türküyü okurlardı.' şeklinde bir ifade kullanır.

4.1.4. Derlemelerini Yayımlama Çabaları

Cihan Emel Demiryürek'in, dikkatini halk türküleri üzerine yoğunlaştırması Ali Ercan'ın 1965'te basılan Karakaş Gözlerin Elmas ve Niğde Türküleri adlı

kitaplarını okumasıyla başlar. Sanat dünyasına dair ilk tanıdığı ünlü de Ali Ercan'dır. 1973 yılında Niğde'ye gelen Neşet Ertaş ile de tanışmıştır. Ancak kendi tabiriyle "Benim gözüm gönlüm Bedia Akartürk ve Ali Ercan'ın okuduğu türkülerdedir." diyerek Bedia Akartürk'le tanışmak istemiş ve nihayet bunu 1984'te Bedia Akartürk, Karaman'a bir konsere geldiğinde başarmıştır.

30 Mart 1986 tarihinde Belkıs Akkale, Aksaray Spor Kulübü yararına düzenlenen bir konser için Aksaray'a gelir. Bunu fırsat bilen Cihan Emel Demiryürek türlü zorluklara rağmen Hürriyet Gazetesi muhabiri Nevzat Altınok'un yardımlarıyla Belkıs Akkale ile görüşmüş, ona birkaç türkü okumuştur. Daha sonra türküleri göndermesi için Belkıs Akkale, Cihan Emel Demiryürek'e adresini ve telefonunu vermiştir. Belkıs Akkale'ye yedi adet türkü göndermiştir. Cihan Emel Demiryürek'in gönderdiği Güvercinim Süt Beyaz türküsü Belkıs Akkale tarafından seslendirilmiş ve bu türkü 1987'de yılın türküsü seçilmiştir.

Araştırmacı, 1983 yılında derlediği yedi türküyü TRT ve Kültür Bakanlığına göndermiş ancak türküler iade edilmiştir. Aynı yıl Aksaray'a gittiğinde kaset satan bir dükkâna gitmiş, Arif Delen'e ait olan bu dükkânda derlediği yedi türküyü okumuştur. Cihan Emel Demiryürek, burada kendisinden habersiz sesinin kaydedildiğini ve türkülerin Konya'daki bir plak şirketine yirmi bin lira karşılığında satıldığını sonradan öğrenmiştir.

Bu olay üzerine Cihan Emel Demiryürek, Arif Delen'e dava açmış ancak süresi içinde açılmadığı için dava düşmüştür. Derleyicimiz 1986 yılında Güvercinim Süt Beyaz türküsünü binbir güçlkle Belkıs Akkale'ye ulaştırmıştır. Bu türkü 1987 yılında yılın türküsü seçilmiş, bu sefer de Arif Delen, bu türkülerin kendisinin olduğu iddiasıyla Cihan Emel Demiryürek'e dava açmıştır. Dava sonucu türküleri Cihan Emel Demiryürek'in derlediğine ve davanın reddedilmesine 9 Haziran 1988'de karar verilmiştir.

4.1.5. Derlemelerin Yapılması

Alanda akademik bir eğitime sahip olmayan Cihan Emel Demiryürek uzun yıllar boyunca yaptığı kütüphane memurluğu süresince alanla ilgili çeşitli okumalar

gerçekleştirmiştir. Bir derlemecide olması gereken özellikler, derleme yapmanın kuralları gibi konularda kendini yetiştiren araştırmacı, gerekli altyapıya sahip olduğuna inandıktan sonra derlemelerini gerçekleştirmiştir.

Ona göre bir derlemecide olması gereken özelliklerden ilki ciddiyettir. Derlemeci öncelikle işini ciddiye almalıdır ki karşı taraf da kendine değer verildiğini hissetsin. Özensiz bir giyim, tepeden inme emrivaki bir üslup, kaynak kişide güvensizlik oluşturur. İnsan kendini güvende hissetmediğinde, bildiklerine değer verilmediğini düşündüğünde kendini açmaz. Araştırmacı yaptığı derlemelerde bu konunun özellikle üzerinde durur. Kaynak kişiye işin ciddiyetini anlatmak adına, yaptığı derlemelerin radyoda, televizyonda çıkacağını, Aksaray'ın adını duyuracağını söyler ve böylece istediği bilgiyi alır. Yaptığı derlemeleri Türk Halk Müziği ve Oyunları (Demiryürek, 1983), Türk Folkloru (Demiryürek, 1979), Halay gibi dergilerde ve Aksaray'ın, Ortaköy'ün, Konya'nın, Niğde'nin, Karaman'ın yerel gazetelerinde yayınlatacağını söyleyerek onları ikna eder. Çünkü bir derlemeci de bulunması gereken diğer önemli özelliklerden biri de ikna kabiliyetidir.

Araştırmacı yöredeki düğünlere de katılır ve burada dinlediği türküleri kaydeder. Ona göre düğünlerde derleme yapmak, kaynak kişiden derleme yapmaktan daha kolaydır. Böylece Aksaray ve özellikle Ortaköy'e ait olan birçok halk bilimi ögesi derlenmiş olur.

Bu süreçte geniş bir çevreye sahip olmak, insanlara ulaşabilmek ve onlarla iletişim kurabilmek de bir derlemecinin işini kolaylaştıran unsurlardır.

4.1.6. Yayımlanmış Yazıları ve Kitapları

Cihan Emel Demiryürek derlediği ürünlerin hepsini kayıt altına almış ve hatta kaybolmasını önlemek adına defterlere yazmıştır. Bu ürünlerden özellikle türküleri 2009 yılında Ortaköy Belediye Başkanlığı Yayınları'ndan "68 Ortaköy/Aksaray Türküleri" adıyla kitaplaştırmıştır (Demiryürek, 2009).

Derlediği halk bilimi ürünlerini bu sahada yayın yapan dergilere gönderip yayımlamıştır. Cihan Emel Demiryürek "Dağda Tavşan Olur mu?" türküsünü ve

öyküsünü 1979 yılında Türk Folkloru dergisinde yayımlatmıştır (Demiryürek, 1979, 30-31).

Aynı zamanda bu dergilerde idari konumda da görevlerde bulunmuştur. Buna örnek olarak Türk Halk Müziği ve Oyunları dergisinde derginin ikinci sayısından itibaren uzun bir süre ‘Haberler Müdürü’ olarak görev yapmıştır. Yine aynı dergide “Süleyman’ın Davarı Tuza Akışır ve Hayladı da Yusuf Oğlan Hayladı Türküsünün Öyküleri” başlığıyla yazıları yayımlanmıştır (Demiryürek, 1983, 262-264).

Adının duyulmasının ardından pek çok takdir, teşekkür ve plaket alan Cihan Emel Demiryürek artık Aksaray ve türkü denildiğinde akla ilk gelen kişilerden olmuştur. 2012 yılı Mart ayında TRT’nin 81 il için hazırladığı “Yüreğimizdeki Türküler” isimli programda Aksaray’ı temsil eden sanatçılardan olmuş program için türküler okumuş ve ödüller almıştır.

2014 yılında Aksaray’ın vilayet olmasının 25. yılı anısına Aksaray Valiliğinin hazırladığı “Aksaray İçin Çal / Gelin Tanış Olalım” klibinde Dam Başında Oturur türküsü söylenmiş ve klibin sonunda Cihan Emel Demiryürek’e teşekkürler ve takdirlere bildirilmiştir.

4.2. Cihan Emel Demiryürek’in Ortaköy Yöresinden Derlediği Halk Edebiyatı Ürünleri

4.2.1. Cihan Emel Demiryürek’in Ortaköy Yöresinden Derlediği Maniler

Türk Dil Kurumu’nun Türkçe Sözlük’ünde, maninin köken olarak Arapçadan geldiği belirtilerek, “Genellikle birinci, ikinci ve dördüncü dizeleri uyaklı olan, daha çok hecenin yedili ölçüsüyle söylenen halk şiiri.” tanımı verilmiştir (TDK, 2009, 1501).

Bu tanımın yanında Boratav maniyi şöyle tanımlar:

“Mani, genelde yedi heceden oluşan dört mısralık bir nazım türüdür. Tek dörtlük içinde bir anlam bütünlüğü gösterir. Genelde anlamın ağırlığı üçüncü ve dördüncü mısralardadır. Manilerde anlamın dört mısraya yayılması, birinci ve ikinci mısradaki çizilen tablo, maniye estetik bir yapıya

sağlar. İlk iki mısra maninin dış dünyayla bağıdır. Üçüncü ve dördüncü mısradaki duygu ve düşünce ortaya konur. Manilerin irticalen söylenmesi maniyi iki bölüme ayırır. Birincisi genellikle hazırlıktır ve maniciye uyak, söz için zaman kazandırır. Manici için birinci bölüm çağrışım, duygu ve düşünce için hareket noktasıdır.” (Boratav, 2000, 208-209).

Kaya ise maniyi “Az sözle çok anlamların söylendiği, konu olarak sevgi ağırlıkta olmak üzere, hemen her konuda söylenmiş, yedi heceli, müstakil dördünlü anonim şiirlere mani denir.” şeklinde tanımlamıştır (Kaya, 1999, 10).

Abdurrahman Güzel ve Ali Torun’un birlikte yaptığı çalışmalarında maniyle ilgili şu ifadeler yer verilir:

“Mani, anonim halk şiirinin en yaygın biçimidir. Yedi hece ve dört dizeden oluşur. Dört dizeli manilerde, 3. dize serbest, diğer dizeler kendi aralarında uyaklı dörtlükler halinde söylenen nazım biçimidir. Uyak örgüsü aaba şemasına uygundur. İlk iki dize, çok defa asıl anlam ve musikiyi hazırlayan giriş niteliğindedir. Dörtlüğün anlam yükünü 3. ve 4. dizeler taşır. Bununla birlikte en güzel maniler, ilk dizeleriyle son iki dizeleri arasında gizli bir bağ kurabilen ve böylece dış dünya ile iç duyguları kaynaştırmayı başaranlardır. Tek dörtlükten meydana gelen manilerden başka, beş, altı, yedi, sekiz, on, on dört dizeli maniler de vardır. Bunlar dizeleri artırılmış manilerdir. Bazen ilk dize uyağı göstermek üzere tek sözcükten de oluşabilir. Böyle manilere ‘ayaklı mani’ adı verilir. Manilerde ‘cinaslı uyak’ çok kullanılır.” (Güzel ve Torun, 2003, 168).

Manilerle⁴ ilgili çalışan Eset, manileri uyaklarının cinaslarına göre cinaslı maniler ve cinassız düz maniler diye iki grupta toplamıştır. Cinaslı manileri de kendi içinde kesik maniler ve doldurmalı kesik maniler olarak tasnif etmiştir (Eset, 1944, 15).

Konuları bakımından manileri Boratav, sekiz başlıkta tasnif etmiştir:

- 1.Yorma
- 2.Sevgi
- 3.İş

⁴ Mani adının kökeni, tanımı, tasnifi hakkında ayrıntılı bilgi için bk. (Kaya 1999), (Dizdaroğlu 1969), (Çelik 2005), (Dilçin 1983), (Oğuz vd. 2008), (Kunos 2001), (Köprülü 1986).

4.Bekçi veya davulcu

5.İstanbul'un birtakım gezici esnafınca düzülenler

6.İstanbul kahvelerinin cinaslı mânileri

7.Doğu Anadolu'da halk hikâyelerinin anlatılışı sırasında türkü beyitleri arasına sıkıştırılanlar

8.Mektup mânileri (Boratav, 2000, 204-216).

Elçin, manileri cinaslı (kesik) maniler ile düz (tam) maniler olmak üzere iki grupta inceler (Elçin, 2004, 281).

Dilçin ise, manileri kesik mani, artık mani, deyiş (karşılıklı) mani şeklinde tasnif etmiştir (Dilçin, 2005, 284-287).

Kaya'nın "Anonim Halk Şiiri" adlı eserinde yaptığı sınıflandırma oldukça kapsamlıdır. Bu sınıflandırmada yapılarına göre maniler; hece sayısına göre, dizelerine göre, uyak yapısına göre, manilerdeki uyak ve redif kullanımlarına göre ve durak yapısına göre olmak üzere beş başlıkta incelenecektir. (Kaya, 1999, 30-81).

Manileri sınıflandırırken tekrara düşmemek adına mani metinleri numaralandırılarak aşağıda verilmiştir. İnceleme kısmında bu numaralar kullanılarak değerlendirme yapılmıştır. Mani metinleri üzerinde yapılan şekil ve tür incelemelerinde, ilgili kategoride kaç adet mani bulunduğu ve bu manilerin tüm mani metinlerine oranı verilmiştir. Her bir kategori altında beş adet mani de örnek olması açısından sunulmuştur.

4.2.1.1. Mani Metinleri

1.

A benim bahtı yârim

Gönlümün tahtı yârim

Yüzünde göz izi var

Sana kim baktı yârim (K. 45)

2.

A benim çakır yârim
Çenesi çukur yârim
Haftada bir geliyon
Ona da şükür yârim (K. 18)

3.
Aa yârim al yârim
Ağzı dili bal yârim
Eğer beni seversen
Gel burada kal yârim (K. 15)

4.
Ağ buğdayım buğdayım
Sereyim kurutayım
Geçme yârim kapıdan
Ben seni unutayım (K. 23)

5.
Ağzımdaki sakızın
Yar verdi parasını
Benim yâre bakanın
Satarım anasını (K. 1)

6.
Ah elmalı elmalı
Al demeli sarmalı
Halden bilen güzelin
Gadasını almalı (K. 30)

7.
Ah ninnayı ninnayı
Gel oynayı oynayı

Aslan gibi yârim var
Satın alır dünyayı (K. 6)

8.
Ak üzümü devşirdim
Üzümü hoşaf pişirdim
Genç kızları görünce
Aklımı fikrimi şaşırdım (K. 40)

9.
Ah narin narin narin
Askerdir benim yârim
Yüzbaşı izin vermiyor
Ne yapısın benim yârim (K. 25)

10.
Akpınar'ın yağmuru
Çıkamadım çamuru
Şu gelinin yanağı
Şahman buğday hamuru (K. 15)

11.
Akpınar bayırına
At saldım çayırına
Kız bana gelsen n'olur
Anan baban hayrına (K. 40)

12.
Aksaray'a varalım
Bir candarma alalım
Candarmayla beraber
Giden yâri bulalım (K. 43)

13.

Aksaray'da inek var
Boynuzunda sinek var
Benim sevdiğim oğlanda
Beş düğmeli yelek var (K. 12)

14.

Aksaray'dan kurtuluş
Minibüsleri dolmuş
Yar buradan gideli
Aylar yılları bulmuş (K. 25)

15.

Aksaray'ın içinden
Ulurmak akıyor
Karşı evde sevdiğim
Bülbül gibi şakıyor (K. 40)

16.

Aksaray'a giderken
Buldum şeker tablası
Sanki varacam gibi
Almam demiş anası (K. 11)

17.

Aksaray'ın hasırını
Dolaş da gel mısırını
Altmış kız tönge olmuş
Genç gelinin kısırını (K. 46)

18.

Aksaray'ın yoğurdu
Tabaklarda dururdu
Müjde olsun Emine
İkiz oğlan doğurdu (K. 38)

19.

Aksaray'ın hanları
Alkan olmuş canları
Bir yiğidi vurmuşlar
Daha çıkmaz canları (K. 34)

20.

Akşam kalan yemek
Sofraya konulur mu?
Bisikletin zili yok
Geldiğin duyulur mu? (K. 3)

21.

Aksaray'dan Konya'ya
Yol gidiyor gidiyor
Zalim olmuş sevdiğim
Beni varmaz ediyor (K. 5)

22.

Aktaş kaldır da gel
Yılanı ölür de gel
Madem beni seversin
Keseni doldur da gel (K. 42)

23.

Al entarem asılsın
Yakaları basılsın

Çoktan beri görmedim
Kara gözlüm nasılsın (K. 35)

24.
Al keseden parayı
Seni kimden sorayım
Seni bulayım dersem
Nerelerde arayım (K. 35)

25.
Alaca'nın camisi
Uzundur minaresi
Kara gözlü yârimin
Geliyor cenazesini (K. 23)

26.
Al içliğin koluyum
Nafiz kölen oluyum
Al git beni buradan
Kapınızda ölüyüm (K. 11)

27.
Altı tahta üstü tahta
Gel yârim beni sakla
Sen beni görünce
Atarsın iki takla (K. 28)

28.
Altın dişim kanadı
Sevdan bana yaradı
İkimizin sevdası
Bir kazanda kaynadı (K. 25)

29.

Aman aman nineler
İnc'elekten un eler
Al delmenin altında
Gelişmiyor düğmeler (K. 28)

30.

Aman aman kaynana
Hor bakıyon sen bana
Kara canım sağ olsun
Neler ederim sana (K. 41)

31.

Ambar ardı aralık
Kızlar yüz bin liralık
Oğlanları sorarsan
Fıçıda kokan balık (K. 41)

32.

Arabası tek atlı
Yakası kıravatlı
Gönüllenne görüncem
Kardeşin senden tatlı (K. 40)

33.

Ark ayıkladım taşı yok
Yüzük buldum kaşı yok
Yenile bir yar sevdim
Bu civarda eşi yok (K. 43)

34.

Armut daldan düşer mi?
Günden yanı pişer mi?
Veli ağam dururken
Fehmi'ye laf düşer mi? (K. 12)

35.
Armuttan kayacağım
Sallan da bakacağım
Yârime gözler değmiş
Nazarlık takacağım (K. 38)

36.
Aşağı odanın kilimi
Çek kaynana dilini
Geçinmeye gönlün yok
Niye aldın gelini (K. 41)

37.
Aşağıdan gelir hıyar
Çakı bıçağınan kıyar
Yavaş gelin seymenlerim
Karayerde babam duyar (K. 31)

38.
Ata binip sıvışma
Dikenleri dolaşma
Sen ağama dünür sal
Gerisine karışma (K. 45)

39.
Ata binen ağadır
Atın yönü dağadır

Kara gözlü sevdiğim
Bu maniler sanadır (K. 40)

40.
Ateş olsa yakmaz mı?
Su olsa da akamaz mı?
Tutalım sultan oldun
Sultan kula bakmaz mı? (K. 20)

41.
At olan da tepmez mi?
Yar olan da öpmez mi?
Yârin öptüğü yerde
Al menekşe bitmez mi? (K. 3)

42.
Ateş yandı köz oldu
Hakkımızda söz oldu
Yârin kötü dediler
Yüreğim göz göz oldu (K. 44)

43.
Atina'da mum yansın
Türk uykudan uyansın
Askerimiz geliyor
Yunan derdine yansın (K. 20)

44.
Ay ışığı ışıktır
Terkim dolu kaşıktır
Çok söyleme kaynana
Oğlun bana âşıktır (K. 34)

45.

Ayağındaki mestler
Simsiyah sitil gibi
Yârim gitti gurbete
Ben kaldım yetim gibi (K. 30)

46.

Ayağımdaki nalini
Nerde yaptın talimi
Karanlıkta görmedim
Soramadım halini (K. 43)

47.

Ayakkabım kırmızı
Ben annemim bir kızı
Benim sevdiğim oğlan
Aksaray'ın yıldızı (K. 40)

48.

Ayna attım ocağa
Şavkı düştü bucağa
Aksaray'ın kızları
Kendi gelir kucağa (K. 6)

49.

Ayva dibi serindir
Kuyuları derindir
Altın ister at ister
O bir yosma gelindir (K. 46)

50.

Ayva dibi gül dibi
Benzim soldu kül gibi
Nasip olur alırsam
Geçiniriz gül gibi (K. 25)

51.

Armutun altı bayır
Dibinde aslan uyur
Uygun hayırlı olsun
Bu gece bize buyur (K. 10)

52.

Ayrık yudum alıştı
Ay buluta karıştı
Ela gözlü gül yârim
Terafiye savuştu (K. 7)

53.

Altınım var el gibi
Ne duruyon il gibi
Ben sana güvenirdim
Kazanılmış mal gibi (K. 3)

54.

Bağa girdim üzüme
Çubuk battı gözüme
Çubuk kökün kurusun
Yar göründü gözüme (K. 36)

55.

Bağınız gazel imiş
Oğlunuz güzel imiş

Ben oğlunuza varmam
Elinen gezer imiş (K. 40)

56.

Bahçe bahçe gezerim
İnci boncuk dizerim
Vallah billah enişte
Ben ablamdan güzelim (K. 45)

57.

Bağlarda iğde midir?
Dalları yerde midir?
Her baktığın seversin
Seninki mide midir? (K. 15)

58.

Bahçelerde bamıya
Gel yanıma yanıma
Kız ben sana talibim
Utanırım demeye (K. 3)

59.

Bahçelerde üzerlik
Mevla'm vermiş güzellik
Hocası bir muska ver
Erginime nazarlık (K. 31)

60.

Bağlarında gül bahri
Var git illerin yâri
Sen bana yar gelmezsin
Yüzüme gülme bari (K. 18)

61.

Bahçelerde ıtırşah
Boyu selvi kendi şah
Dü gönül bir olanda
Ayıramaz padişah (K. 11)

62.

Bağda biber kaynana
Oğlun kibar kaynana
Oğlun eve gelince
Yat da geber kaynana (K. 28)

63.

Bahçede lahana sök gelin
Ne pek sözün tök gelin
Oğlun eve gelince
Dilini ağzına sok gelin (K. 43)

64.

Bağda havuç kaynana
Oğlun çavuş kaynana
Oğlun eve gelince
Koy da savuş kaynana (K. 28)

65.

Bahçede haşlar gelin
Kavgaya başlar gelin
Oğlanı ben doğurdum
Bağrına taşlar gelin (K. 39)

66.

Bahçelerde bamıya
Ben varacam Sami'ye
Sami benim olursa
Mum dikecem camiye (K. 42)

67.
Bahçenin çiçeğine
İnanma gerçeğine
Çok söyleme kaynana
Ederim pürçeğine (K. 28)

68.
Bağlara kuzu girdi
Araya muzı girdi
Anasına bakarken
Yanıma kızını girdi (K. 2)

69.
Bahçelerin kuruğu
Ben hiç sevmem yamuğu
Düşmanlarım sövmez mi?
Çirkinlerin moruğu (K. 44)

70.
Bahçelerde bürülce
Ben istemem görümce
Görümcenin dilleri
Eritir gelinleri (K. 38)

71.
Bahçelerde bir kuzu
Yapağısı kırmızı

Şeftali pazarında
Satarlar şu kızı (K. 31)

72.
Bakkaldan bobin aldım
Dantel öreyim diye
Mahalleden yar sevdim
Her gün göreyim diye (K. 3)

73.
Ben dolmalık biberim
Yuvarlanıp giderim
Çok konuşma kaynana
Oğlun alır giderim (K. 34)

74.
Bazıyı bazıladım
Tahtaya düzüledim
Anne gözlerin aydın
Ben yâri tazeledim (K. 46)

75.
Ben bir taksi durdurdum
Yeşil boya vurdurdum
Müjde olsun kaynana
Ben oğlunu kandırdım (K. 20)

76.
Ben varmam inekliye
Ayranı sinekliye
Yazarsa Mevla'm yazsın
Omuzu tüfekliye (K. 2)

77.

Benim yârim yek tane
Yâre verdim kestane
Yar gözüme bakınca
Oldu kalbim mestane (K. 40)

78.

Beyaz giyme üşürsün
Yârim ne düşünürsün
Allah'a çokça yalvar
Seni bana düşürsün (K. 36)

79.

Biber diktim yollara
Yoldurmadım illere
Üç senedir görürdüm
Söylemedim illere (K. 6)

80.

Bizim bahçede güller
Pembe açıyor pembe
Anladım be sevdiğim
Dalgacıymışsın sen de (K. 5)

81.

Bizim camın altında
Sen gelip geçmez miydin?
Ne çabuk kibar oldun
Dün koyun gütmey miydin? (K. 12)

82.

Buluzumun sergisi
Koynumun sevgilisi
El yitirmiş ben buldum
Kaderimin vergisi (K. 25)

83.
Boğazındaki altına
Halka diyorlar halka
Benim sana yandığım
Dalga diyorlar dalga (K. 23)

84.
Bu gün hava yaz yârim
Pantolu beyaz yârim
Bir gün olsun unutma
Bana mektup yaz yârim (K. 43)

85.
Bulut bulut üstüne
Şu bulutun aslı ne
Kurban olayım bulut
Yağma yârin üstüne (K. 1)

86.
Caminin altı musluk
Oğlanlar çalar ıslık
Bizim köyün kızları
Cepte kavrulmuş fıstık (K. 8)

87.
Cıngıl tabakta pekmez
Pekmezler bize yitmez

Aksaray'ın kızları
Davulsuz gelin gitmez (K. 42)

88.
Çadıra çaktım kazık
Cebinde şeker azık
Sen ölme ben öleyim
Cahil ömrüne yazık (K. 40)

89.
Çarşıdan aldım şeker
Toz şeker kilo çeker
Sevdiğini almayan
Gezerken ah of çeker (K. 39)

90.
Çarşıda nohut kaynana
Oğlunu okut kaynana
Aldığı ilk maaşınan
Kefenin dokut kaynana (K. 42)

91.
Çarşıdan al kilimi
Çek kaynana dilini
Geçinmeye gönlün yok
Niye aldın gelini (K. 12)

92.
Cıgaramı yandırdım
Pencereme kondurdum
Kınamayın komşular
Ben bir subay kandırdım (K. 10)

93.

Çubuğumda tütün az
Bitti bahar geldi yaz
Kâtip kulun olayım
Bir güzel de bana yaz (K. 45)

94.

Çöle gidelim çöle
Gözyaşım sile sile
Usul boylu sevdiğim
Verirsin beni ele (K. 31)

95.

Çubuğun ucuyunan
Sarardım sancıyınan
Görümcem verem olmuş
Çektiği acıyınan (K. 3)

96.

Çubuğun eğrisine
Çıkarlar doğrusuna
Görümcem kurban olsun
Kardeşin karısına (K. 25)

97.

Dağlar duman oldu gel
Gönlüm güman oldu gel
Günlere veda ettim
Senem tamam oldu gel (K. 38)

98.

Dağlarda motor musun?
Evde oturur musun?
Cebinde dolma kalem
Sevda doktoru musun? (K. 20)

99.
Dam başında su durur
Oğlan mendil yudurur
Kaçtı isem ben kaçtım
Muhtar niye kudurur (K. 38)

100.
Dam başına hereni
Yüreklerim yareli
Kınamayın komşular
Yar gardaşdan ileri (K. 6)

101.
Dam başında zerdali
Derdinden oldum deli
Sevdiğimi el aldı
Ben de oldum zır deli (K. 44)

102.
Dam başında sayacak
Bugün tabur kalkacak
Şu mahlede bir kız var
O da beni yakacak (K. 15)

103.
Dam başında sayacak
Basıversem kayacak

El kızı değil mi ki
Bir öpsem darılacak (K. 2)

104.
Dam başında duran yar
Kâkülünü buran yar
Annem beni vermiyor
Ayazlarda donan yar (K. 36)

105.
Dama çıkma iz olur
Mavi şalvar toz olur
Sağ yanına çok yatma
Karnındaki kız olur (K. 40)

106.
Dama serdim kilimi
Çek kaynana dilini
Geçinmeye gönlün yok
Niye aldın gelini (K. 25)

107.
Dambaş dambaş gezerim
Altın gümüş dizerim
Vallah billah enişte
Ben ablamdan güzelim (K. 30)

108.
Damdan düştün kaynana
B.k gibi şiştin kaynana
Oğlun beni seviyor
Derdine düştün kaynana (K. 12)

109.

Dama ıkasım geldi
Damı yıkasım geldi
Ela gözlü yârimi
Yine göresim geldi (K. 8)

110.

Davar suya iniyor
Yar motora biniyor
Elinde telli mendil
Terledike siliyor (K. 43)

111.

Davarını yaysana
Bir kenara vursana
Şurda bir sevdiğim var
Bir dolan da gelsene (K. 3)

112.

Deniz dibi sarayım
Geenden yar sorayım
Yarsız geçen günümü
Hayattan mı sayayım (K. 39)

113.

Dere boyu kamışlar
Yel vurdukça hışırdar
Benim yârin yüreğİ
Gazel gibi hışırdar (K. 19)

114.

Dere doldu kumunan
Almaya kürek gerek
Güzel yârin yanında
Yatmaya yürek gerek (K. 14)

115.
Derelerden sel gelir
Deste deste gül gelir
İkimiz uzak düştük
Halimize ne gelir (K. 23)

116.
Dolabı açtın gelin
Dolmayı saçtın gelin
On beş günün içinde
Bize de yaptın gelin (K. 10)

117.
Duman aldı yollarım
Felek kırdı kollarım
Yârime nazar değmiş
Hiç tutmuyor ellerim (K. 1)

118.
Dut ağacı dut verir
Yaprağını kıt verir
Ergen oğlan ergen kız
Sarıldıkça tat verir (K. 17)

119.
Duvarda böcük gezer
Annesi kendin üzer

Üzme anne kendini
Gelinin benden güzel (K. 45)

120.
Dün geldim avlunuza
Günahım boynunuza
Ya bana bir yar verin
Ya alın oğlunuza (K. 25)

121.
Ekin ekim engine
Babam vermiş zengine
Vermez olaydın babam
Düşürmedin dengime (K. 6)

122.
Ekinler dize kadar
Gel yârim bize kadar
Sana çorap vereyim
Parmaktan dize kadar (K. 11)

123.
Ekini katlı yârim
Dilleri tatlı yârim
Gel dedim de gelmiyor
Gâvur inatlı yârim (K. 17)

124.
Ekmek ettim terledim
Dışa vurdum parladım
Nişanlımı görünce
Altınları salladım (K. 2)

125.

Ekin ekdim ot bitti
Sapında bülbül tt
tmez olaydın bülbül
Yârim askere gitti (K. 43)

126.

El ettikçe dama ık
Gz ettikçe cama ık
Hiç bahane bilmezsen
Al testiye suya ık (K. 11)

127.

Elbisemin glleri
Yana bakıyor yana
Sevdiğimin annesi
Bana bakıyor bana (K. 3)

128.

Elma attım dereye
Kız gidiyon nereye
 gün gece bekledim
ıkmadın pencereye (K. 30)

129.

Elma attım denize
Geliyor yüze yüze
Sevinin sakallılar
Gelinler kaldı size (K. 31)

130.

Elma sarı nar sarı
Elmaya düştü arı
Kız oğlanı sevir
Halt etmiş koca karı (K. 44)

131.
Elma attım zar geldi
şol sokaktan yar geldi
Bir sevdim bir ısırđım
Al yanaktan kan geldi (K. 36)

132.
Elmayı dilimledim
Odayı kilimledim
Yar karşımdan gelirken
Yalandan iniledim (K. 26)

133.
Elmayı ufak doğra
Gelirken bize uğra
Uğramazsan uğrama
Zalım dertlere uğra (K. 40)

134.
Elmayı bıçakladım
Odayı saçakladım
Yâri yanımda sandım
Yastığı kucakladım (K. 8)

135.
Elma verdim geline
Gelin almaz eline

Gelin almam dedikçe
Sarsam ince beline (K. 44)

136.
Elmayı yarı böldüm
Çamura düştü sildim
Yar kadri bilmez idim
Gurbete düştü bildim (K. 20)

137.
Emmim evi karşımızda
Keklik öter taşımızda
Ağlatmayın anasını
Hep ayrılık başımızda (K. 34)

138.
Entarem yanardöner
Yârimin adı Ömer
Yârim mektup yollamış
Annem duyarsa döver (K. 18)

139.
Entarem dizim örtmez
Gözüm kapıdan gitmez
Ela gözlü gül yârim
Gözüm var gücüm yetmez (K. 2)

140.
Entaremin moruna
Gitmem köylü oğluna
Altın bilezik alsa
Gine girmem koynuna (K. 43)

141.

Entarem var it gibi
Gözleri var bit gibi
Ne delikten bakıyon
Sırım yemiş it gibi (K. 3)

142.

Entaremin önüne
Düğme isterim düğme
Askerdeki abime
Yenge isterim yenge (K. 23)

143.

Eşekte giden oğlan
Dalı fişekli oğlan
İşmarımdan anlamaz
Kalın kafalı oğlan (K. 3)

144.

Evi evime yakın
Al gülleri sen takın
Zengin adama vardın
Hani gerdanda altın (K. 39)

145.

Evimizin arkası
Sandalye fabrikası
Oğlanların kafası
Kontraplak tahtası (K. 44)

146.

Evleri sekilidir
Gül reyhan ekilidir
Bir can cananı sevse
Kim canın vekilidir (K. 34)

147.
Fasulye yemek olur
Ye de bak nasıl olur
Sen sevda çekmemişsin
Çek de bak nasıl olur (K. 31)

148.
Fasulyeyi pişirdim
Toprak tenceresinden
Gel yârim konuşalım
Mutfak penceresinden (K. 42)

149.
Garibim şu gülşende
Bülbüller ötüşende
Gariplik ne zor imiş
Baş yastığı düşende (K. 12)

150.
Gel alaydan alaydan
Çöz düğmeyi kolaydan
Yârim her gün oynuyor
Usanmıyor halaydan (K. 20)

151.
Gel kamer kerem eyle
Git yâre selam söyle

Bensiz yârin gözüne
Uykuyu haram eyle (K. 17)

152.
Gel dağlardan dağlardan
Üzüm al gel bağlardan
Gine canım istiyor
Şişedeki yağlardan (K. 26)

153.
Gel oğlan odalardan
El eyle duldalardan
Beni sana vermezler
Vazgeç bu sevdalardan (K. 18)

154.
Gelin geldi kapımıza
Akça doldu küpümüze
Oynayın kızlar oynayın
Çamaşır var hepimize (K. 46)

155.
Gemi gelir Hanya'dan
Direkleri Konya'dan
Şu askerlik değil mi?
Gelinleri ağlatan (K. 40)

156.
Gemiden aldım tuzu
Doğdu seher yıldızı
İtin köpeğin kızı
Yaktı kavurdu bizi (K. 44)

157.

Gidiyom gidemiyom
Yolu terk edemiyom
Vardığım emmioğlu
Koyup da gelemiyom (K. 2)

158.

Giderim deme bana
Yüreğim yanar sana
Postalar mı kapandı?
Mektup gelmiyor bana (K. 36)

159.

Göz koydun yediğime
Kulak ver dediğime
Ana sevap istersen
Ver beni sevdiğime (K. 31)

160.

Ha bura nasıl bayır
Gülü tikenden ayır
Ayrılık çekenleri
Kayır Allah'ım kayır (K. 8)

161.

Halil'im boyun uzun
Ne tadın var ne tuzun
Kara canım sağ olsun
Alırım seni güzün (K. 18)

162.

Hamdilerin ekini
Mürvet tarar kekili
Nedim Alman'a gider
Emran onun vekili (K. 26)

163.
Hapsanenin eşiği
Kaynanamın yüreği
Şeytan bana diyor ki
Çal başına küreği (K. 34)

164.
Hasandağı Ovası
Aksaray'ın yuvası
Kızlar bize gelmiyor
Nedir bunun manası (K. 11)

165.
Hay oğlan hastım oğlan
Kız iken dostum oğlan
Eğil eğil sar beni
Ben sana küstüm oğlan (K. 43)

166.
Haydin kızlar çapaya
Güneş çıktı tepeye
Aksaray'ın kızları
Birer kile arpaya (K. 21)

167.
Haydi güneş dağlara
Yayılır ovalara

Benim sevdiğim güzel
Gelmez mi buralara? (K. 44)

168.
Hele hele heleler
Yârim bize geleler
Söyle zalım anana
Seni bize vereler (K. 23)

169.
Huri huri huriler
Çek boş kervan yürürler
Bu ne biçim kuş imiş
Sırt üstünde yürürler (K. 4)

170.
Hocaya bak hocaya
Hoca ezan okuyor
Benim sevdiğim oğlan
Lise üçe gidiyor (K. 42)

171.
Iraftan aldım makası
Açtım gömlek yakası
Karşıdan görünüyor
Sevdiğimin odası (K. 39)

172.
Irafa kapak koydum
Üstüne kepek koydum
Ben gelinin adını
Kudurmuş köpek koydum (K. 45)

173.

Iraftan aldım narı
Gözlerim nerde yâri
Gidenler gelmediler
Ağlarım ahı zarı (K. 38)

174.

Irafa uzanmıssın
Nar gibi kızarmıssın
Duydum hayırlı olsun
Taze yar kazanmıssın (K. 3)

175.

Ispanak demet demet
Yârimin adı Mehmet
Ben Mehmet'i alacağım
Ne karışır hükümet (K. 43)

176.

İğne attım söğüde
Yar gelmiyor öğüde
Bir çift elma sakladım
Askerdeki yiğide (K. 15)

177.

İğne düştü yakamdan
Gel arkamdan arkamdan
Seni alır kaçarım
Ben korkmam kaymakamdan (K. 31)

178.

İlahanın gıcısı
Yaktı yârin acısı
Sallanıp da gidiyor
Sevdiğimin bacısı (K. 6)

179.
İlengerim buz gibi
Yanıyorum köz gibi
Mevla'm bizi kavuşur
Ay ile yıldız gibi (K. 4)

180.
İnc'eğin incesi
Yar gönlüm eğlencesi
Bugün gelme yarın gel
Yarın cuma gecesi (K. 17)

181.
İndim dere içine
Yem veririm keçime
Yârim mektup yollarsan
Resmini koy içine (K. 2)

182.
İngiliz düğüleyim
Ben seni büyüleyim
Emmim oğlu al beni
Babayın yiğeniyim (K. 36)

183.
İnsanlar hale âşık
Bülbüller güle âşık

Eşekler küle âşık
Köpekler yola âşık (K. 44)

184.
İp eğirir inceden
Savran gider geceden
Senin derdin değil mi?
Beni böyle kocaldan (K. 3)

185.
İreyhan eker misin?
Balından şeker misin?
Dünyada yaktın beni
Kabirde çeker misin? (K. 30)

186.
Kaleden atın beni
Kumaya katın beni
Emmioğlu fakirdir
Zengine satın beni (K. 12)

187.
Kangalcının kayası
Yârim Türk'ün mayası
O yâre kurban olsun
Tepeköy'ün kahyası (K. 4)

188.
Kapı ardı aralık
Kızlar milyon liralık
Oğlanları sorarsan
Fıçıda kokan balık (K. 26)

189.

Kar geliyor kar geliyor
Ayva turunç nar geliyor
Benim böyle gelin olmam
Gayet bana zor geliyor (K. 8)

190.

Kara kalem kaşlıdır
Yavru ceylan bakışlıdır
Bir vefasız yüzünden
Her gün gözüm yaşlıdır (K. 23)

191.

Kar yağar sine sine
Sinekli deresine
Sinekli beylerinin
Fiyaka neresine (K. 7)

192.

Kara kız kater oldu
Ayrılık biter oldu
Bu sevdaya düşeli
Ölmekten beter oldu (K. 35)

193.

Karadır kaşın ördek
Gövlüdür başın ördek
Gül çimene gelince
Nerde sırdaşın ördek? (K. 19)

194.

Kara biberim biberim
Top top şekerim şekerim
Oğlan senin kaderin
Benim onmaz tecellim (K. 39)

195.
Karanfil ocak ocak
Ucundadır domurcak
Yârim bana söz verdi
Her gün mektup yazacak (K. 3)

196.
Karanfilim bembeyaz
Uzak düştük biz bu yaz
Sevdiğini bileyim
Mektubunu çokça yaz (K. 27)

197.
Karanfilim dört çatal
Dördü de pembe açar
Aksaray'ın kızları
Akşamdan sonra kaçar (K. 40)

198.
Karşı bağ bizim olsa
Koruklar üzüm olsa
Yar yanıma gelince
Geceler uzun olsa (K. 8)

199.
Karpuz kestim yiyelim
Gel ahıra gidelim

Niye gittin derlerse
Tay boşanmış diyelim (K. 17)

200.
Karşıda çift tutağı
Koynum ergen yatağı
Gelme gelin üstüme
İy'olmaz yar ortağı (K. 12)

201.
Karşıda at nallıyor
Üzengisi parlıyor
Beni cahil bellemiş
Bana mendil sallıyor (K. 4)

202.
Karşıda herk ediyor
Herkini terk ediyor
İtin gâvurun oğlu
Koymuş beni gidiyor (K. 1)

203.
Karşıda kara tarla
Parla sevdiğim parla
Yanına varamazsam
Karşıdan mendil salla (K. 4)

204.
Karşıdan gelenlere
Göz koydum serenlere
Babam beni verecek
Askerden gelenlere (K. 20)

205.

Karyolamın demiri
Çağır gelsin Emir'i
Eğer Emir gelmezse
Parçalarım demiri (K. 44)

206.

Karyolamın yorganı
Çağır gelsin Orhan'ı
Eğer Orhan gelmezse
Parçalarım yorganı (K. 31)

207.

Kaşların karasına
Gül koydum arasına
Az verip çok yalvarsam
Şu kızın anasına (K. 3)

208.

Karşıdan atlı gelir
Siniye tatlı gelir
Oğlanların mektubu
Kızlara saklı gelir (K. 44)

209.

Kavaktan gazel indi
Altına nazar indi
Bir sevdim bir ısırđım
Dişime nazar indi (K. 36)

210.

Kaya altı karınca
Karşı vardım girince
Kurban olam görümce
Koy kardaşın gidince (K. 46)

211.
Kayaların kalgısı
Benim yârim hangisi?
Şöyle durun bakalım
Orta boylu kendisi (K. 15)

212.
Kayaların kunduzu
Koyuna verin tuzu
Koyun tuzu neylesin?
Ergene verin kızı (K. 1)

213.
Karşıda tarlamız var
Bankada paramız var
Kara kaşlı yar ile
İki yaş aramız var (K. 26)

214.
Kayalardan kalk da gel
Yılan ol da ak da gel
Sana yaşlı diyorlar
Sakalını kırk da gel (K. 17)

215.
Kaynananın dilini
Kırdım koydum belini

Geçinmeye gönlün yok
Niye aldın gelini (K. 36)

216.

Kaynanam kara tazı
Isırır bazı bazı
Isırdığını aramam
Ne gâvurdur ne cazı (K. 6)

217.

Kaynanam oluverse
Sarmayı sarıverse
Ateşe koyuverse
Yemeden ölüverse (K. 37)

218.

Kaynanam kara mesli
Oturdu beni kesti
Ne kesersin kaynana
Oğlun bağına bastı (K. 30)

219.

Kaynanam kazan kapağı
Görümce kapı köpeği
Kınamayın komşular
Oğlu şeker topağı (K. 2)

220.

Kaynanayı n'apmalı?
Kaynar kazana atmalı
Yandım Allah dedikçe
Altına ateş atmalı (K. 39)

221.

Kayar kazan taşmaz mı?
Yol buradan aşmaz mı?
Merak etme sevdiğim
Ayrılan kavuşmaz mı? (K. 3)

222.

Kestanenin irisi
İçindedir iyisi
Sevdiğime göz koymuş
Uygunsuzun birisi (K. 31)

223.

Keven kevenin olsa
Keven devenin olsa
Şu yalancı dünyada
Seven sevenin olsa (K. 42)

224.

Kıraca kuyu kazdım
Yanıldım yoldan azdım
Ak gerdanın altına
Bayıldım öleyazdım (K. 39)

225.

Karpuz kestim suyumuş
Yar yanımda uyumuş
Ben Allah'tan diledim
Son isteğim buyumuş (K. 45)

226.

Kırmızı taksi almışsın
Gine borca dalmışsın
Evleneceğim diyordun
Yine bekar kalmışsın (K. 2)

227.

Kim istemez kaynana
Çatla patla kaynana
Kızını aldım ama
İki kapı yan yana (K. 5)

228.

Kirecin özüyüen
Kim görmüş gözüyüen?
İnsan yâre küser mi?
İllerin sözüyüen (K. 26)

229.

Kiremit kiremit gezerim
Altın küpe sezerim
El âlemin içinde
Ergen ergen gezerim (K. 46)

230.

Koçhisar'ın tuzları
Aksaray'ın kızları
Yana yana kül olmuş
Şu köyün oğlanları (K. 36)

231.

Kolumdaki saatin
İçindedir aleti

Benim sevdiğim oğlanın
Şoförlüktür sanatı (K. 3)

232.

Köprüden koyun geçer
Kasaplar toklu seçer
Şu zalımın oğlu
Ne alır ne vazgeçer (K. 30)

233.

Köprünün yanı diken
Yaktın beni gül iken
Rabbim de seni yaksın
Kırk günlük gelin iken (K. 26)

234.

Kulağında pul küpe
Çamaşır serdim ipe
Sevdiğime varmazsam
Ya kuyuya ya ipe (K. 1)

235.

Malkara'dan ipliğim
Dolan da gel kekliğim
Çok da başın büyümüş
Tenhalarda öptüğüm (K. 4)

236.

Mamasın ortasında
Pazar oluyor pazar
Eli kalem tutanlar
Yârine mektup yazar (K. 2)

237.

Mani mani maz mani
Tozu çullu boz mani
Eğer beni seversen
Hamaylıya yaz beni (K. 46)

238.

Masa üstünde çiçek
Dalları budanacak
Acele mi geldin yârim?
Saçların taranacak (K. 15)

239.

Masa üstünde bıçak
Bıçak bana batacak
Baba haberin olsun
Abim kız kaçırarak (K. 38)

240.

Mavi mintan giyersin
Mavi haberin gelsin
Benden sonra seversen
Allah cezanı versin (K. 5)

241.

Mavi mintan mor yelek
Eledim elek elek
Bir demedim gülmedim
Kahrolsun kahpe felek (K. 6)

242.

Mektup verdim ulaŖa
Okuyanlar ađlaŖa
Allahım'a dua et
Hasretliler kavuŖa (K. 38)

243.
Maydanoz ot değil mi?
Yaprağı dört değil mi?
Nazlı yarla ayrılmak
Bana da dert değil mi? (K. 17)

244.
Mektup yazdım acele
Al oku da hecele
Mektup benim vekilim
Al koynunda gecele (K. 39)

245.
Mektup yazdım bilesin
Okuyup da glesin
Mektubumun stne
Hiç durmayıp gelesin (K. 34)

246.
Mektupları yaz yârim
Koy kibrit kutusuna
Bizim ordan geçerken
At evin avlusuna (K. 2)

247.
Mektubumun dört ucu
Turuncudur turuncu

Yârim mektup yollamış
Cevap boynumun borcu (K. 3)

248.
Mendilimin yeşili
Bulamadım eşimi
Al mendil sende kalsın
Sil gözüyün yaşını (K. 38)

249.
Merdiven basak basak
Gelme buraya yasak
Ankara'dan tel geldi
Kızlara koca yasak (K. 41)

250.
Motor geliyor motor
Tarlalar arasından
Yârim kasket sallıyor
Motor arabasından (K. 46)

251.
Neriman tatar mısın?
Şeftali satar mısın?
Asker yârin koynunda
Bir gece yatar mısın? (K. 6)

252.
Niğde diye överler
Niğdeliyi severler
Niğdeliye kız vermen
Elmayınan döverler (K. 25)

253.

Oğlan makam kız makam
Sallan boyuna bakam
Camdan bakan pek güzel
Gerdanın altın takam (K. 6)

254.

Oğlan adın Hüseyin
Gel bağrına basayım
Sen askere gidince
Ben kimlere küseyim (K. 11)

255.

Ortaköy'ün karaları
Yanmaz oldu çıraları
Bitmez oldu tereleri
Söndü gitti lambaları (K. 45)

256.

Oy gemici gemici
Nerden aldın pirinci
Benim yârim çok güzel
Şoförlükte birinci (K. 30)

257.

Ördek attım kalkmıyor
Kanı bitmiş akıyor
Bıldırki sevdiceğim
Bu yıl bize bakmıyor (K. 1)

258.

Patlıcanı doğradım
Doğradım da vurmadım
Biraz serbest gezerken
İftiraya uğradım (K. 26)

259.

Pencerede çiçeğim
Kırmayın filiz versin
Hangi köye gidersen
Allah sana kız versin (K. 30)

260.

Penceresi kağıtlı
Kolu altın saatli
Sarılması pek tatlı
Ayrılması firkatlı (K. 34)

261.

Penceresi demir gelin
Her sözleri emir gelin
Bu oğlanı ben doğurdum
Gel s...ini kemir gelin (K. 36)

262.

Peşkir çektim direktten
Bir yar sevdim uzaktan
Bu gelen hekim değil
Hekim gelsin uzaktan (K. 15)

263.

Pınar sessiz akıyor
İreyhan ne hoş kokuyor

Benim sevdiğim güzel
Evde halı dokuyor (K. 2)

264.

Püskülüm dalda kaldı
Gözlerim yolda kaldı
Gâvur musun kaynana?
Elim belimde kaldı (K. 20)

265.

Püskülüm dalda olsa
Açılrsa hardal olsa
Ateşine yandığım
Keşke bir adam olsa (K. 4)

266.

Püskülümü saçarım
Karışırsa açarım
Bana çeyrek almazsan
Düşmanınan kaçarım (K. 1)

267.

Reyhan ekdim bir küze
Taştı devrildi düze
Yârim küçük ben küçük
Yollamayın siz bize (K. 25)

268.

Saatimin camını
Ben silerim parlamaz
Ver anne sevdiğimi
Kendi düşen ağlamaz (K. 4)

269.

Saçında siyahın var
Bülbül gibi ahın var
Göz gördü gönül sevdi
Senin ne günahın var (K. 30)

270.

Sağır gelin sağır gelin
Sütün taşı savur gelin
Dilli gelin divrek gelin
Attan in de savaş gelin (K. 17)

271.

Sahanda kara pekmez
Ben yesem yâre yetmez
Oğlum senin kazancın
Benim yüzüme yetmez (K. 18)

272.

Sarı limon acısı
Çektiğim yar acısı
Gel yanıma otur da
Sevdiğimin bacısı (K. 3)

273.

Sarımsak attım taşa
Lanet olsun bu işe
Önce severler ama
Sonra kakarlar başa (K. 39)

274.

Sekin keklükler sekin
Alnında çalma kekil
Akşama yâr geliyor
Kapılar geri çekil (K. 24)

275.

Sana derim sana
Sarı oğlağın anası
Şimdi sağıma gelir
Gurellinin sunası (K. 33)

276.

Sap yüklettim kağnyaya
Çok yalvardım Mevla'ya
Yazarsa Mevla'm yazsın
Gerdanı çift benliye (K. 32)

277.

Sap kağnısı yürüdü
Tozu duman bürüdü
Alacaksan al beni
Cahil ömrüm çürüdü (K. 36)

278.

Susadan gel susadan
İzin aldım Musa'dan
Cemal Gürsel değil mi?
Tangoları kısaltan (K. 5)

279.

Sepet sepet yumurta
Yârim beni unutma

Ger beni unutursan
Mektupları unutma (K. 18)

280.
Serçeler ötüşüyor
Sığırcıklar ötüşüyor
Benim sevgili yârim
Acep nerde koklaşıyor (K. 39)

281.
Sıra sıra kazanlar
Kara yazı yazanlar
Ölmesin de sürünsün
Aramızı bozanlar (K. 2)

282.
Sıra sıra kamyşlar
Dibini boyamışlar
Benim nazlı yârimi
Askere yollamışlar (K. 26)

283.
Silifke'nin kalesi
Yanıp da yıkılıyor
Mektup gönder sevdiğim
Canım çok sıkılıyor (K. 2)

284.
Su akar çokça pişman
Güzellik başa düşman
Eloğlu değil mi ki?
Dili dost kalbi düşman (K. 3)

285.

Sultan suya gidiyor
Fistan talim ediyor
Ne duruyon be Halil?
Sultan elden gidiyor (K. 6)

286.

Süpürgemin telleri
Süpürüyor yerleri
Hiç aklımdan çıkmıyor
Yârin tatlı dilleri (K. 17)

287.

Süpürgesi ekleme
Köşe başı bekleme
Ben gidiyom askere
Gelir diye bekleme (K. 2)

288.

Süt süzekten süzülür
Sürü yola dizilir
Güzellerin düğmesi
Ellemeden çözülür (K. 15)

289.

Sütü koydum pişmeye
Yârim geldi içmeye
Yine mi geldin yârim?
Benle dalga geçmeye (K. 18)

290.

Şapkanı eğdiresene
Kaşına deĝdiresene
Evli misin bekar mı?
Kendini bildiresene (K. 45)

291.
Şu daĝların obası
Kitli kaldı odası
Beş tane olur mu hiç?
Bir gelinin kocası (K. 20)

292.
Şu kalbimden vuruldum
Böyle sararıp soldum
Ben kimseyi sevmezdim
İlk sevgilim sen oldun (K. 1)

293.
Şu tepe pullu tepe
Geçsem su serpe serpe
Girsem yârin yanına
Gerdandan öpe öpe (K. 4)

294.
Tabakamda tütün az
Gitti bahar geldi yaz
Kurban olayım katip
Bir güzel de bana yaz (K. 18)

295.
Tabakamda tütün yok
Akıl başta bütün yok

Seni alır kaçarım
Kaçırarak atım yok (K. 38)

296.

Taksi geliyor taksi
Taksinin rengi sarı
Benim sevdiğim oğlanla
Olduk biz nişanlı (K. 2)

297.

Tabakası aynalı
Şu adama varmalı
Adam çok güzel amma
Anacığı olmamalı (K. 11)

298.

Tandır yakalım oğlan
Sarıl kalkalım oğlan
İndir koyunu suya
Biz de bakalım oğlan (K. 39)

299.

Taşpınar'ın halısı
Çeyizin alımlısı
Benim sevdiğim oğlan
Şu köyün çalımlısı (K. 46)

300.

Tavada kahve kavrulur
Dumanı göğşe savrulur
Sabahın seher vaktinde
Kız anadan mı ayrılır? (K. 8)

301.

Tayyarem hızlı gider
Ucu yıldızlı gider
Nişanlı kızların
Mektubu gizli gider (K. 2)

302.

Taze soğan acısı
Çektiğim yar acısı
Gel yanıma otur da
Sevdiğimin bacısı (K. 39)

303.

Topak tabak kenarı
Yanında yedik narı
Küstürdüm de yolladım
İreyhan boylu yârı (K. 39)

304.

Tren gidiyor tren
Önünde Zeki Müren
Eğer beni almazsan
Köprübaşında diren (K. 39)

305.

Iraktır seçilmiyor
Gönüldür geçilmiyor
Gönül bir top ibrişim
Karışmış açılmıyor (K. 46)

306.

Uyumuş uyanmışam
 Uykuya doymamışam
 Kibrik seni keserim
 Yar geldi duymamışam (K. 8)

307.

Üç düğüne bir davul
 Kabakçı kahve savur
 Kabakçı düğün m'eder
 O kabakçı ne gâvur (K. 23)

308.

Vur testiği gümlesin
 Âşık olan inlesin
 Sevdiğini almayan
 Hiç evlendim demesin (K. 18)

309.

Yağmur yağdı yaz oldu
 Rüzgar esti güz oldu
 Şapkam düştü toz oldu
 Koca Fadik kız oldu (K. 2)

310.

Testiği doldurdun mu?
 Giderken yoruldun mu?
 Ben sana abi derken
 Sen bana vuruldun mu? (K. 39)

311.

Yakmalı yar yakmalı
 Dağdan odun atmalı

Sana mani az olur
Yârim türkü yakmalı (K. 1)

312.
Yârim hayıra çıkar
Dolu araba yıkar
Bize konuşmuş derler
Konuşmaktan ne çıkar? (K. 26)

313.
Yeleşimin altında
Mavi boncuk nazarlık
Benim ona hediyem
Bir ufacık nazarlık (K. 18)

314.
Yeni geliyor yeni
Aksaray'ın baharı
Hasta mısın sevdiğim?
Nedendir rengin sarı? (K. 4)

315.
Yeni terlikler çıkmış
Alalım mavisinden
Baktım yârim geliyor
Kamburun kahvesinden (K. 5)

316.
Yeşil taksi boyandı
Önümüze dayandı
Bu gece gidecektim
Zalim dayım uyandı (K. 46)

317.

Yükün üstünde çalı
Güverip durma çalı
Beni sana vermezler
Kalk şuradan sırçalı (K. 20)

318.

Yük üstünde böcekler
Bal olsam yiyecekler
Biraz daha büyüse
Kocaya verecekler (K. 15)

319.

Yumurtanın sarısı
Yere düştü yarısı
Görümcem verem olmuş
Kaynanama darısı (K.)11

320.

Yumurtanın kulpu yok
Almazsan da korku yok
İster al ister alma
Zorla pazarlığım yok (K. 5)

321.

Yük üstünde halıyım
Halıların dalıyım
Çok sallanma karşımda
Ben bir yiğit yarıyım (K. 8)

322.

Yükün dibinde reçel
Eller iyi yar seçer
Ben de küstüm kötüye
Ahınan ömür geçer (K. 23)

323.

Fistan giymiş kırmalı
Göğsü çapraz düğmeli
Aksaray'ın kızları
Hep anadan sürmeli (K. 17)

324.

Tarlaya hozan derler
Hozana kozan derler
Çok sallanma karşımda
Kocana çoban derler (K. 12)

325.

Eli elimde değil
İpek belimde değil
Ne küsüyon kaynana
Oğlun yanımda değil (K. 45)

326.

Kahve piştiği yerde
Telve taşıdığı yerde
Güzel çirkin araman
Gönül düştüğü yerde (K. 12)

327.

Birer birer de aldım
Onu tükenmez sandım

Yaprak sarmasın için
Gelin dövülmez sandım (K. 18)

328.
Ketenim var bezim var
Eğlen sana sözüm var
Sallanıp da gidiyor
Oğlan sende gözüm var (K. 8)

329.
Kara kara böcekler
Bal olsam yiyecekler
Sevmediğim oğlana
Zorunan verecekler (K. 2)

330.
Sarı kavun dilmedim
Gelin oldum gülmedim
Küçücükten verdiler
Yar kıymeti bilmedim (K. 47)

4.2.1.2. Cihan Emel Demiryürek'in Derlediği Manilerin Şekil ve Yapı Özellikleri

4.2.1.2.1. Hece Sayılarına Göre Maniler

Cihan Emel Demiryürek'in Aksaray ve Ortaköy çevresinden derlediği manilerin büyük çoğunluğu yedi hecelidir. Yedi heceli olamayan maniler derlenen ürünler içerisinde % 9'luk bir paya sahip olup bu orana hece sayıları düzensiz maniler de dâhildir. Elde olan 330 mani, dört grupta incelenip tasnifi şu şekilde yapılmıştır:

4.2.1.2.1.1. Hece sayısı yediden az olan maniler:

Çalışmamızda kullanılan manilerde hece sayısı yediden az olanlara rastlanmamıştır.

4.2.1.2.1.2. Hece sayısı yedi olan maniler:

Derlenen manilerin % 91'i yedi hecelidir. Manilerin genelde yedi hece oluşu yöremizin manilerinin genel mani yapısına uygunluğunu gösterir. 330 adet maninin 300 tanesi yedi hecelidir. Manilerin geneli bu kategoride bulunduğu için mani numaraları verilmemiştir.

11.

Akpınar bayırına

At saldım çayırına

Kız bana gelsen n' olur

Anan baban hayrına (K. 40)

12.

Aksaray'a varalım

Bir candarma alalım

Candarmayla beraber

Giden yari bulalım (K. 43)

16.

Aksaray'a giderken

Buldum şeker tablası

Sanki varacam gibi

Almam demiş anası (K. 11)

17.

Aksaray'ın hasırı
 Dolaş da gel mısırı
 Altmış kız tönge olmuş
 Genç gelinin kısırı (K. 46)

18.
 Aksaray'ın yoğurdu
 Tabaklarda dururdu
 Müjde olsun Emine
 İkiz oğlan doğurdu (K. 38)

4.2.1.2.1.3. Hece sayısı yediden fazla olan maniler:

Bu başlıkta on adet mani bulunmaktadır. 37, 83, 90, 137, 154, 189, 255, 261, 270, 300 numaralı manilerin hece sayısı yediden fazla olup toplam manilere oranı % 3'tür. Bu manilere örnek olarak aşağıdakileri verebiliriz:

37.
 Aşağıdan gelir hıyar
 Çakı bıçağınan kıyar
 Yavaş gelin seymenlerim
 Karayerde babam duyar (K. 31)

83.
 Boğazındaki altına
 Halka diyorlar halka
 Benim sana yandığım
 Dalga diyorlar dalga (K. 23)

154.
 Gelin geldi kapımıza

Akça doldu küpümüze
 Oynayın kızlar oynayın
 Çamaşır var hepimize (K. 46)

255.

Ortaköy'ün karaları
 Yanmaz oldu çıraları
 Bitmez oldu tereleri
 Söndü gitti lambaları (K. 45)

300.

Tavada kahve kavrulur
 Dumanı göğe savrulur
 Sabahın seher vaktinde
 Kız anadan mı ayrılır? (K. 8)

4.2.1.2.1.4. Hece sayısı dizelere göre farklılık gösteren maniler:

Bu başlıkta hece sayılarının birbirini tutmadığı, birinin yedi iken diğerlerinin sekiz veya altı olabildiği görülmüştür. Bu durumun düz bir manide bazen bir dizede bazen de iki veya daha fazla dizede olduğu belirlenmiştir. Bu şekilde 20 adet mani tespit edilmiştir. 8, 9, 13, 33, 36, 63, 71, 108, 171, 190, 194, 219, 220, 226, 229, 231, 275, 276, 280, 296 numaralı maniler, hece sayısı düzensiz olan maniler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu manilerin tüm manilere oranı % 6'dır. Örnek olarak beş adet mani aşağıya verilmiştir.

8.

Ak üzümü devşirdim
 Üzümü hoşaf pişirdim
 Genç kızları görünce
 Aklımı fikrimi şaşırdım (K. 40)

13.

Aksaray'da inek var
Boynuzunda sinek var
Benim sevdiğim oğlanda
Beş düğmeli yelek var (K. 12)

33.

Ark ayıkladım taşı yok
Yüzük buldum kaşı yok
Yenile bir yar sevdim
Bu civarda eşi yok (K. 43)

36.

Aşağı odanın kilimi
Çek kaynana dilini
Geçinmeye gönlün yok
Niye aldın gelini (K. 41)

63.

Bahçede lahana sök gelin
Ne pek sözün tök gelin
Oğlun eve gelince
Dilini ağzına sok gelin (K. 43)

4.2.1.2.2. Dizelerine Göre Maniler

Maniler genellikle dört dizelidir. Mani üzerine çalışma yapan araştırmacılar genelde bu görüşte birleşmişlerdir.

Düz mani: Dört dizeden oluşan ve her dizesi heceli olan maniler düz mani ya da tam mani olarak adlandırılır. Diğer çeşitlerin içinde en fazla söylenen mani

özelliğindedir (Kaya, 1999, 35).

Ayaklı maniler: Genellikle dört, beş dizeli olan ayaklı manilerin ilk dizesinde hazırlık sözüne yer verilir. Bu, manide ayak vazifesi görür. Ayak, diğer dizelerde birkaç anlama gelecek cinsten sözcük ya da sözcüklerdir (Kaya, 1999, 35).

Yedekli maniler: Maniler dize sayıları bakımından çeşitlilik gösterir. Genellikle dört dize olmakla beraber 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 16, 17 dizeli olan şekilleri de vardır. Ne var ki, dize sayıları fazla olan manilerin sayısı oldukça sınırlıdır (Kaya, 1999, 39).

Bölgeden derlenen manilerin tamamı düz manidir. Ayaklı ya da yedekli maniye rastlanmamıştır. Aşağıda beş örnek sunulmuştur.

10.

Akpınar'ın yağmuru
Çıkamadım çamuru
Şu gelinin yanağı
Şahman buğday hamuru (K. 15)

11.

Akpınar bayırına
At saldım çayırına
Kız bana gelsen n'olur
Anan baban hayırına (K. 40)

12.

Aksaray'a varalım
Bir candarma alalım
Candarmayla beraber
Giden yari bulalım (K. 43)

13.

Aksaray'da inek var

Boynuzunda sinek var
Benim sevdiğim oğlanda
Beş düğmeli yelek var (K. 12)

14.
Aksaray'dan kurtuluş
Minibüsleri dolmuş
Yar buradan gideli
Aylar yılları bulmuş (K. 25)

329.
Kara kara böcekler
Bal olsam yiyecekler
Sevmediğim oğlana
Zorunan verecekler (K. 2)

4.2.1.2.3. Uyak Yapılarına Göre Maniler

Maniyi diğer nazım şekillerinden farklı kılan önemli bir husus da uyak yapısıdır. Manilerin uyak yapısı genellikle aaba şeklindedir. Derlenen maniler arasında bu yapıya uymayan maniler de bulunmaktadır. Uyak yapısına göre sınıflama yaparken maniler, aaba şeklinde olanlar, aabb şeklinde olanlar, aaaa şeklinde olanlar, abab şeklinde olanlar, abcb şeklinde olanlar olmak üzere beş grupta ele alınmıştır (Yolcu, 2011, 308).

4.2.1.2.3.1. Uyak yapısı aaaa şeklinde olan maniler:

Yöremizden derlenen manilerin 8 tanesinin uyak yapısı aaaa şeklindedir. 142, 144, 145, 156, 183, 217, 260, 270 numaralı maniler bu uyak yapısındadır.

Manilerin % 2,4'üne tekabül eder. Aşağıda bu uyak yapısında olan manilerden beş örnek verilmiştir:

260.

Penceresi kağıtlı
Kolu altın saatli
Sarılması pek tatlı
Ayrılması firkatlı (K. 34)

144.

Evi evime yakın
Ak gülleri sen takın
Zengin kocaya vardın
Hani gerdanda altın (K. 39)

145.

Evimizin arkası
Sandalye fabrikası
Oğlanların kafası
Kontraplak tahtası (K. 44)

270.

Sağır gelin sağır gelin
Sütün taşı savur gelin
Dilli gelin divrek gelin
Attan in de savaş gelin (K. 17)

183.

İnsanlar hale aşık
Bülbüller güle aşık
Eşekler küle aşık
Köpekler yola aşık (K. 44)

4.2.1.2.3.2. Uyak yapısı aabb şeklinde olan maniler:

Bu uyak yapısında yalnız bir tane maniye rastlanmıştır.

70.

Bahçelerde börülce
Ben istemem görümce
Görümcenin dilleri
Eritir gelinleri (K. 38)

4.2.1.2.3.3. Uyak yapısı abab şeklinde olan maniler:

Aksaray Ortaköy çevresinden derlenen manilerin 5 tanesinin uyak yapısı abab şeklindedir. Manilerin tümüne oranı % 1,5'tir. Aşağıda bu uyak yapısında olan manileri tamamı örnek verilmiştir:

5.

Ağzımdaki sakızın
Yar verdi parasını
Benim yâre bakanın
Satarım anasını (K. 1)

72.

Bakkaldan bobin aldım
Dantel öreyim diye
Mahalleden yar sevdim
Her gün göreyim diye (K. 3)

127.

Elbisemin gülleri
 Yana bakıyor yana
 Sevdiğimin annesi
 Bana bakıyor bana (K. 3)

148.
 Fasulyeyi pişirdim
 Toprak tenceresinden
 Gel yârim konuşalım
 Mutfak penceresinden (K. 42)

231.
 Kolumdaki saatin
 İçindedir aleti
 Benim sevdiğim oğlanın
 Şöförlüktür sanatı (K. 3)

4.2.1.2.3.4. Uyak yapısı abcb şeklinde olan maniler:

Yöremizden derlenen manilerin 26 tanesinin uyak yapısı abcb şeklindedir. Tüm manilere oranı % 7,9'dur. Manilerin numaraları şöyledir: 9, 15, 16, 20, 21, 24, 45, 80, 81, 114, 170, 197, 246, 250, 254, 259, 268, 274, 275, 283, 296, 307, 313, 314, 315, 322. Aşağıda bu uyak yapısında olan manilerden beş örnek verilmiştir:

275.
 Sana derim sana
 Sarı oğlağın anası
 Şimdi sağıma gelir
 Gurellinin sunası (K. 33)

15.

Aksaray'ın içinden
Ulurmak akıyor
Karşı evde sevdiğim
Bülbül gibi şakıyor (K. 40)

16.

Aksaray'a giderken
Buldum şeker tablası
Sanki varacam gibi
Almam demiş anası (K. 11)

20.

Akşam kalan yemek
Sofraya konulur mu?
Bisikletin zili yok
Geldiğin duyulur mu? (K. 3)

21.

Aksaray'dan Konya'ya
Yol gidiyor gidiyor
Zalim olmuş sevdiğim
Beni varmaz ediyor (K. 5)

4.2.1.2.3.5. Uyak yapısı aabc şeklinde olan maniler:

Bu uyak yapısında bir adet mani bulunmuştur.

119.

Duvarda böcük gezer
Annesi kendin üzer

Üzme anne kendini
Gelinin benden güzel (K. 45)

4.2.1.2.3.6. Uyak yapısı aaba şeklinde olan maniler:

Mani tipi uyak da denilen bu uyak örgüsü genelde mani için kullanılır. Yöremizden derlenen yukarıda adını andığımız ve örneklerini verdiğimiz uyak yapılarındaki maniler, 330 mani içinde 41 tanesini karşılamaktadır. Geriye kalan 288 mani % 87,5 oranla manilerin büyük bir çoğunluğunu örneklendirmektedir. Diğer başlıklardaki manilerin numaralandırma işlemini yaptığımızdan tekrara düşmemek için yoğunluk olan bu grup maninin numaralandırmasını yapmayacağız. Beş adet örnek aşağıda verilmiştir.

19.
Aksaray'ın hanları
Alkan olmuş canları
Bir yiğidi vurmuşlar
Daha çıkmaz canları (K. 34)

63.
Bahçede lahana sök gelin
Ne pek sözün tök gelin
Oğlun eve gelince
Dilini ağzına sok gelin (K. 43)

65.
Bahçede haşlar gelin
Kavgaya başlar gelin
Oğlanı ben doğurdum
Bağrına taşlar gelin (K. 39)

66.

Bahçelerde bamıya
Ben varacam Sami'ye
Sami benim olursa
Mum dikecem camiye (K. 42)

67.

Bahçenin çiçeğine
İnanma gerçeğine
Çok söyleme kaynana
Ederim pürçeğine (K. 28)

4.2.1.2.4. Manilerde Uyak ve Redif

4.2.1.2.4.1. Cinashlı uyak:

Yazılışları aynı anlamları farklı olan sestеш sözcük veya söz öbekleriyle yapılan bu uyak çeşidine manilerimiz içinde 4 tane rastlanmıştır. Sınırlı sayıda olan bu manilerimizin tamamını aşağıda veriyoruz:

84.

Bu gün hava yaz yârim
Pantolu beyaz yârim
Bir gün olsun unutma
Bana mektup yaz yârim (K. 43)

89.

Çarşıdan aldım şeker
Toz şeker kilo çeker
Sevdiğini almayan
Gezerken ah of çeker (K. 39)

196.

Karanfilim bembeyaz
 Uzak düştük biz bu yaz
 Sevdiğini bileyim
 Mektubunu çokça yaz (K. 27)

294.

Tabakamda tütün az
 Gitti bahar geldi yaz
 Kurban olayım katip
 Bir güzel de bana yaz (K. 18)

4.2.1.2.4.2. Yarım uyak:

Manilerde genellikle yarım uyak esastır. Aksaray Ortaköy yöresinden derlenen 330 maninin de % 23,1'i yarım uyaklıdır. 76 adet maninin bulunduğu bu başlıktaki manilerimiz şunlardır: 2, 5, 12, 14, 16, 20, 21, 22, 27, 28, 33, 34, 38, 39, 46, 51, 52, 53, 58, 63, 78, 79, 80, 82, 83, 86, 92, 100, 105, 108, 117, 118, 121, 125, 136, 139, 142, 145, 151, 162, 164, 179, 183, 189, 190, 202, 207, 213, 214, 218, 221, 222, 242, 243, 245, 246, 248, 250, 252, 255, 257, 258, 260, 273, 279, 280, 285, 288, 291, 296, 298, 308, 309, 321, 326, 328. Yarım uyaklı bu maniler tekrara düşmemek adına burada bir kez daha yazılmayıp numaralarıyla verilmiştir. Bunlardan beş örneği aşağıda sunuyoruz.

2.

A benim çakır yârim
 Çenesi çukur yârim
 Haftada bir geliyon
 Ona da şükür yârim (K. 18)

5.

Ağzımdaki sakızın

Yar verdi parasını

Benim yâre bakanın

Satarım anasını (K. 1)

12.

Aksaray'a varalım

Bir candarma alalım

Candarmayla beraber

Giden yari bulalım (K. 43)

14.

Aksaray'dan kurtuluş

Minibüsleri dolmuş

Yar buradan gideli

Aylar yılları bulmuş (K. 25)

139.

Entarem dizim örtmez

Gözüm kapıdan gitmez

Ela gözlü gül yârim

Gözüm var gücüm yetmez (K. 2)

4.2.1.2.4.3. Tam uyak:

Tam uyak da mani yakıcıların tercih ettiği bir uyak türüdür. Yöremizden derlenen yarım uyaklı manilerle sayı bakımından birbirine benzemektedir. 73 adet tam uyaklı mani % 22,1 oranla tüm maninler içinde yerini almıştır. Bu manilerimiz şu numaralarla gösterilmiştir: 1, 3, 13, 15, 32, 35, 40, 42, 49, 50, 56, 57, 60, 70, 72, 74, 76, 85, 90, 93, 94, 95, 96, 113, 123, 124, 127, 128, 129, 138, 141, 144, 152, 153, 155, 163, 166, 178, 180, 186, 187, 193, 194, 197, 203, 208, 224, 226, 228, 229, 232,

238, 239, 247, 256, 259, 262, 266, 267, 268, 269, 275, 278, 283, 293, 299, 300, 301, 305, 312, 322, 323, 324. Bu manilerden beş tanesi aşağıda örneklendirilmiştir.

32.

Arabası tek atlı
Yakası kıravatlı
Gönüllenne görünce
Kardeşin senden tatlı (K. 40)

129.

Elma attım denize
Geliyor yüze yüze
Sevinin sakallılar
Gelinler kaldı size (K. 31)

42.

Ateş yandı göz oldu
Hakkımızda söz oldu
Yârin kötü dediler
Yüreğim göz göz oldu (K. 44)

275.

Sana derim sana
Sarı oğlağın anası
Şimdi sağıma gelir
Gurellinin sunası (K. 33)

123.

Ekini katlı yârim
Dilleri tatlı yârim
Gel dedim de gelmiyor
Gâvur inatlı yârim (K. 17)

4.2.1.2.4.4. Zengin uyak:

Bu uyak çeşidinde de önceki uyak çeşitlerine benzeyen bir sayı ile karşı karşıyayız. Zengin uyak manilerimiz içinde 104 adet ve % 31,6'lık bir oranla yerini almıştır. Bu manilerimizin numaraları şu şekildedir: 4, 6, 7, 8, 10, 11, 17, 18, 23, 29, 30, 31, 36, 37, 43, 44, 47, 48, 54, 61, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 77, 87, 88, 99, 101, 11, 122, 130, 134, 135, 146, 148, 150, 156, 158, 160, 161, 165, 168, 169, 171, 173, 175, 176, 177, 182, 185, 188, 191, 192, 195, 200, 205, 206, 210, 211, 212, 215, 216, 219, 223, 225, 227, 233, 234, 235, 236, 237, 241, 244, 249, 284, 287, 297, 302, 303, 304, 307, 313, 314, 316, 317, 318, 319, 329. Zengin uyaklı manilerimizden beş tanesi örnek olması açısından aşağıda verilmiştir.

10.

Akpınar'ın yağmuru

Çıkamadım çamuru

Şu gelinin yanağı

Şahman buğday hamuru (K. 15)

23.

Al entarem asılsın

Yakaları basılsın

Çoktan beri görmedim

Kara gözlüm nasılsın (K. 35)

318.

Yük üstünde böcekler

Bal olsam yiyecekler

Biraz daha büyüse

Kocaya verecekler (K. 15)

130.

Elma sarı nar sarı
 Elmaya düştü arı
 Kız oğlanı seviriyor
 Halt etmiş koca karı (K. 44)

235.
 Malkara'dan ipliğim
 Dolan da gel kekliğim
 Çok da başın büyümüş
 Tenhalarda öptüğüm (K. 4)

4.2.1.2.4.5. Redif:

Redif, dize sonlarında bulunan eş görevli sözcük ve eklerdir. Manilerde uyağın yanında çokça kullanılır. Derlenen 330 maninin 225 tanesi redifli olup bu da % 68,3'lük bir orana tekabül etmektedir. Sayının bu denli çok oluşu ve her üç maniden ikisinden daha fazlasının redifli olması nedeniyle tekrara düşüleceği için redifli manilerin numaraları buraya alınmamıştır. Bunun yerine örnekleri daha fazla verilmiştir.

13.
 Aksaray'da inek var
 Boynuzunda sinek var
 Benim sevdiğim oğlanda
 Beş düğmeli yelek var (K. 12)

48.
 Ayna attım ocağa
 Şavkı düştü bucağa
 Aksaray'ın kızları
 Kendi gelir kucağa (K. 6)

65.

Bahçede haşlar gelin
Kavgaya başlar gelin
Oğlana ben doğurdum
Bağrına taşlar gelin (K. 39)

67.

Bahçenin çiçeğine
İnanma gerçeğine
Çok söyleme kaynana
Ederim pürçeğine (K. 28)

140.

Entaremin moruna
Gitmem köylü oğluna
Altın bilezik alsın
Gine girmem koynuna (K. 43)

152.

Gel dağlardan dağlardan
Üzüm al gel bağlardan
Gine canım istiyor
Şişedeki yağlardan (K. 26)

183.

İnsanlar hale âşık
Bülbüller güle âşık
Eşekler küle âşık
Köpekler yola âşık (K. 44)

217.

Kaynanam oluverse
 Sarmayı sarıverse
 Ateşe koyuverse
 Yemeden ölüverse (K. 37)

4.2.1.2.5. Manilerde Durak

Yedili hece ölçüsü ile söylenen maniler 4+3 duraklıdır. Ancak bu şekilde söylenen manilerde bazen 3+2+2 veya 2+3+7, 3+4 biçiminde söylenmiş maniler de bulunmaktadır. Durak bakımından her dizesi birbirine uyan maniler olduğu gibi her dizesi ayrı maniler de vardır. Manilerde durak başlığını sınıflarken manileri; 2+3+2, 3+2+3, 3+2+2, 3+4, 4+3, 4+4 ve düzensiz duraklı olmak üzere kategorilere ayırdık.

4.2.1.2.5.1. 2+3+2=7 duraklı maniler:

Bu gruptaki maniler 7 adet olup tüm maniler içindeki oranı % 2,1'dir. 109, 223, 298, 312, 325, 326, 327 numaralı manileri örnek gösterebiliriz. Bunlardan beş tanesi aşağıda örneklendirilmiştir.

109.
 Dama çıkasım geldi
 Damı yıkasım geldi
 Ela gözlü yârimi
 Yine göresim geldi (K. 8)

312.
 Yârim hayıra çıkar
 Dolu araba yıkar
 Bize konuşmuş derler
 Konuşmaktan ne çıkar? (K. 26)

298.

Tandır yakalım oğlan
 Sarıl kalkalım oğlan
 İndir koyunu suya
 Biz de bakalım oğlan (K. 39)

325.

Eli elimde değil
 İpek belimde değil
 Ne küsüyon kaynana
 Oğlun yanımda değil (K. 45)

327.

Birer birer de aldım
 Onu tükenmez sandım
 Yaprak sarmasın için
 Gelin dövülmez sandım (K. 18)

4.2.1.2.5.2. 3+2+3=7 duraklı maniler:

Bu biçimde duraklı maniye yalnız bir tane rastlanmıştır.

300.

Tavada kahve kavrulur
 Dumanı göğe savrulur
 Sabahın seher vaktinde
 Kız anadan mı ayrılır? (K. 8)

4.2.1.2.5.3. 3+2+2=7 duraklı maniler:

Bu duraklı maniye rastlanmamıştır.

4.2.1.2.5.4. 4+3=7 duraklı maniler:

Manilerde en yaygın olarak kullanılan duraktır. Yöremizden derlenen manilerin de yaklaşık yarısı 4+3 duraklıdır. 330 maniden 163 tanesi bu şekildedir. Bu manilerimizin numaraları şunlardır: 3, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 29, 33, 36, 38, 39, 4, 41, 44, 45, 46, 4, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 56, 58, 59, 61, 62, 64, 66, 69, 73, 75, 77, 79, 84, 85, 91, 92, 93, 97, 99, 100, 102, 104, 105, 106, 107, 108, 110, 111, 112, 113, 115, 117, 118, 121, 124, 126, 128, 131, 135, 137, 140 11, 145, 149, 15, 152, 154, 155, 159, 163, 164, 166, 168, 169, 170, 171, 176, 177, 178, 181, 184, 187, 188, 190, 196, 199, 201, 203, 205, 206, 210, 211, 214, 215, 221, 222, 225, 226, 227, 229, 230, 231, 234, 235, 237, 242, 244, 25, 246, 247, 248, 252, 254, 256, 257, 258, 259, 260, 262, 263, 266, 268, 272, 276, 277, 278, 279, 281, 286, 287, 288, 289, 291, 292, 291, 292, 294, 295, 299, 302, 308, 309, 311, 313, 316, 319, 321, 323, 328. Bu kategorideki manilerimizin tüm manilere oranı %49,5'tir. 4+3 duraklı manilerden beş örnek aşağıda verilmiştir.

48.

Ayna attım ocağa
Şavkı düştü bucağa
Aksaray'ın kızları
Kendi gelir kucağa (K. 6)

49.

Ayva dibi serindir
Kuyuları derindir
Altın ister at ister
O bir yosma gelindir (K. 46)

50.

Ayva dibi gül dibi
Benzim soldu kül gibi
Nasip olur alırsam
Geçiniriz gül gibi (K. 25)

52.

Ayrık yudum alıştı
Ay buluta karıştı
Ela gözlü gül yârim
Terafiye savuştu (K. 7)

92.

Cıgaramı yandırdım
Pencereme kondurdum
Kınamayın komşular
Ben bir subay kandırdım (K. 10)

4.2.1.2.5.5. 3+4=7 duraklı maniler:

1, 2, 9, 35, 51, 55, 57, 65, 67, 68, 74, 76, 88, 89, 90, 95, 96, 116, 120, 122, 132, 134, 136, 146, 147, 151, 153, 157, 158, 161, 165, 172, 173, 182, 183, 185, 186, 191, 192, 198, 204, 207, 208, 209, 213, 217, 228, 232, 233, 243, 251, 265, 269, 271, 284, 290, 293, 301, 303, 305, 306, 310, 324 numaralı maniler 3+4 duraklıdır. 64 adet olan bu manilerimizin tüm manilere oranı %19,4'tür. Bu manilerden beş tanesi aşağıdaki gibidir:

232.

Köprüden koyun geçer
Kasaplar toklu seçer
Şu zalımın oğlu

Ne alır ne vazgeçer (K. 30)

65.

Bahçede haşlar gelin
Kavgaya başlar gelin
Oğlanı ben doğurdum
Bağrına taşlar gelin (K. 39)

95.

Çubuğun ucuyunan
Sarardım sancıyan
Görümcem verem olmuş
Çektiği acıyan (K. 3)

96.

Çubuğun eğrisine
Çıkarlar doğrusuna
Görümcem kurban olsun
Kardeşin karısına (K. 25)

65.

Bahçede haşlar gelin
Kavgaya başlar gelin
Oğlanı ben doğurdum
Bağrına taşlar gelin (K. 39)

4.2.1.2.5.6. 4+4=8 duraklı maniler:

Maniler genel olarak yedili hece ölçüsü ile yakılır. Ancak bunun dışında hece sayısı fazla veya az olan maniler de vardır. Bu tür maniler az olmakla birlikte varlığı

yadsınamaz. Aksaray Ortaköy yöresinden derlenen 330 maniden 4 tanesi 4+4 duraklıdır. Bu manilerin tamamını örnek olarak veriyoruz.

189.

Kar geliyor kar geliyor
Ayva turunç nar geliyor
Benim böyle gelin olmam
Gayet bana zor geliyor (K. 8)

255.

Ortaköy'ün karaları
Yanmaz oldu çıraları
Bitmez oldu tereleri
Söndü gitti lambaları (K. 45)

261.

Penceresi demir gelin
Her sözleri emir gelin
Bu oğlanı ben doğurdum
Gel s...ini kemir gelin (K. 36)

270.

Sağır gelin sağır gelin
Sütün taşı savur gelin
Dilli gelin divrek gelin
Attan in de savaş gelin (K. 17)

4.2.1.2.5.7. Duraksız maniler:

Duraksız maniler başlığı altına aldığımız maniler dört dizesinde de aynı durağın olmadığı manilerdir. Bütün dizeleri farklı olabildiği gibi uyak örgüsüne

aykırı olarak durakları farklı manileri de bu başlığın altında topladık. Maninin genel uyak örgüsü olan aaba şeklindeki üçüncü dize farklılığını bu başlığın dışında tuttuk. Bu şekilde olan manilerimizin sayısı 90, oranı ise % 27,3'tür. Bu manilerin numaraları şunlardır: 4, 5, 11, 14, 20, 25, 27, 30, 31, 32, 34, 37, 42, 43, 60, 63, 70, 71, 72, 78, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 94, 98, 101, 103, 114, 119, 123, 125, 127, 129, 130, 133, 138, 139, 142, 143, 144, 148, 156, 160, 162, 167, 175, 179, 180, 193, 194, 195, 197, 200, 202, 212, 216, 218, 219, 220, 224, 236, 238, 239, 240, 241, 249, 250, 253, 264, 273, 274, 275, 280, 282, 283, 285, 296, 297, 304, 307, 314, 315, 317, 318, 320, 322, 329. Bu tür manilerden beş örnek aşağıda verilmiştir.

253.

Oğlan makam kız makam
Sallan boyuna bakam
Camdan bakan pek güzel
Gerdanın altın takam (K. 23)

314.

Yeni geliyor yeni
Aksaray'ın baharı
Hasta mısın sevdiğim?
Nedendir rengin sarı? (K. 4)

315.

Yeni terlikler çıkmış
Alalım mavisinden
Baktım yârim geliyor
Kamburun kahvesinden (K. 5)

317.

Yükün üstünde çalı
Güverip durma çalı
Beni sana vermezler

Kalk şuradan sırçalı (K. 20)

320.

Yumurtanın kulpu yok

Almazsan da korku yok

İster al ister alma

Zorla pazarlığım yok (K. 5)

4.2.1.3. Konularına Göre Maniler

Manilerde konuyu esas alan bir tasnifin sınırlarını net bir şekilde çizmek mümkün değildir. Bu tür bir sınıflandırmanın sorunları halk bilimi araştırmacıları tarafından henüz aşılabilmiş değildir. Manileri konularına göre sınıflandırma girişimleri, ne kadar titiz davranılırsa davranılsın bazı sorunları içerecektir. Örneğin “Askerlik Konulu Maniler” başlığı altında aktarılan bir mani, hem “Ayrılık ve Özlem Konulu Maniler”, hem de “Sevda Konulu Maniler” başlığı altında gösterilebilir. Bu, bazı manilerin birden fazla başlık altında ele alınabilmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu nedenle manilerin konularına göre tasnifinde, söyleniş amaçlarının / işlevlerinin de dikkate alınması gerekmektedir (Yolcu, 2011, 339).

Konuyu esas alan bu sınıflandırmada mani metninde hangi tema baskın ise buna bakılmıştır. Sevda temasının ağır bastığı bir manide askerlik unsurları da yer alabilir. Fakat burada sevda teması ana tema ise bu mani metni “sevda manileri” içerisine dâhil edilmiştir. Biz bu çalışmamızda Doğan Kaya'nın yaptığı ayrıntılı sınıflandırmayı temel alarak Ortaköy'den derlenen manileri konuları bakımından şu şekilde tasnif ettik:

1. Alkış - Kargış Manileri
2. Askerlik Konulu Maniler
3. Ayrılık ve Özlem Konulu Maniler
4. Cinsellik Konulu Maniler
5. Dert Konulu Maniler
6. Düğün-Kına-Nişan ve Evlenme Konulu Maniler

7. Düşmanlık Konulu Maniler
8. Gelin-Kaynana Manileri
9. Gurbet Konulu Maniler
10. Güzellik ve Çirkinlik Konulu Maniler
11. Mektup ve Telefon Konulu Maniler
12. Mizahi Unsurlar Taşıyan Maniler
13. Öğüt Konulu Maniler
14. Ölüm Konulu Maniler
15. Pişmanlık ve Şikâyet Konulu Maniler
16. Ramazan Konulu Maniler
17. Sevda Konulu Maniler

4.2.1.3.1. Alkış-Kargış Manileri

4.2.1.3.1.1. Alkış Manileri

Derlediğimiz maniler içerisinde altı adet alkış bulunmaktadır. Bu manileri aşağıda veriyoruz.

85.

Bulut bulut üstüne
 Şu bulutun aslı ne
 Kurban olayım bulut
 Yağma yârin üstüne (K. 1)

160.

Ha bura nasıl bayır
 Gülü tikenden ayır
 Ayrılık çekenleri
 Kayır Allah'ım kayır (K. 8)

179.

İlengerim buz gibi
 Yanıyorum köz gibi
 Mevla'm bizi kavuştur
 Ay ile yıldız gibi (K. 4)

242.

Mektup verdim ulaşa
 Okuyanlar ağlaşa
 Allahım'a dua et
 Hasretliler kavuşa (K. 38)

259.

Pencerede çiçeğim
 Kırmayın filiz versin
 Hangi köye gidersen
 Allah sana kız versin (K. 30)

276.

Sap yüklettim kağnya
 Çok yalvardım Mevla'ya
 Yazarsa Mevla'm yazsın
 Gerdanı çift benliye (K. 32)

4.2.1.3.1.2. Kargış Manileri

Yöremizden dokuz adet kargış derlenmiştir. Bunlar; 54, 133, 151, 185, 233, 240, 241, 281, 304 numaralı manilerdir. Aşağıda beş örneğini veriyoruz.

54.

Bağa girdim üzüme

Çubuk battı gözüme
Çubuk kökün kurusun
Yar göründü gözüme (K. 36)

133.

Elmayı ufak doğra
Gelirken bize uğra
Uğramazsan uğrama
Zalım dertlere uğra (K. 40)

151.

Gel kamer kerem eyle
Git yâre selam söyle
Bensiz yârin gözüne
Uykuyu haram eyle (K. 17)

185.

İreyhan eker misin?
Balından şeker misin?
Dünyada yaktın beni
Kabirde çeker misin? (K. 30)

233.

Köprünün yanı diken
Yaktın beni gül iken
Rabbim de seni yaksın
Kırk günlük gelin iken (K. 26)

4.2.1.3.2. Askerlik Konulu Maniler

Yöremizden askerlik ile ilgili on iki mani Cihan Emel Demiryürek tarafından derlenmiştir. Bunlar; 9, 43, 76, 92, 125, 155, 176, 204, 251, 254, 282, 287 numaralı manilerdir. Beş tanesini örnek olarak aşağıda sunuyoruz.

92.

Cıgaramı yandırdım
Pencereme kondurdum
Kınamayın komşular
Ben bir subay kandırdım (K. 10)

43.

Atina'da mum yansın
Türk uykudan uyansın
Askerimiz geliyor
Yunan derdine yansın (K. 20)

155.

Gemi gelir Hanya'dan
Direkleri Konya'dan
Şu askerlik değil mi?
Gelinleri ağlatan (K. 40)

254.

Oğlan adın Hüseyin
Gel bağrıma basayım
Sen askere gidince
Ben kimlere küseyim (K. 11)

287.

Süpürgesi ekleme

Köşe başı bekleme
Ben gidiyom askere
Gelir diye bekleme (K. 2)

4.2.1.3.3. Ayrılık / Özlem Konulu Maniler

Bu kategoride on bir adet mani derlenmiştir. Bu manilerin numaraları şunlardır: 14, 24, 97, 115, 137, 173, 221, 260, 279, 300, 308. Beş tanesi aşağıda verilmiştir.

14.
Aksaray'dan kurtuluş
Minibüsleri dolmuş
Yar buradan gideli
Aylar yılları bulmuş (K. 25)

24.
Al keseden parayı
Seni kimden sorayım
Seni bulayım dersem
Nerelerde arayım (K. 35)

260.
Penceresi kağıtlı
Kolu altın saatli
Sarılması pek tatlı
Ayrılması firkatlı (K. 34)

115.
Derelerden sel gelir
Deste deste gül gelir

İkimiz uzak düştük
Halimize ne gelir (K. 23)

137.
Emmim evi karşımızda
Keklik öter taşımızda
Ağlatmayın anasını
Hep ayrılık başımızda (K. 34)

4.2.1.3.4. Cinsellik Konulu Maniler

Yöremizden cinsellik konulu on adet mani derlenmiştir. Bu maniler; 29, 48, 114, 118, 131, 135, 198, 199, 288, 293 numaralı manilerdir. Bu manilerden örnek olarak beş tanesi aşağıda verilmiştir.

29.
Aman aman nineler
İnc'elekten un eler
Al delmenin altında
Gelişmiyor düğmeler (K. 28)

48.
Ayna attım ocağa
Şavkı düştü bucağa
Aksaray'ın kızları
Kendi gelir kucağa (K. 6)

135.
Elma verdim geline
Gelin almaz eline
Gelin almam dedikçe

Sarsam ince beline (K. 44)

198.

Karşı bağ bizim olsa

Koruklar üzüm olsa

Yar yanıma gelince

Geceler uzun olsa (K. 8)

199.

Karpuz kestim yiyelim

Gel ahıra gidelim

Niye gittin derlerse

Tay boşanmış diyelim (K. 17)

4.2.1.3.5. Dert Konulu Maniler

Dert konulu manilerden on üç adet derlenmiştir. Bunlar; 17, 26, 42, 89, 95, 117, 149, 157, 184, 190, 243, 314, 248 numaralı manilerdir. Beş tanesi aşağıda örnek olarak verilmiştir.

17.

Aksaray'ın hasırı

Dolaş da gel mısırı

Altmış kız tönge olmuş

Genç gelinin kısırı (K. 46)

42.

Ateş yandı köz oldu

Hakkımızda söz oldu

Yârin kötü dediler

Yüreğim göz göz oldu (K. 44)

89.

Çarşıdan aldım şeker
 Toz şeker kilo çeker
 Sevdiğini almayan
 Gezerken ah of çeker (K. 39)

95.

Çubuğun ucuyunan
 Sarardım sancıyınan
 Görüncem verem olmuş
 Çektiği acıyınan (K. 3)

117.

Duman aldı yollarım
 Felek kırdı kollarım
 Yârime nazar değmiş
 Hiç tutmuyor ellerim (K. 1)

4.2.1.3.6. Düğün-Nişan-Evlenme Konulu Maniler

Düğünün öncesi ve sonrasındaki merasimlerle ilgili on adet mani derlenmiştir. Bu manilerin numaraları 49, 50, 87, 124, 142, 144, 150, 189, 226, 296'dır. Örnek olarak aşağıdaki beş maniyi veriyoruz.

49.

Ayva dibi serindir
 Kuyuları derindir
 Altın ister at ister
 O bir yosma gelindir (K. 46)

50.

Ayva dibi gül dibi

Benzim soldu kül gibi
Nasip olur alırsam
Geçiniriz gül gibi (K. 25)

226.

Kırmızı taksi almışsın
Gine borca dalmışsın
Evleneceğim diyordun
Yine bekar kalmışsın (K. 2)

124.

Ekmek ettim terledim
Dışa vurdum parladım
Nişanlımı görünce
Altınları salladım (K. 2)

296.

Taksi geliyor taksi
Taksinin rengi sarı
Benim sevdiğim oğlanla
Olduk biz nişanlı (K. 2)

4.2.1.3.7. Gelin-Kaynana-Görümce-Damat Konulu Maniler

Kaya'nın tasnifinde “gelin kaynana konulu maniler” biçiminde geçen konu başlığına yine bu konuyla yakından ilişkili olan “görümce” ve “damat” konulu manileri de dâhil ettik. “gelin kaynana” haliyle kabarık olan mani sayısı diğer kavramlarla birlikte daha da artmıştır. Yöremizden bu konuyla ilgili kırk adet mani derlenmiştir. Derlenen manilerin yaklaşık %12'sine tekabül etmektedir. Bu manilerimizin numaraları şunlardır: 16, 30, 36, 44, 62, 63, 64, 65, 67, 73, 75, 90, 91, 96, 106, 108, 116, 127, 130, 163, 172, 178, 207, 210, 215, 216, 217, 218, 219, 220,

227, 261, 264, 270, 272, 297, 302, 319, 325, 327. Örnek olması açısından beş adet mani aşağıda verilmiştir.

16.

Aksaray'a giderken
Buldum şeker tablası
Sanki varacam gibi
Almam demiş anası (K. 11)

30.

Aman aman kaynana
Hor bakıyon sen bana
Kara canım sağ olsun
Neler ederim sana (K. 41)

36.

Aşağı odanın kilimi
Çek kaynana dilini
Geçinmeye gönlün yok
Niye aldın gelini (K. 41)

215.

Kaynananın dilini
Kırdım koydum belini
Geçinmeye gönlün yok
Niye aldın gelini (K. 36)

216.

Kaynanam kara tazı
Isırır bazı bazı
Isırdığını aramam
Ne gâvurdur ne cazı (K. 6)

4.2.1.3.8. Gurbet Konulu Maniler

Derlediğimiz maniler arasında gurbet konulu manilere yalnızca üç adet rastlanmıştır. Bu manileri aşağıda veriyoruz.

45.

Ayağındaki mestler
Simsiyah sitil gibi
Yârim gitti gurbete
Ben kaldım yetim gibi (K. 30)

136.

Elmayı yarı böldüm
Çamura düştü sildim
Yar kadri bilmez idim
Gurbete düştü bildim (K. 20)

162.

Hamdilerin ekini
Mürvet tarar kekili
Nedim Alman'a gider
Emran onun vekili (K. 26)

4.2.1.3.9. Güzellik ve Çirkinlik Konulu Maniler

Çalışmamızda bu konuyla ilgili dokuz adet mani yer almıştır. Bunlar; 10, 31, 56, 59, 69, 107, 119, 188, 323 numaralı manilerdir. Örnek olarak yine beş adet mani veriyoruz.

10.

Akpınar'ın yağmuru

Çıkamadım çamuru
Şu gelinin yanağı
Şahman buğday hamuru (K. 15)

31.

Ambar ardi aralık
Kızlar yüz bin liralık
Oğlanları sorarsan
Fıçıda kokan balık (K. 41)

56.

Bahçe bahçe gezerim
İnci boncuk dizerim
Vallah billah enişte
Ben ablamdan güzelim (K. 45)

59.

Bahçelerde üzerlik
Mevla'm vermiş güzellik
Hocası bir muska ver
Erginime nazarlık (K. 31)

69.

Bahçelerin koruğu
Ben hiç sevmem yamuğu
Düşmanlarım sövmez mi?
Çirkinlerin moruğu (K. 44)

4.2.1.3.10. Mektup ve Telefon Konulu Maniler

Çalışmamızda derlenen manilerimizden on üç tanesi mektup ve telefon konulu manidir. Bu maniler şunlardır: 138, 158, 181, 195, 196, 208, 236, 244, 245, 246, 247, 283, 301. Beş adet örnek aşağıda verilmiştir.

138.

Entarem yanardöner
Yârimin adı Ömer
Yârim mektup yollamış
Annem duyarsa döver (K. 18)

158.

Giderim deme bana
Yüreğim yanar sana
Postalar mı kapandı?
Mektup gelmiyor bana (K. 36)

181.

İndim dere içine
Yem veririm keçime
Yârim mektup yollarsan
Resmini koy içine (K. 2)

195.

Karanfil ocak ocak
Ucundadır domurcak
Yârim bana söz verdi
Her gün mektup yazacak (K. 3)

247.

Mektubumun dört ucu

Turuncudur turuncu
 Yârim mektup yollamış
 Cevap boynumun borcu (K. 3)

4.2.1.3.11. Mizahi maniler

Derlediğimiz maniler arasında on bir adet mizahi mani yer almıştır. Bu manilerin numaraları şudur: 32, 68, 81, 86, 99, 134, 145, 191, 249, 271, 307. Örnekleri aşağıda verilmiştir.

32.
 Arabası tek atlı
 Yakası kıravatlı
 Gönüllenne görünüm
 Kardeşin senden tatlı (K. 40)

191.
 Kar yağar sine sine
 Sinekli deresine
 Sinekli beylerinin
 Fiyaka neresine (K. 7)

81.
 Bizim camın altında
 Sen gelip geçmez miydin?
 Ne çabuk kibar oldun
 Dün koyun gütmey miydin? (K. 12)

86.
 Caminin altı musluk
 Oğlanlar çalar ısıklık

Bizim köyün kızları
Cepte kavrulmuş fıstık (K. 8)

145.
Evimizin arkası
Sandalye fabrikası
Oğlanların kafası
Kontraplak tahtası (K. 44)

4.2.1.3.12. Öğüt ve İstek Konulu Maniler

Öğüt ve istek konulu manilerin sayısı şimdiye kadar verdiğimiz grupların hepsinden fazladır. Bu kategorideki manilerimiz 42 adettir. Bu sayı ile öğüt ve istek konulu manilerimizin tüm manilerimize oranı % 13 kadardır. Bu manilerimizin numaraları ise; 6, 22, 34, 37, 38, 40, 51, 60, 84, 93, 105, 111, 120, 122, 126, 152, 153, 154, 159, 166, 175, 180, 186, 200, 205, 206, 214, 229, 234, 237, 252, 253, 262, 266, 268, 290, 294, 318, 321, 324'tür. Örneklerimizi aşağıda sunuyoruz.

22.
Aktaş kaldır da gel
Yılanı ölür de gel
Madem beni seversin
Keseni doldur da gel (K. 42)

152.
Gel dağlardan dağlardan
Üzüm al gel bağlardan
Gine canım istiyor
Şişedeki yağlardan (K. 26)

37.

Aşağıdan gelir hıyar
 Çakı bıçağınan kıyar
 Yavaş gelin seymenlerim
 Karayerde babam duyar (K. 31)

252.
 Niğde diye överler
 Niğdeliyi severler
 Niğdeliye kız vermen
 Elmayınan döverler (K. 25)

253.
 Oğlan makam kız makam
 Sallan boyuna bakam
 Camdan bakan pek güzel
 Gerdanın altın takam (K. 6)

4.2.1.3.13. Doğum ve Ölüm Konulu Maniler

Bu konulu manilerden yalnızca dört adet derlenmiştir. Bu nedenle hepsini aşağıda veriyoruz.

18.
 Aksaray'ın yoğurdu
 Tabaklarda dururdu
 Müjde olsun Emine
 İkiz oğlan doğurdu (K. 38)

19.
 Aksaray'ın hanları
 Alkan olmuş canları

Bir yiğidi vurmuşlar
Daha çıkmaz canları (K. 34)

25.
Alaca'nın camisi
Uzundur minaresi
Kara gözlü yârimin
Geliyor cenazesi (K. 23)

88.
Çadıra çaktım kazık
Cebinde şeker azık
Sen ölme ben öleyim
Cahil ömrüne yazık (K. 40)

4.2.1.3.14. Pişmanlık - Şikâyet- Sitem Konulu Maniler

Yöremizden derlenen manilerde pişmanlık ve şikâyet konusunun yanında siteme de çokça yer verildiği görülmüştür. Bu manilerimizde toplam kırk beş adet ürün bulunmaktadır. Bu manileri numaraları şunlardır: 20, 21, 35, 53, 55, 57, 71, 80, 83, 94, 121, 123, 128, 129, 140, 141, 143, 156, 164, 165, 168, 172, 202, 222, 232, 235, 257, 258, 265, 273, 278, 280, 284, 285, 289, 291, 295, 303, 316, 317, 322, 329, 201, 255, 309. Bu başlık altındaki manilerimizin tüm manilere oranı ise % 14'e yakındır. Beş adet maniye örnek olarak aşağıda veriyoruz.

20.
Akşam kalan yemek
Sofraya konulur mu?
Bisikletin zili yok
Geldiğin duyulur mu? (K. 3)

21.

Aksaray'dan Konya'ya
Yol gidiyor gidiyor
Zalim olmuş sevdiğim
Beni varmaz ediyor (K. 5)

255.

Ortaköy'ün karaları
Yanmaz oldu çıraları
Bitmez oldu tereleri
Söndü gitti lambaları (K. 45)

55.

Bağımız gazel imiş
Oğlunuz güzel imiş
Ben oğlunuza varmam
Elinen gezer imiş (K. 40)

309.

Yağmur yağdı yaz oldu
Rüzgar esti güz oldu
Şapkam düştü toz oldu
Koca Fadik kız oldu (K. 2)

4.2.1.3.15. Aşk – Sevda Konulu Maniler

Manilerde en çok işlenen konu sevdadır. Bu duygu manilerde en rahat ve sade biçimde işlenir. Dolayısıyla sevda konusu derlediğimiz manilerin büyük bir kısmında yer alır. Sevda konulu manilerimizin tüm manilere oranı % 26'dır. Sayının çokluğu ve tasnifimizin son maddesi olması dolayısıyla mani numaralarını buraya yazmıyoruz. Sevda konulu manilerimize aşağıda beş adet örnek veriyoruz.

5.

Ağızımdaki sakızın
Yar verdi parasını
Benim yâre bakanın
Satarım anasını (K. 1)

8.

Ak üzümü devşirdim
Üzümü hoşaf pişirdim
Genç kızları görünce
Aklımı fikrimi şaşırtdım (K. 40)

11.

Akpınar bayırına
At saldım çayırına
Kız bana gelsen n' olur
Anan baban hayırına (K. 40)

12.

Aksaray'a varalım
Bir candarma alalım
Candarmayla beraber
Giden yari bulalım (K. 43)

13.

Aksaray'da inek var
Boynuzunda sinek var
Benim sevdiğim oğlanda
Beş düğmeli yelek var (K. 12)

4.2.2. Cihan Emel Demiryürek'in Ortaköy Yöresinden Derlediği Türküler

Türk kültür ve sanatı üzerine araştırmalar yapan bilim insanlarının yaptıkları türkü⁵ tanımlarından bazılarını burada zikretmek faydalı olacaktır:

Ahmet Talat Onay, “Türlere mahsus lahn ile söylenen şarkılardır. Şekilden ziyade lahne, besteye benzer.” (Onay, 1996, 63); M. Fuad Köprülü, “Kuvvetli ma’şerî duyguların, büyük mefkûrelerin değil, alalade mahallî veya ferdî ihtiyaçların ifadesi olan bu küçük halk mahsulleri, umumiyetle millî vezin ile ve çok eski bir maziden gelen gelenekseller biçimlerle ifade edilir. Türlere özgü bir beste ile söylenir.” (Köprülü, 2009, 293); İgnacs Kunos, “Türkü en fazla sekizli, on birli ölçülerle söylenen saz şiiiridir. Çoğu anonim halk edebiyatında yer alan bu türkülerde aşk, güzellik, tabiat, gençlik ve acılı konular işlenir. Ağzılarda dolaşarak biçim değişikliğine de uğrarlar. Koşma şeklinde söylenen beşli, altılı olmayan türküler de vardır.” (Kunos, 2001, 21); Hikmet Dizdaroğlu, “Türkü, hecenin her kalıbıyla söylenebilen, sözden çok ezgi ile ilintili bir türdür.” (Dizdaroğlu, 1969, 107); Cem Dilçin, “Türkü, farklı ezgilerle söylenen bir anonim halk şiiiri nazım şeklidir.” (Dilçin, 2013, 289); Nevzat Gözaydın, “Türk sözcüğünden ‘Türk’e ait, Türk’e mensup, Türk’e mahsus’ anlamı verecek bir şekilde türetilen bu sözcük, sadece bir şiiir biçimini değil, özel ezgileriyle okunan değişik metinleri de anlatmaktadır.” (Gözaydın, 1989, 25); Pertev Naili Boratav, “Türkiye’nin sözlü geleneğinde, bir ezgi ile söylenen halk şiiirlerinin her çeşidini göstermek için en çok kullanılan ad türküdür. Bölgelerle konulara değinen özel hallerde, ya da ezginin ve sözlerin çeşitlenmesine göre, türkü sözcüğü yerine şarkı, deyiş, deme, hava, ninni, ağıt adları da kullanılır. Türküyü düzenleyicisi bilinmeyen, halkın sözlü geleneğinde oluşup gelişen, çağdan çağa ve yerden yere içeriğinde olsun, şeklinde olsun değişikliklere uğrayabilen ve her zaman biz ezgiye koşulmuş olarak söylenen şiiirler” diye tanımlamıştır” (Boratav, 2014, 171).

⁵ Türkü hakkında ayrıntılı bilgi için bk. (Kaya 1999), (Dilçin 1983), (Oğuz vd. 2008), (Dizdaroğlu 1969), (Yakıcı 2013), (Esen 1986), (Öztürk 1995), (Kunos 1998), (Özbek 1981), (Öztelli 2002)

4.2.2.1. Aksaray Ortaköy Yöresinden Derlenen Türkülerde Şekil/Yapı Özellikleri

Bu başlıkta, derlenen 47 adet türkü verilecektir. Bu türkülerin ölçülerine, bent-bağlantıların mısra sayılarına dair bilgiler verilecektir.

Aksaray Ortaköy yöresinden derlenen türkülerde şekil/yapı özelliklerinde, konuyla ilgili en güncel yapıya sahip olması nedeniyle Ali Yakıcı'nın tasnifinden yararlanılacaktır (Yakıcı, 2013, 205-216).

A. Vezinleri Bakımından Türküler

1. Hece Vezinli Türküler

a. Üç Heceli Türküler

b. Dört Heceli Türküler

c. Beş Heceli Türküler

ç. Altı Heceli Türküler

d. Yedi Heceli Türküler

e. Sekiz Heceli Türküler

f. Dokuz Heceli Türküler

g. On Heceli Türküler

h. On Bir Heceli Türküler

ı. On İki Heceli Türküler

i. On Üç Heceli Türküler

j. On Dört Heceli Türküler

k. On Beş Heceli Türküler

l. On Altı Heceli Türküler

2. Aruz Vezinli Türküler

B. Yapıları Bakımından Türküler

1. Bentleri Bir Dizeden Oluşan Türküler

- a. Bentleri bir, bağlantısı bir dizeden oluşan türküler
- b. Bentleri bir, bağlantısı iki dizeden oluşan türküler
- c. Bentleri bir, bağlantısı üç dizeden oluşan türküler
- ç. Bentleri bir, bağlantısı dört dizeden oluşan türküler
- d. Bentleri bir, bağlantısı beş dizeden oluşan türküler
- e. Bentleri bir, bağlantısı altı dizeden oluşan türküler

2. Bentleri İki Dizeden Oluşan Türküler

- a. Bentleri iki dizeden oluşan bağlantısız türküler
- b. Bentleri iki, bağlantısı bir dizeden oluşan türküler
- c. Bentleri iki, bağlantısı iki dizeden oluşan türküler
- ç. Bentleri iki, bağlantısı üç dizeden oluşan türküler
- d. Bentleri iki, bağlantısı dört dizeden oluşan türküler
- e. Bentleri iki, bağlantısı beş dizeden oluşan türküler
- f. Bentleri iki, bağlantısı altı dizeden oluşan türküler
- g. Bentleri iki, bağlantısı sekiz dizeden oluşan türküler

3. Bentleri Üç Dizeden Oluşan Türküler

- a. Bentleri üç, bağlantısı bir dizeden oluşan türküler
- b. Bentleri üç, bağlantısı iki dizeden oluşan türküler
- c. Bentleri üç, bağlantısı üç dizeden oluşan türküler
- ç. Bentleri üç, bağlantısı dört dizeden oluşan türküler
- d. Bentleri üç, bağlantısı beş dizeden oluşan türküler

- e. Bentleri üç, bağlantısı altı dizeden oluşan türküler
  - f. Bentleri üç, bağlantısı yedi dizeden oluşan türküler
  - g. Bentleri üç, bağlantısı dokuz dizeden oluşan türküler
  - h. Bentleri üç, bağlantısı on dizeden oluşan türküler
4. Bentleri Dört Dizeden Oluşan Türküler
- a. Mani dörtlüklerinden kurulu türküler
  - b. Bentleri dört, bağlantısı bir dizeden oluşan türküler
  - c. Bentleri dört, bağlantısı iki dizeden oluşan türküler
  - ç. Bentleri dört, bağlantısı üç dizeden oluşan türküler
  - d. Bentleri dört, bağlantısı dört dizeden oluşan türküler
  - e. Bentleri dört, bağlantısı beş dizeden oluşan türküler
  - f. Bentleri dört, bağlantısı altı dizeden oluşan türküler
  - g. Bentleri dört, bağlantısı sekiz dizeden oluşan türküler
5. Bentleri Beş Dizeden Oluşan Türküler
- a. Bentleri beş mısradan oluşan bağlantısız türküler
  - b. Bentleri beş bağlantısı iki dizeden oluşan türküler
6. Bentleri Altı Dizeden Oluşan Türküler
- a. Bentleri altı dizeden oluşan bağlantısız türküler
  - b. Bentleri altı bağlantısı üç dizeden oluşan türküler
  - c. Bentleri altı bağlantısı dört dizeden oluşan türküler
7. Bentleri Yedi Dizeden Oluşan Türküler
8. Bentleri Sekiz Dizeden Oluşan Türküler

4.2.2.1.1. Aksaray Ortaköy Yöresinden Derlenen Türkülerde Ölçü

Bu başlık altında incelediğimiz türkülerde 7, 8, 9, 11’li hece ölçüleriyle söylenmiş türküler karşımıza çıkmaktadır. 7’li hece ölçüsüne sahip on beş, 8’li üç, 9’lu üç, 11’li hece ölçüsüyle söylenmiş yirmi altı adet türkümüz vardır. Bu sayılardan da görüldüğü üzere yöremizden derlenen türkülerde 7’li ve 11’li hece ölçüsüyle söylenmiş türküler ağırlıktadır. Ayrıca türkülerimizin hiçbirinde aruz ölçüsü kullanılmamıştır.

4.2.2.1.1.1. 7 Heceli Türküler

Yedili hece ölçüsüne sahip türkülerimizin uyak örgülerine bakıldığında tamamının mani uyak örgüsü olan aaba olduğu görülecektir. Bu ölçüyle söylenmiş on beş türkümüz aşağıda verilmiştir.

Halise Türküsü

Dağlarda mor çiçek
Halise de pek koçek
Halise’yi vurmuşlar
Dede dağlarda kaçak

Kederli’nin yolunda
Yemenisi elinde
Halise’yi vurmuşlar
Dadılar’ın içinde

Keşif dağdan aşıyor
Evde kuzu pişiyor
Halise’yi vurmuş da
Dede derde düşüyor

Halise'nin halleri
Çıkmadı mı canları
Öküz Halil'i batırır
Halise'nin kanları

Aksaray'ın hanları
Al kan olmuş camları
Halise'yi vurmuşlar
Daha çıkmaz canları (K. 12)

Güvercinim Süt Beyaz

Güvercinim süt beyaz,
Gine geldi bahar yaz.
Kurban olam Allah'ım da,
Seveni sevene yaz.

Ah ninnayı ninnayı da
Gel oynay oynay
Aslan gibi yârim var da
Satın alır dünyayı

Yük altında bulgurum
Oğlan sana vurgunum
Çek elini elimden de
Arpa yoldum yorgunum

Ah ninnayı ninnayı da
Gel oynay oynay
Aslan gibi yârim var da
Satın alır dünyayı

Yük altında sarımsak
Bir ay bari sarılsak
Pusulalar geliyor
Güle güle ayrılısak

Ah ninnayı ninnayı da
Gel oynayı oynayı
Aslan gibi yârim var da
Satın alır dünyayı

Teşte koydum teleme
Kaşın benzer kaleme
Uğrun uğrun severdim
Sen duyurdun âleme

Ah ninnayı ninnayı da
Gel oynayı oynayı
Aslan gibi yârim var da
Satın alır dünyayı (K. 23)

Dam Başında Oturur

Dam başında oturur
Çıkmış, kapı süpürür
Senin o bakışların
Beni bir gün bitirir

Oy niye, yandım niye
Nasıl aldandım, niye
Hani sen benim idin
Sözünden döndün niye

Oturmuş oya örer
Sokuda bulgur döver
Dönüp de bakmıyordu
Çoktan satılmış meğer

Oy niye, yandım niye
Nasıl aldandım, niye
Hani sen benim idin
Sözünden döndün niye

Enterem var dikleme
İçinden ilikleme
Beni sana vermezler
Boş kapıyı bekleme

Oy niye, yandım niye
Nasıl aldandım, niye
Hani sen benim idin
Sözünden döndün niye (K. 48)

Nazik Türküsü

Atina'nın abası
Çifte yanar lambası
Üç yavrumu atmazdım
Zalim idi babası

Nazik genç ömrüne yazık

Atina'nın otları
Çalınıyor utları
Yavrum diye emzirdim

Göğümdeki sütleri

Nazik genç ömrüme yazık

Atina'nın hamamı

Yeşil çıkar dumanı

Kimselerden şüphem yok

Öldürsünler imamı

Nazik genç ömrüme yazık

Atina'ya ben vardım

Memlekete şan verdim

Çocukları atarken

Gözlerimi yumuverdim

Nazik genç ömrüme yazık

Gidin bulutlar gidin

Krala selam edin

Çocukları sorarsa

Denizi tarif edin

Nazik genç ömrüme yazık (K. 27)

Dağda Tavşan Olur Mu?

Dağda tavşan olur mu?

Gizli nişan olur mu?

Aleyçikte görüşen

Hiç perişan olur mu?

Bilal atı nallatır
 Üzeniyi parlatır
 Babaların çalımı
 Bayrakları çerletir

Şahman buğday bulguru
 Anasının adı Gundulu
 Ne duruyon Mustafa Dede
 Ahmet senden yangılı

Babaların ahırını
 Tara Ahmet kekili
 Döndü kızın kaçıyor
 Ol kızının vekili

Caferlerin kapısı
 Kerpiçtendir yapısı
 Kurban olsun Ahmet'e
 Düşmanların hepisi

Mantı koydum sahana
 Şavkı düştü cihana
 Fatiş kaçmış gidiyor
 Mustafa Dede bahane (K. 21)

Ayten'ler Ayten Olur

Ayten'ler Ayten olur
 Sözüne metin olur
 Ayten'imi görenler
 Yana yana kül olur

Yola gidiyor yola
Elini vura vura
Ayten güzel oynuyor
Belini kıra kıra

Aytenler Ayten olur
Sözüne metin olur
Ayten'imi görenler
Yana yana kül olur

Akpınar'ın gülüdür
Cümle âlem dilidir
Ayten'imi görseniz
Aydan bile durudur

Aytenler Ayten olur
Sözüne metin olur
Ayten'imi görenler
Yana yana kül olur (K. 45)

Yük Üstünde İyi Reçel

Yük üstünde iyi reçel
Kara gün gelir geçer
Varman kızlar kötüye
Ahınan ömrüm geçer

Hele hele Güllü Hanım hele
Mail oldum gonca güle
Selamım var çift bülbüle

Yük üstünde halıym

Halıların dalıym
Değme bana puşt oğlan
Ben bir yiğit yâriyim

Hele hele Güllü Hanım hele
Mail oldum gonca güle
Selamım var çift bülbüle

Yük üstünde yastığım
Nerede kaldı küstüğüm
Sallanıp da gidiyor
Gül sineme bastığım

Hele hele Güllü Hanım hele
Mail oldum gonca güle
Selamım var çift bülbüle (K. 41)

Günlük Kayanın Düzü

Günlük kayanın düzü
Yenge saldılar bizi
Şaban Kahya'nın kızı
Yaktı yandırdı bizi

Hop larilom larilom
Otluğun dibinde dur
Otluk seni yakarım
Yardan yanı gölge dur

Çayır çimen içinde
Leylek güderim leylek
Şaziye'min yüzünden

Yedim yüz elli değnek

Hop larilom larilom
Otlağın dibinde dur
Otlak seni yakarım
Yardan yanı golge dur

Hey larivar larivar
Hep ellerin yâri var
Ellerin yâri gelmiş
Hani bizim hain yar

Hop larilom larilom
Otlağın dibinde dur
Otlak seni yakarım
Yardan yanı golge dur (K. 40)

Fasulyenin Arkası Bakla

Fasulyenin arkası bakla
Ben yemem kaynana
Kusuruma bakma

Yandan Halime'm yandan
Severim seni candan
Celal Bayar gelse
Yar ayrılmam senden

Fasulyenin arkası nohut
Al yârim beni beni
Kollarında uyut

Yandan Halime'm yandan
Severim seni candan
İsmet Paşa gelse
Yar ayrılmam senden

Aman bu fasulye
Ne beyaz bitmiş
Köyde berduş kalmamış
Almanya'ya gitmiş

Yandan Halime'm yandan
Severim seni candan
Cemal Gürsel gelse
Yar ayrılmam senden

Aman bu fasulye
Kaynamaz oldu
Nazlı yârin parmakları
Oynamaz oldu

Yandan Halime'm yandan
Severim seni candan
Cümle âlem gelse
Yar ayrılmam senden (K. 37)

Aksaray'a Varalım
Aksaray'a varalım
Bir candarma alalım
Candarmayla beraber
Giden yâri bulalım

Ah dili ballı dili ballı
Kendisi küçük beli şallı

Aksaray'ın yoğurdu
Tabakalarda dururdu
Seni doğuran ana
Balımı kattı yoğurdu

Ah dili ballı dili ballı
Kendisi küçük beli şallı

Aksaray'ın ağacı
Dağdan gelir ögeci
Bizim köyün yiğidinin
Güzellerdir ilacı

Ah dili ballı dili ballı
Kendisi küçük beli şallı (K. 42)

Dam Başında Hereni

Dam başında hereni
Yüreklerim yareli
Kınamayın komşular
Yar kardaştan ileri

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Dam başında su durur
Oğlan mendil yudurur
Kaçtı isem ben kaçtım

Muhtar niye kudurur

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Damdan dama kayarım
Geçmez para sayarım
Kaynanamın adını
Kokmuş turşu koyarım

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Mendil yudum ben yudum
Ayva göbekli dudum
Ölsem kabire girsem
Daha kesmem umudum

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Harman yeri düz olsa
Öküzsüz de sürülür
Sevdiğimi verseler
Ekmeksiz de durulur

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Ocağın başı maşa
Gel koca beni boşa
Boşamazsan boşama

Ben gidiyom serhoşa

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Çadıra çaktım kazık
Cebinde şeker azık
Sen ölme ben öleyim
Cahil ömrüne yazık

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda (K. 30)

Ay Doğar Ayan Beyan

Ay doğar ayan beyan
Yanına geldim uyan
Düşüne girmez iken
Koynuna girdim uyan

Giden ay tutulur mu?
Bala tuz katılır mı?
Geceler çok uzundur
Yalnız yatılır mı?

Kahveyi kavurdular
Taşmadan savurdular
Bu ne zalim köy imiş
Sevmeden ayırırlar (K. 30)

Halil Oğlanın Oluğu

Halil oğlanın oluğu
 Yayılıyor uluğu
 On beş örgü diyorlar
 Hatice'nin beliği

Hatice'yi sardılar
 Samanlığa sürdüler
 Yaylı geliyor diye
 Düğmesini kırdılar

Memiklerin kavağı
 Dibinde olur ufağı
 İrecep'in şalı da
 Hatice'nin duvağı (K. 43)

Entarem Karadan Oğlan

Entarem var karadan
 Dağlar kalksın aradan
 Bizi ayıran hükümet
 Kavuştursun Yaradan

Allah senden ayva değil nar istiyom ben
 Kaşları kara gözleri ela yar istiyom ben

Entaresi al basma
 Alıp duvara asma
 Sen benimsin, ben senin
 Her söze kulak asma

Allah senden ayva değil nar istiyom ben

Kaşları kara gözleri ela yar istiyom ben

Entaremin moruna
Varmam koylü oğluna
Altın bilezik alsa
Gine girmem koluna

Allah senden ayva değil nar istiyom ben
Kaşları kara gözleri ela yar istiyom ben

Entaresi mor meni
Verem ittin sen beni
Nasıl verem olmayım
İller alıyor seni

Allah senden ayva değil nar istiyom ben
Kaşları kara gözleri ela yar istiyom ben (K. 30)

A Benim Atlı Yârim

A benim atlı yârim
Dilleri tatlı yârim
Gel dedim de gelmiyor
Gâvur inatlı yârim

Vay benim uşşak yârim
Sıktırma kuşak yârim

Kermelikten inmişler
İreyhanı yolmuşlar
İreyhanı aramam
Gül yârimi görmüşler

Vay benim uşşak yârim

Sıktırma kuşak yârim

Kamanın ucu yaldız

Nirden geliyon baldız

Sen git de ablan gelsin

Duramıyom yalnız

Vay benim uşşak yârim

Sıktırma kuşak yârim (K. 30)

4.2.2.1.1.2. 8 Heceli Türküler

Sekizli hece ölçüsüyle yazılmış üç adet türkümüz vardır.

Ümmühan'ın Türküsü

Ümmühan boncuk diziyö

Nuri köyde geziyö

Nuri dönüp bakmazsa

Ümmühan küsüp gidiyö

Durmam ben, Mizam da durmam

Gider isem gelmem

Ümmühan boncuk takınır

Edirafına bakınır

Nuri'ye varacak diye

Mizam ondan sakınır

Durmam ben, Mizam da durmam

Gider isem gelmem

Aktepeyi aşalım

Atı çifte koşalım

Ümmühan benim olursa

Ben kadını boşarım

Durmam ben, Mizam da durmam

Gider isem gelmem

Ümmühan gider çapaya

Döner bakar arkaya

Nuri evde durmuyor

Çalı çekin kapıya

Durmam ben, Mizam da durmam

Gider isem gelmem

Elinin uğraşyınan

Yüzünün karasıyınan

Ümmühan mecidiye takınır

Nuri'nin parasıyınan

Durmam ben, Mizam da durmam

Gider isem gelmem (K. 6)

Horozum Ala Bula

Horozum ala bula

Götürdüler karkola

Yemesinler güle güle

Aman benim çil horozum
 Seke seke gel horozum
 Yekin yekin vur horozum
 Hop bili bili gel horozum

Horozcuğum etliyidi
 Eti baldan tatlı idi
 Kırk kızdan kıymatlıydı

Aman benim çil horozum
 Seke seke gel horozum
 Yekin yekin vur horozum
 Hop bili bili gel horozum

Horozcuğum yağlı idi
 Tabanları dağlı idi
 Çil tavuğun oğlu idi

Aman benim çil horozum
 Seke seke gel horozum
 Yekin yekin vur horozum
 Hop bili bili gel horozum (K. 46)

Sicim Gibi Sicim Gibi

Sicim gibi sicim gibi
 Yağmur yağar sicim gibi
 Başucumda ağlıyor da
 Sanki anam babam gibi

Eğlen yârim al mintanın oluyum mu ben
 Hastalanma yar kurbanlar oluyum mu ben

Odasında yanan ışık
 Sofrasında gümüş kaşık
 Başucunda duruyor da
 (Beyler aman aman)
 Sağ yanında çifte beşik

Eğlen yârim al mintanın oluyum mu ben
 Hastalanma yar kurbanlar oluyum mu ben (K. 30)

4.2.2.1.1.3. 9 Heceli Türküler

Dokuzlu hece ölçüsüyle yazılmış üç adet türkümüz vardır.

Çıktım Çeşme Başına Lirdan

Çıktım çeşme başına lirdan
 Yazı yazdım taşına lirdan
 Gelen geçen okusun lirdan
 Neler geldi başıma lirdan

Lirdana lirdansın lirdan
 Yan yana lirdansın lirdan
 Baş başa lirdansın lirdan

Caminin ezanı yok lirdan
 İçinin düzeni yok lirdan
 Döndüm ardıma baktım lirdan
 Yârimden güzeli yok lirdan

Lirdana lirdansın lirdan
 Yan yana lirdansın lirdan
 Baş başa lirdansın lirdan

Caminin yanından geçtim lirdan
 Yeşil perdeler açtım lirdan
 Eski yarı görünce lirdan
 Yenisinden vazgeçtim lirdan

Lirdana lirdansın lirdan
 Yan yana lirdansın lirdan
 Baş başa lirdansın lirdan (K. 39)

Süt Süzdüm Tencereye Oğlan

Süt süzdüm tencereye (oğlan)
 Yar gelmiş pencereye (aman)
 Kurban olayım yarım (oğlan)
 Al beni içeriye (aman)

Ah elmalı elmalı güzel
 Gönlüm sana sevdalı güzel

Süt süzekten süzülür (oğlan)
 Sürü yolda dizilir (aman)
 Yörü gidelim yârim (oğlan)
 Yârin benzi bozulur (aman)

Ah elmalı elmalı güzel
 Gönlüm sana sevdalı güzel

Ahinde dur, hinde dur (oğlan)
 Otluğun dibinde dur (aman)
 Otluk seni yakarım (oğlan)
 Sen yârime gölge dur (aman)

Ah elmalı elmalı güzel
Gönlüm sana sevdalı güzel (K. 23)

Hasan'ım

Camızı bağladım Hasan'ım
Acer urgana aslanım
Kanın mı bulaştı Hasan'ım
Acer yorgana aslanım

Hasan'ım sürüsü aslanım
Gedikten aştı Hasan'ım
Haylayı haylayı aslanım
Dilim dolaştı Hasan'ım

Camızın boynuzu Hasan'ım
Anadan eğri aslanım
Döndermiş yönünü Hasan'ım
Bozoka doğru aslanım

Hasan'ım yol gedikten aşmaz mı?
Aslanım ayrılan kavuşmaz mı?
Hasan'ım küs olan barışmaz mı?
Aslanım âşık olan almaz mı? (K. 30)

4.2.2.1.1.4. 11 Heceli Türküler

On birli hece ölçüsüyle söylenmiş 26 adet türkümüz vardır. Derlediğimiz 47 türkünün yarısından fazlası bu grupta yer almaktadır.

**Hayladı da Yusuf Oğlan Hayladı
(Kezban Türküsü)**

Hayladı da Yusuf oğlan hayladı
Kaynım karısının çocuğu ağladı
Emmim oğlu boz belleri boyladı

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim

Bilalların bahçesinde gül ireyhan ekili
Top top olmuş Keziban'ın kekili
Hüseyin oğlan da şu odanın vekili

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim

Yukardan da doğar ikindin günü
N'ettin Keziban'ım al fike donu
Allah versin hapsedane ömürü

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim

Kapımıza gara kilit astılar
Gece kollayıp gündüz bastılar
Hapsedaki nazlı yâri bana kestiler

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim

Guler ile Dadılar'ın arası

Arasına boz dumanlar durası
İy' oldu mu Keziban'ın yarası

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim

Melek bacım didim sıktım kolundan
Aşamadım şu musluğun belinden
Dayım beni kurtar Nuh'un elinden

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim

Ortaköy yolunu arşınlamalı
Gelen atlıları karşılamalı
Hiç durmadan Koca Nuh'u kurşunlamalı

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim

Söylen kaynanam Eşe'ye çekmecemi açmasın
Görümcem Yeter il yerimi seçmesin
Diyin de Nazlı yâre benden geçmesin

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim (K. 26)

Suna'nın Ağdı

Hastamız acildir kapalı yollar
Uzatsam Aksaray'a yetmiyor eller
Hasta kan kaybediyor al bastı diller

Doktor doktor diye gidiyor Suna

Kurtuldu doğumdan durmadı kanı
 Çırpına çırpına çıkıyor canı
 Açamam yolları grayder hani
 Dört tane yavrusu kaldı Suna'nın

Cerid'i yapmışlar kaya başına
 Sunam girmiş yirmi üç yaşına
 Kelami kadim koymuşlar döşüne
 Doktor doktor diye saldı Suna'yı

Bacısı kardeşi ağlar başında
 Altı doğum yapmış yirmi üç yaşında
 Böyle kadınların ölüm peşinde
 Al kanlar içinde saldı Suna'yı

Al basmaz dedim beni kovdular
 İnançsız diye bana sövdüler
 Kanı akarak kabrine koydular
 Yavruları öksüz kaldı Suna'nın

Dört çocuk hayatta iki de düşmüş
 Yazık doğurmaktan ciğeri pişmiş
 Doktora götürsen zamanı geçmiş
 Vadesiz kabire koyduk Suna'yı (K. 23)

Sille Türküsünün Varyantı

Şu silleinin harmanları savrulur
 (oğlanın oğlan oğlanın oğlan)
 Savrulur da sağ yanına devrilir

(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Gel bulut kerem eyle

Var yâre selam eyle

Bensiz yârin gözüne

Uykuyu haram eyle

Karagözlüm ninni ninni ninni

Şu sillenin çelenleri mercandan

(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Sen doldur da ben içiyim fincandan

(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Şu sillenin çelenleri merdinden

(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Ölüyorum gâvur oğlu derdinden

(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Şu sillenin çelenleri kamıştan

(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Sevdiğimin parmakları gümüştan

(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Şu sillenin bağlarında üzüm var

(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Yaşım on beş efelerde gözüm var

(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Şu sillenin kulağında kupeler

(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

İçer içer sarhoş olur efeler

(oğlanın oğlan oğlanın oğlan) (K. 13)

Kına Türküsü

Kınacılar çay başına dizilir
Kınayı görünce benzim bozulur
Anası kızından bugün yozulur

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım

Gelin geldim ben dışarı çıkayım
Geldiğim yola doğrudan bakayım
Anamı babamı nasıl yıkayım

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım

Kız seni göçürürler bugün yurdundan
Anan baban bakakalır ardından
Bir kardaşın del' olur derdinden

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım

Yorganımı bağladılar peceden
Kulağıma bir ses gitti inceden
Anam çeyiz hazırlıyor geceden

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım

Kınacılar gelin geçin oturun

Sağıma soluma yastık getirin
Ben hastayım ben anama götürün

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım

Atımı getirin binek taşına
Elim erişmiyor eğer kaşına
Çağırın gelsin bir tek kardaşına

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım (K. 30)

**Süleyman'ın Davarı Tuza Akışır
(Sülüğün Türküsü)**

Süleyman'ın (Sülüğün) davarı tuza akışır
Ne giyerse de Sultan'ıma yakışır
Çifte bacısı da yola bakışır
Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Yanıldım da çıktım Harundağı'na
Acı kurşun değdi ciger bağıma
Benden selam söylen Ali dayıma
Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Beni sağlamadı da üç kovuğun taşı
Dostlar yurdum oldu annacın başı
Anadan karaydı Sultan'ın kaşı
Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Annaçtan aldım da yemedim çağla

Gelin Sultan'ım sen durma ağla
 Küçük yaşında da karayı bağla
 Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Annaçta duruyor da ağ çalının çalısı
 Yenilmedi de lavgarların delisi
 Karşıda yatıyor yiğit ölüsü
 Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Talihsiz Sultan'ım bana ağlama
 Ateş atıp cigirimi dağlama
 Küçük yaşında da karaları bağlama
 Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Sultan'a giydirdim boğmal şalvar
 Yörü gidelim Sultan derede el var
 Sen ileri var da emmine yalvar
 Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Bir havasınan davarı göttüm
 Zalim emmine de kötülük mü ettim
 Üç günlük gelini kimi emanet ettin
 Felek beni guldürmedi ne'yleyim (K. 23)

Sandalyeyi Sandalyeye Çattılar

Sandalyeyi sandalyeye çattılar
 Topçuları Erzurum'a attılar
 Ölümünen ayrılığı tarttılar
 Ayrılık ölümden yüz dirhem fazla

Aynamı saçıma bağlayamadım

Kan doldu gözüme ağlıyamadım
Ne zor imiş Hökümetin emiri
Bir gece yanımda eğliyemedim

Irmak kenarında balık avlarım
Sandalyeyi ak odaya bağlarım
Eller yâri ile gelip geçtikçe
Elimi koynuma sokar ağlarım

Irmak kenarında bükülür gider
Zülüfü gerdana dökülür gider
Bir yiğitte sevdiğini almazsa
Ah ettikçe ömrü sökülür gider

Irmak kenarına gerdim urganı
Üstüme attılar gurbet yorganı
Sağ olur da ben sılama varırsam
O zaman kes anam yedi kurbanı

Ak gülümü camekânda görmüşler
Siyah saçı sırma ile örmüşler
Rüyamda da seni bana vermişler
Uyandıydım hayal değil düş imiş

Denize taş atma taş batıp gider
Gurbete kız verme yâd olur gider
Anayı babayı terk eder gider
Bir daha göreyim göremem gayri (K. 37)

Hopdirinam da Garajın Makinası

Hopdirnam da garajın makinası

Hopdirnam da üstünün tenikesi
Hopdirnam da yokuşlarda çekmiyor
Hopdirnam da Mehmet'in makinasi

Hopdirnam da vur elini eline
Hopdirnam da koy elini beline
Hopdirnam da tak tokayı tokayı

Hopdirnam da garajdan mı geldiniz
Hopdirnam da yorulduz kaldınız
Hopdirnam da bir tek yâre demiyom
Hopdirnam da cümleten hoş geldiniz

Hopdirnam da vur elini eline
Hopdirnam da koy elini beline
Hopdirnam da tak tokayı tokayı

Hopdirnam da beyaz mendil oyalı.
Hopdirnam da edirafi boyalı,
Hopdirnam da yar yanımdan gitmiyor;
Hopdirnam da askerliği duyalı.

Hopdirnam da vur elini eline
Hopdirnam da koy elini beline
Hopdirnam da tak tokayı tokayı (K. 23)

Evimizin Önünden Bir Atlı Geçti

Evimizin önünden bir atlı geçti
Gümüş iğne ile derdimi deşti
Ağlamayım dedim içerim çoştı

Ana beni niye verdin yabana?
Veremedin mi köyümüzde çobana?

Ellerin devesi gider gider geç gelir
Yayılr yayılır karnı aç gelir
Eller dilleştikçe bana güç gelir

Ana beni niye verdin yabana?
Veremedin mi köyümüzde çobana?

Yâdların çeşmesi acıdır acı
Kimine gardaş dedirtir kimine bacı
Ellerin sözü de zehirden acı

Ana beni niye verdin yabana?
Veremedin mi köyümüzde çobana?

Karalara boyamışsın donunu
Gurbetlere dördermişsin yönünü
Niye verdin anam bir tek yavrunu

Ana beni niye verdin yabana?
Veremedin mi köyümüzde çobana?

Karşı bağda karşı bağa bakıyor
Arasında Kızılırmak akıyor
Ateşleri cigerimi yakıyor

Ana beni niye verdin beni yabana?
Veremedin mi köyümüzde çobana? (K. 21)

Ali Dağ'da Kestiler Yolumu

Kırşehir'den keşif gelir ulaşır
 Doktor ile savcı sağımda dolaşır
 Annemin babamın dili dolaşır

Aman dostlar taş yarası
 Taş ile ezdiler kafamı

Ali Dağ'da kestiler yolumu
 Kayış ile bağladılar kolumu
 Evde koydular taze gelini

Aman dostlar taş yarası
 Taş ile ezdiler kafamı

Musa Ali dağda yatıyor
 Dokuzlu tabanca kana batıyor
 Savcı Bey de düşmanımı tutuyor

Aman dostlar taş yarası
 Taş ile ezdiler kafamı (K. 40)

Kara Çapan'ın Türküsü

Ak odamda inip inip kalkıyor
 Göv Kiraz da pencereden bakıyor
 Kızları da Kederli'yi yakıyor

Kara Çapan'ı vuran emmisiyenen dayısı
 Kurban olsun Kederli'nin yarısı

Halil ile Ceylan pencereden seslenir

Mavzer kurşunu da cigerimde paslanır
Kara Çapan da Namlıkışla'da yaslanır

Kara Çapan'ı vuran emmisiyenen dayısı
Kurban olsun Kederli'nin yarısı

Kartallık Dağı'nda izim yok idi
Aflak'tan Nuri'ye sözüm yok idi
Emmim uşağına yüzüm yok idi

Kara Çapan'ı vuran emmisiyenen dayısı
Kurban olsun Kederli'nin yarısı (K. 6)

Haşim'in Türküsü

Bu yıl getiremedim baharı yazı
Durmasın ağlasın Derviş'in kızı
Alnıma yazılmış bu kara yazı
Küstüm yavrularım gelemem gayri

Ortaköy'den çıktık sağdır selamet
Öze gelince koptu kıyamet
Yedi yavrum Ayşe sana emanet
Küstüm yavrularım gelemem gayri

Sabahleyin erken sela verildi
Derviş'in kızı da ağlayarak yoruldu
Haşim'in cesedi yere serildi
Gittim yavrularım gelemem gayri

Sabahınan kalktım hava bulanık
Cümle âlem uykusunda uyanık

Benim gönlüm her dertlere dayanık
Gittim yavrularım gelemem gayri

Üstüme yüklediler Koçhisar tuzu
Attım içerime meşeden közü
Odasına vardım yedi tane kuzu
Gittim yavrularım gelemem gayri (K. 30)

Osman'ın Ağdı

Acı poyraz Gobek Dağı'nı boyladı
Üç yavrum da babam diye ağladı
Fadime gelin de karaları bağladı

Bu dert beni delik delik deliyor
Cigerimi bölük bölük bölüyor

Sabahleyin kalktım tarla bölmeye
Azrail gelmiş canım almaya
Gelmiş komşular kefen sarmaya

Bu dert beni delik delik deliyor
Cigerimi bölük bölük bölüyor

Evime getirdi Sadığın Ali
Osman'ın başına birikti ahali
İşte ben gidiyom dünyanın hali

Bu dert beni delik delik deliyor
Cigerimi bölük bölük bölüyor

Bir sancı geldi de büküldü belim

Halimi söylemeye tutmadı dilim
Yanıma gelmedi muhannet yârim

Bu dert beni delik delik deliyor
Çiğirimi bölük bölük bölüyor (K. 39)

Aşağıdan Gelen Gelin Gel Beri

Aşağıdan gelen gelin gel beri
At başımdan allı pullu çemberi
Senin yar olmaya gınlün yok ise
Dostum ile düşman etme sen beni

Aşağıdan gelin gelen yar
Bulamadım senin gibi güzel yar
Birincisi beni elinden alırlar
İkincisi koyun olun melen yar

Aşağıdan gelirim elim boş değil
Eğlen biraz konuşalım gönül hoş değil
Vardığın oğlan da sana eş değil
Ara bul dengini ey güzel gelin (K. 23)

Giyme Dedim Çift Fistanı Giydin mi?

Giyme dedim çift fistanı giydin mi?
Oyma dedim yakasını oydun mu?
Beni sana vermiyorlar duydun mu?
Mevla'nın işidir kime ne deyim

Çekerim kağnyı dayalı direk
Yâre mektup yazdım varır mı acep

Sana gönlüm düştü nasıl vazgeçek
Ermedi murada gelin Emine'm

Böyle zalimlerden güzel yar m'olur?
Bağa gazel düşmeyince kar m'olur?
Bana güzel sevmeye diyorlar
Güzel sevene niçin ar olur? (K. 23)

Cenazemi Burda Koyman Götürün

(Elif'in Ağdı)

Cenazemi burda koyman götürün
Eletin de ak odama yatırın
Yavrularımı baş ucuma getirin

Kalk gidelim anam evim nic'oldu
Yavrularım benim nerede kaldı

Çıkaydım Elif'im ak odayın başına
Seyrideydim mezarının taşına
Genç ölüm bakmadı gözyaşına

Kalk gidelim anam evim nic'oldu
Yavrularım benim nerede kaldı

Mezarımı eşin dolamacın düze
Dönder yönümü hanemden yüze
Benden selam söylen oğlum Yavuz'a

Kalk gidelim anam evim nic'oldu
Yavrularım benim nerede kaldı

Çağırırım Elif Elif diye uyanmaz
 Püryan oldu cigerlerim dayanmaz
 Benim yavrum evini ele güvenmez

Kalk gidelim anam evim nic'oldu
 Yavrularım benim nerede kaldı. (K. 44)

Candarmanın Belind'olur Kayışı

Candarmanın belind'olur kayışı
 Candarmalar ayda alır mayışı

Hopdirlim çayda çıra yanıyor
 Hopdirlim kayalar boyanıyor
 Hopdirlim oğlan kızı görünce
 Hopdirlim halayda dolanıyor

Candarmanın ayağında yemeni
 Yaz gelince gezer çayır çimeni

Hopdirlim çayda çıra yanıyor
 Hopdirlim kayalar boyanıyor
 Hopdirlim oğlan kızı görünce
 Hopdirlim halayda dolanıyor

Candarmanın başınd'olur kalpağı
 Candarmalar adliyenin ortağı

Hopdirlim çayda çıra yanıyor
 Hopdirlim kayalar boyanıyor
 Hopdirlim oğlan kızı görünce
 Hopdirlim halayda dolanıyor (K. 42)

Karakuşun Yüksek Yüksek Oyunu

Karakuşun yüksek yüksek oyunu
 (Aman ben yandım aman sürmelim aman)
 Kekliğimin koygun olur kanadı

Aman benim bir gülüm de
 Avdan geldim yorgunum
 Yorgun argın değilim de
 Kaşlarına vurgunum

Karakuşun yüksek yüksek uçuyor
 (Aman ben yandım aman sürmelim aman)
 Yârim bana kollarını açıyor

Aman benim bir gülüm de
 Avdan geldim yorgunum
 Yorgun argın değilim de
 Kaşlarına vurgunum (K. 31)

Pınar Senin Ne Belalı Başın Var

Pınar senin ne belalı başın var
 Yarenin var, yoldaşın var, eşin var
 Gelin senin bir gecelik işin var
 İkincisi kervan geçer yol olur
 Yandım gelin bir su doldur pınardan

Pınar senin sağ yanında sazlar var
 Sazların içinde ela gözlü kızlar var
 Gitme gelin bir değerli sözler var

Yandım gelin bir su doldur pınardan

Pınar senin sağ yanında uyudum

Ela gözlü Meliha'ya vuruldum

Koştum arkasından ben de yoruldum

Yandım gelin bir su doldur pınardan (K. 23)

Odasına Vardım Odası Boştur

Odasına vardım odası boştur

Aradım yatağı yüzleri hoştur

Devedamı adamı hep sarhoştur

Uzaktır emmim gelemiyorum

Tatlıdır dillerin soramıyorum

Kırmızı traktör kapıda durur

Konu komşu emmimi sorur

Kızı Elif, Hatice dizine vurur

Uzaktır emmim gelemiyorum

Tatlıdır dillerin soramıyorum

Yeğen Mustafa Ortaköy'den getirir

İstirahat döşegine yatırır

Üç kardeşi mezarına götürür

Uzaktır emmim gelemiyorum

Tatlıdır dillerin soramıyorum (K. 40)

Çıkamadım Şu Dereyi Dikine

Çıkamadım şu dereyi dikine
 Elim yüreğimde vardım hekime
 Ortaya geldi de cansız makine
 İçinizde kömür gözlüm var m' ola

Korkar oldum, şu derenin kurdundan
 Koyun gelir, kuzu gelmez ardından
 Alayım sevdiğim, sarayım derken
 İçinizde kömür gözlüm var m' ola

Uluyol üstünde saçarlar diken
 Ölmesin sürünsün gülümü döken
 Alayım sevdiğim ele giderken
 İçinizde kömür gözlüm var m' ola

Evlerinin önü bir sürü davar
 Helkesi kolunda davarı sağar
 Eğilsen aşağı bir sevsem ne var
 İçinizde kömür gözlüm var m' ola

Aşağıdan acı poyraz acılar
 Yukarıdan da ceviz dalı gıcılar
 Koşuşup da suya giden bacılar
 İçinizde kömür gözlüm var m' ola (K. 23)

Söyleyin Güneşe Erken Doğmasını

Söyleyin güneşe erken doğmasını
 Yârim yolda ise benzi solmasını
 Temmuzun ikisi yazın güneşi
 Bana değdi nazlı yâre değmesin

Leyla'nın odası acem halısı
Bende oldum nazlı yârin delisi
Bizi barıştıran Konya valisi
Bu durmanın sonu ayrılık Leyla'm

Leyla'm kalk gidelim yolumuz uzak
Yolumuzun üstüne kurmuşlar tuzak
Bacı kardeş gibi bu yıl da durak
Bu durmanın sonu ayrılık Leyla'm (K. 31)

Yüksek Odalarda Mangal Kömürü

Yüksek odalarda mangal kömürü
Mevla'm vermiş kötülere ömürü
Vefasız duvara çalma çamuru

Vurma avcı vurma kalbim yaralı
Dünyada gülmedim bahtım karalı

Çadırımın üstü nasıl damladı
Mevla'm bu gençlikte canım almadı
Zalim düşmanlarım bir gün ölmedi

Vurma avcı vurma kalbim yaralı
Dünyada gülmedim bahtım karalı (K. 31)

Kırmızı Gül İdin

Kırmızı gül idin açtın da aldım
Yiğitler içinden seçtim de aldım
Boyumu boyuna ölçtüm de aldım

Eller de Kara Hacım ellere
Koydun beni gasavete dertlere

İlahi babam ocağın batsın
Yedi kardaşım da yan yana yatsın
Onların yerini Gül Hacım tutsun

Ellere de Kara hacım ellere
Koydun beni gasavete dertlere

Ekmek ettim akbuğdayın unuynan
Hacım gelmiş deşirici donuynan
Üç gül saldım ben emmim oğluynan

Ellere de Kara Hacım ellere
Koydun beni gasavetlere dertlere (K. 13)

Şahin'in Türküsü

Sen mi bekleyecektin Tuzun Gölünü
Evde de koydun taze gelini
Geldin mi kardaşım gelini
Zalim düşmanlarımı vurdun mu?

Kara haber köye çabuk ulaşır
Kolcular da Tuz Gölü'nü dolaşır
Devedamı'na kara haber ulaşır
Şahin için bütün civar ağladı

Sabahleyin Koçhisar'dan yürüdü
Alızın gedikte tozu duman bürüdü

Harmandalı kütüklü hepten yürüdü
Şahin için bütün civar ağladı

Akşam oldu yandı m'ola çıralar
Göz göz sinemdeki yaralar
Bu işi de mebusanlar aralar
Şahin için bütün civar ağladı (K. 40)

İhsan'ın Ağdı

İhsan'ın giydiği aklı alaca
Sallanı sallanı geçti yamaca
Satın var malımı verin ilaca

Uzat ellerini Ümüş gelemem gayri
Yadigâr kuzumu göremem gayri

Evimizin önü bulgur sokusu
Kabayel estikçe gelir kokusu
İhsan ölmüş de ağlar kuzusu

Uzat ellerini Ümüş gelemem gayri
Yadigâr kuzumu göremem gayri

Palaska kayışımı urgan etiler
Lacivert ceketimi yorgan ettiler
Ufacık kuzumu kurban ettiler

Uzat ellerini Ümüş gelemem gayri
Yadigâr kuzumu göremem gayri (K. 7)

Suya Gider Su Testisi Süzülür

Suya gider su testisi süzülür
Yüzünü görenin benzi bozulur
Koşuşup da suya giden bacılar
Yandım ne çare boynum bükülür

Gözüm bağlı geçemedim dereyi
Kimse bilmez içimdeki yareyi
Bulamadım ayrılığa çareyi
Ölümden yüz dirhem fazla ayrılık

Askerin yatağı hep bir sırada
Çifte nöbetçiler gezer arada
Bana derler neyin kaldı sılada
Ölümden yüz dirhem fazla ayrılık

Belledim bağımı yemedim üzüm
İki ay olmadan sarardı benzim
On sekiz ay olamadan vermezler izin
Ölümden yüz dirhem fazla ayrılık

Yedim kurşunu da kaldım burada
Eremedim şu dünyada murada
Eller evlendi de ben de sırada
Ölümden yüz dirhem fazla ayrılık (K. 23)

4.2.2.1.2. Aksaray Ortaköy Yöresinden Derlenen Türkülerde Bent ve Bağlantı

Çalışmamızın bu kısmında Aksaray / Ortaköy yöresinden derlenen türküler, bent ve bağlantılarının mısra sayıları bakımından tasnif edilerek değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Aksaray Ortaköy yöresinden derlenen türkülerde bentlerin mısra sayısı bağlamında bir değerlendirme yaptığımızda karşımıza genellikle iki, üç ve dört mısradan kurulu bentler çıkmaktadır. Konuya bağlantıların mısra sayıları açısından baktığımızda ise birden dörde kadar her mısra sayısında oluşturulabilen bağlantılarla karşılaşmaktadır.

Bu başlıktaki türkülerdeki bent ve bağlantıların mısra sayılarına dayalı yapılar şu şekildedir:

4.2.2.1.2.1. Bentleri Bir Dizeden Oluşan Türküler

4.2.2.1.2.1.1. Bentleri Bir, Bağlantıları Bir Dizeden Oluşan Türküler

Sille Türküsünün Varyantı

Şu sillenin harmanları savrulur
(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)
Savrulur da sağ yanına devrilir
(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Gel bulut kerem eyle
Var yâre selam eyle
Bensiz yârin gözüne
Uykuyu haram eyle
Karagözlüm ninni ninni ninni

Şu sillenin çelenleri mercandan

(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)
 Sen doldur da ben içiyim fincandan
 (oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Şu sillenin çelenleri merdinden
 (oğlanın oğlan oğlanın oğlan)
 Ölüyorum gâvur oğlu derdinden
 (oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Şu sillenin çelenleri kamıştan
 (oğlanın oğlan oğlanın oğlan)
 Sevdiğimin parmakları gümüşten
 (oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Şu sillenin bağlarında üzüm var
 (oğlanın oğlan oğlanın oğlan)
 Yaşım on beş efelerde gözüm var
 (oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Şu sillenin kulağında kupeler
 (oğlanın oğlan oğlanın oğlan)
 İçer içer sarhoş olur efeler
 (oğlanın oğlan oğlanın oğlan) (K. 13)

4.2.2.1.2.2. Bentleri İki Dizeden Oluşan Türküler

4.2.2.1.2.2.1. Bentleri İki, Bağlantıları Dört Dizeden Oluşan Türküler

Candarmanın Belind'olur Kayışı

Candarmanın belind'olur kayışı
 Candarmalar ayda alır mayışı

Hopdirlim çayda çıra yanıyor
Hopdirlim kayalar boyanıyor
Hopdirlim oğlan kızı görünce
Hopdirlim halayda dolanıyor

Candarmanın ayağında yemeni
Yaz gelince gezer çayır çimeni

Hopdirlim çayda çıra yanıyor
Hopdirlim kayalar boyanıyor
Hopdirlim oğlan kızı görünce
Hopdirlim halayda dolanıyor

Candarmanın başınd' olur kalpağı
Candarmalar adliyenin ortağı

Hopdirlim çayda çıra yanıyor
Hopdirlim kayalar boyanıyor
Hopdirlim oğlan kızı görünce
Hopdirlim halayda dolanıyor (K. 42)

4.2.2.1.2.3. Bentleri Üç Dizeden Oluşan Türküler

4.2.2.1.2.3.1. Bentleri Üç, Bağlantıları Bir Dizeden Oluşan Türküler

Bu başlık altında türkümüz bulunmamaktadır.

4.2.2.1.2.3.2. Bentleri Üç, Bağlantıları İki Dizeden Oluşan Türküler

Hayladı da Yusuf Oğlan Hayladı (Kezban Türküsü)

Hayladı da Yusuf oğlan hayladı
Kaynım karısının çocuğu ağladı
Emmim oğlu boz belleri boyladı

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim

Bilalların bahçesinde gül ireyhan ekili
Top top olmuş Keziban'ın kekili
Hüseyin oğlan da şu odanın vekili

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim

Yukardan da doğar ikindin günü
N'ettin Keziban'ım al fike donu
Allah versin hapsedane ömürü

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim

Kapımıza gara kilit astılar
Gece kollayıp gündüz bastılar
Hapsedaki nazlı yâri bana kestiler

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim

Guler ile Dadılar'ın arası
 Arasına boz dumanlar durası
 İy' oldu mu Keziban'ın yarası

Değme dayım değme, çoktur kederim
 Kuma üstü imiş, benim kaderim

Melek bacım didim sıktım kolundan
 Aşamadım şu musluğun belinden
 Dayım beni kurtar Nuh'un elinden

Değme dayım değme, çoktur kederim
 Kuma üstü imiş, benim kaderim

Ortaköy yolunu arşınlamalı
 Gelen atlıları karşılamalı
 Hiç durmadan Koca Nuh'u kurşunlamalı

Değme dayım değme, çoktur kederim
 Kuma üstü imiş, benim kaderim

Söylen kaynanam Eşe'ye çekmecemi açmasın
 Gorümcem Yeter il yerimi seçmesin
 Diyin de Nazlı yâre benden geçmesin

Değme dayım değme, çoktur kederim
 Kuma üstü imiş, benim kaderim (K. 26)

Kına Türküsü

Kınacılar çay başına dizilir

Kınayı görünce benzim bozultur
Anası kızından bugün yozultur

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım

Gelin geldim ben dışarı çıkayım
Geldiğim yola doğrudan bakayım
Anamı babamı nasıl yıkayım

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım

Kız seni göçürürler bugün yurdundan
Anan baban bakakalır ardından
Bir kardaşın del' olur derdinden

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım

Yorganımı bağladılar peceden
Kulağıma bir ses gitti inceden
Anam çeyiz hazırlıyor geceden

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım

Kınacılar gelin geçin oturun
Sağıma soluma yastık getirin
Ben hastayım ben anama götürün

Eyvah kızlar ben anama doymadım

Doya doya havasımı almadım

Atımı getirin binek taşına
Elim erişmiyor eğer kaşına
Çağırın gelsin bir tek kardaşına

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım (K. 30)

Evimizin Önünden Bir Atlı Geçti

Evimizin önünden bir atlı geçti
Gümüş iğne ile derdimi deşti
Ağlamayım dedim içerim coştı

Ana beni niye verdin yabana?
Veremedin mi köyümüzde çobana?

Ellerin devesi gider gider geç gelir
Yayılr yayılır karnı aç gelir
Eller dilleştikçe bana güç gelir

Ana beni niye verdin yabana?
Veremedin mi köyümüzde çobana?

Yâdların çeşmesi acıdır acı
Kimine gardaş dedirtir kimine bacı
Ellerin sözü de zehirden acı

Ana beni niye verdin yabana?
Veremedin mi köyümüzde çobana?

Karalara boyamışsın donunu
Gurbetlere dördermişsin yönünü
Niye verdin anam bir tek yavrunu

Ana beni niye verdin yabana?
Veremedin mi köyümüzde çobana?

Karşı bağda karşı bağa bakıyor
Arasında Kızılırmak akıyor
Ateşleri cigerimi yakıyor

Ana beni niye verdin beni yabana?
Veremedin mi köyümüzde çobana? (K. 21)

Ali Dağ'da Kestiler Yolumu

Kırşehir'den keşif gelir ulaşır
Doktor ile savcı sağımda dolaşır
Annemin babamın dili dolaşır

Aman dostlar taş yarası
Taş ile ezdiler kafamı

Ali Dağ'da kestiler yolumu
Kayış ile bağladılar kolumu
Evde koydular taze gelini

Aman dostlar taş yarası
Taş ile ezdiler kafamı

Musa Ali dağda yatıyor
Dokuzlu tabanca kana batıyor

Savcı Bey de düşmanımı tutuyor

Aman dostlar taş yarası

Taş ile ezdiler kafamı (K. 40)

Kara Çapan'ın Türküsü

Ak odamda inip inip kalkıyor

Göv Kiraz da pencereden bakıyor

Kızları da Kederli'yi yakıyor

Kara Çapan'ı vuran emmisiyнен dayısı

Kurban olsun Kederli'nin yarısı

Halil ile Ceylan pencereden seslenir

Mavzer kurşunu da cigerimde paslanır

Kara Çapan da Namlıkışla'da yaslanır

Kara Çapan'ı vuran emmisiyнен dayısı

Kurban olsun Kederli'nin yarısı

Kartallık Dağı'nda izim yok idi

Aflak'tan Nuri'ye sözüm yok idi

Emmim uşağına yüzüm yok idi

Kara Çapan'ı vuran emmisiyнен dayısı

Kurban olsun Kederli'nin yarısı (K. 6)

Osman'ın Ağdı

Acı poyraz Gobek Dağı'nı boyladı

Üç yavrum da babam diye ağladı

Fadime gelin de karaları bağladı

Bu dert beni delik delik deliyor
Cigerimi bölük bölük bölüyor

Sabahleyin kalktım tarla bölmeye
Azrail gelmiş canım almaya
Gelmiş komşular kefen sarmaya

Bu dert beni delik delik deliyor
Cigerimi bölük bölük bölüyor

Evime getirdi Sadığın Ali
Osman'ın başına birikti ahali
İşte ben gidiyom dünyanın hali

Bu dert beni delik delik deliyor
Cigerimi bölük bölük bölüyor

Bir sancı geldi de büküldü belim
Halimi söylemeye tutmadı dilim
Yanıma gelmedi muhannet yârim

Bu dert beni delik delik deliyor
Cigerimi bölük bölük bölüyor (K. 39)

**Cenazemi Burda Koyman Götürün
(Elif'in Ağdı)**

Cenazemi burda koyman götürün
Eletin de ak odama yatırın
Yavrularımı baş ucuma getirin

Kalk gidelim anam evim nic'oldu
Yavrularım benim nerede kaldı

Çıkaydım Elif'im ak odayın başına
Seyrideydim mezarının taşına
Genç ölüm bakmadı gözyaşına

Kalk gidelim anam evim nic'oldu
Yavrularım benim nerede kaldı

Mezarımı eşin dolamacın düze
Dönder yönümü hanemden yüze
Benden selam söylen oğlum Yavuz'a

Kalk gidelim anam evim nic'oldu
Yavrularım benim nerede kaldı

Çağırırım Elif Elif diye uyanmaz
Püryan oldu cigerlerim dayanmaz
Benim yavrum evini ele güvenmez

Kalk gidelim anam evim nic'oldu
Yavrularım benim nerede kaldı. (K. 44)

Odasına Vardım Odası Boştur

Odasına vardım odası boştur
Aradım yatağı yüzleri hoştur
Devedamı adamı hep sarhoştur

Uzaktır emmim gelemiyorum

Tatlıdır dillerin soramıyorum

Kırmızı traktör kapıda durur
Konu komşu emmimi sorur
Kızı Elif, Hatice dizine vurur

Uzaktır emmim gelemiyorum
Tatlıdır dillerin soramıyorum

Yeğen Mustafa Ortaköy'den getirir
İstirahat döşeğine yatırır
Üç kardeşi mezarına götürür

Uzaktır emmim gelemiyorum
Tatlıdır dillerin soramıyorum (K. 40)

Yüksek Odalarda Mangal Kömürü

Yüksek odalarda mangal kömürü
Mevla'm vermiş kötülere ömürü
Vefasız duvara çalma çamuru

Vurma avcı vurma kalbim yaralı
Dünyada gülmedim bahtım karalı

Çadırımın üstü nasıl damladı
Mevla'm bu gençlikte canım almadı
Zalim düşmanlarım bir gün ölmedi

Vurma avcı vurma kalbim yaralı
Dünyada gülmedim bahtım karalı (K. 31)

Kırmızı Gül İdin

Kırmızı gül idin açtın da aldım
 Yiğitler içinden seçtim de aldım
 Boyumu boyuna ölçtüm de aldım

Eller de Kara Hacım ellere
 Koydun beni gasavete dertlere

İlahi babam ocağın batsın
 Yedi kardaşım da yan yana yatsın
 Onların yerini Gül Hacım tutsun

Ellere de Kara hacım ellere
 Koydun beni gasavete dertlere

Ekmek ettim akbuğdayın unuynan
 Hacım gelmiş deşirici donuynan
 Üç gül saldım ben emmim oğluynan

Ellere de Kara Hacım ellere
 Koydun beni gasavetlere dertlere (K. 13)

İhsan'ın Ağıdı

İhsan'ın giydiği akli alaca
 Sallanı sallanı geçti yamaca
 Satın var malımı verin ilaca

Uzat ellerini Ümüş gelemem gayri
 Yadigâr kuzumu göremem gayri

Evimizin önu bulgur sokusu
 Kabayel estikçe gelir kokusu
 İhsan ölmüş de ağlar kuzusu

Uzat ellerini ÜmüŖ gelemem gayri
 Yadiğâr kuzumu göremem gayri

Palaska kayışımı urgan etiler
 Lacivert ceketimi yorgan ettiler
 Ufacık kuzumu kurban ettiler

Uzat ellerini ÜmüŖ gelemem gayri
 Yadiğâr kuzumu göremem gayri (K. 7)

4.2.2.1.2.3.3. Bentleri Üç, Bağlantıları Dört Dizeden OluŖan Türküler

Fasulyenin Arkası Bakla

Fasulyenin arkası bakla
 Ben yemem kaynana
 Kusuruma bakma

Yandan Halime'm yandan
 Severim seni candan
 Celal Bayar gelse
 Yar ayrılmam senden

Fasulyenin arkası nohut
 Al yârim beni beni
 Kollarında uyut

Yandan Halime'm yandan

Severim seni candan
İsmet Paşa gelse
Yar ayrılmam senden

Aman bu fasulye
Ne beyaz bitmiş
Köyde berduş kalmamış
Almanya'ya gitmiş

Yandan Halime'm yandan
Severim seni candan
Cemal Gürsel gelse
Yar ayrılmam senden

Aman bu fasulye
Kaynamaz oldu
Nazlı yârin parmakları
Oynamaz oldu

Yandan Halime'm yandan
Severim seni candan
Cümle âlem gelse
Yar ayrılmam senden (K. 37)

Horozum Ala Bula

Horozum ala bula
Götürdüler karkola
Yemesinler güle güle

Aman benim çil horozum
Seke seke gel horozum

Yekin yekin vur horozum
Hop bili bili gel horozum

Horozcuğum etliyidi
Eti baldan tatlı idi
Kırk kızdan kıymatlıydı

Aman benim çil horozum
Seke seke gel horozum
Yekin yekin vur horozum
Hop bili bili gel horozum

Horozcuğum yağlı idi
Tabanları dağlı idi
Çil tavuğun oğlu idi

Aman benim çil horozum
Seke seke gel horozum
Yekin yekin vur horozum
Hop bili bili gel horozum (K. 46)

Karakuşun Yüksek Yüksek Oyunu

Karakuşun yüksek yüksek oyunu
(Aman ben yandım aman sürmelim aman)
Kekliğimin koygun olur kanadı

Aman benim bir gülüm de
Avdan geldim yorgunum
Yorgun argın değilim de
Kaşlarına vurgunum

Karakuşun yüksek yüksek uçuyor
(Aman ben yandım aman sürmelim aman)
Yârim bana kollarını açıyor

Aman benim bir gülüm de
Avdan geldim yorgunum
Yorgun argın değilim de
Kaşlarına vurgunum (K. 39)

4.2.2.1.2.4. Bentleri Dört Dizeden Oluşan Türküler

4.2.2.1.2.4.1. Mani Dörtlüklerinden Kurulu Türküler

Halise Türküsü

Dağlarda mor çiçek
Halise de pek koçek
Halise'yi vurmuşlar
Dede dağlarda kaçak

Kederli'nin yolunda
Yemenisi elinde
Halise'yi vurmuşlar
Dadılar'ın içinde

Keşif dağdan aşıyor
Evde kuzu pişiyor
Halise'yi vurmuş da
Dede derde düşüyor

Halise'nin halleri
Çıkmadı mı canları

Öküz Halil'i batırır
Halise'nin kanları

Aksaray'ın hanları
Al kan olmuş camları
Halise'yi vurmuşlar
Daha çıkmaz canları (K. 12)

Dağda Tavşan Olur Mu?

Dağda tavşan olur mu?
Gizli nişan olur mu?
Aleyçikte görüşen
Hiç perişan olur mu?

Bilal atı nallatır
Üzengiye parlatır
Babaların çalımı
Bayrakları çerletir

Şahman buğday bulguru
Anasının adı Gundulu
Ne duruyon Mustafa Dede
Ahmet senden yangılı

Babaların ahır
Tara Ahmet kekili
Döndü kızın kaçıyor
Ol kızının vekili

Caferlerin kapısı
Kerpiçtendir yapısı

Kurban olsun Ahmet'e
Düşmanların hepsi

Mantı koydum sahana
Şavkı düştü cihana
Fatiş kaçmış gidiyor
Mustafa Dede bahane (K. 21)

Ay Doğar Ayan Beyan

Ay doğar ayan beyan
Yanına geldim uyan
Düşüne girmez iken
Koynuna girdim uyan

Giden ay tutulur mu?
Bala tuz katılır mı?
Geceler çok uzundur
Yalınız yatılır mı?

Kahveyi kavurdular
Taşmadan savurdular
Bu ne zalim köy imiş
Sevmeden ayırırlar (K. 30)

Halil Oğlanın Oluğu

Halil oğlanın oluğu
Yayıyor çuluğu
On beş örgü diyorlar
Hatice'nin beliği

Hatice'yi sardılar
 Samanlığa sürdüler
 Yaylı geliyor diye
 Düğmesini kırdılar

Memiklerin kavağı
 Dibinde olur ufağı
 İrecep'in şalı da
 Hatice'nin duvağı (K. 43)

4.2.2.1.2.4.2. Bentleri Dört Dizeden Oluşup Bağlantıları Olmayan Türküler

Süleyman'ın Davarı Tuza Akışır (Sülüğün Türküsü)

Süleyman'ın (Sülüğün) davarı tuza akışır
 Ne giyerse de Sultan'ıma yakışır
 Çifte bacısı da yola bakışır
 Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Yanıldım da çıktım Harundağı'na
 Acı kurşun değdi ciger bağıma
 Benden selam söylen Ali dayıma
 Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Beni sağlamadı da üç kovuğun taşı
 Dostlar yurdum oldu annacın başı
 Anadan karaydı Sultan'ın kaşı
 Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Annaçtan aldım da yemedim çağla

Gelin Sultan'ım sen durma ağla
 Küçük yaşında da karayı bağla
 Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Annaçta duruyor da ağ çalının çalısı
 Yenilmedi de lavgarların delisi
 Karşıda yatıyor yiğit ölüsü
 Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Talihsiz Sultan'ım bana ağlama
 Ateş atıp cigerimi dağlama
 Küçük yaşında da karaları bağlama
 Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Sultan'a giydirdim boğmal şalvar
 Yörü gidelim Sultan dere de el var
 Sen ileri var da emmine yalvar
 Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Bir havasınan davarı güttüm
 Zalim emmine de kötülük mü ettim
 Üç günlük gelini kimi emanet ettin
 Felek beni guldürmedi ne'yleyim (K. 23)

Haşim'in Türküsü

Bu yıl getiremedim baharı yazı
 Durmasın ağlasın Derviş'in kızı
 Alnıma yazılmış bu kara yazı
 Küstüm yavrularım gelemem gayri

Ortaköy'den çıktık sağdır selamet

Öze gelince koptu kıyamet
 Yedi yavrum Ayşe sana emanet
 Küstüm yavrularım gelemem gayri

Sabahleyin erken sela verildi
 Derviş'in kızı da ağlayarak yoruldu
 Haşim'in cesedi yere serildi
 Gittim yavrularım gelemem gayri

Sabahınan kalktım hava bulanık
 Cümle âlem uykusunda uyanık
 Benim gönlüm her dertlere dayanık
 Gittim yavrularım gelemem gayri

Üstüme yüklediler Koçhisar tuzu
 Attım içerime meşeden közü
 Odasına vardım yedi tane kuzu
 Gittim yavrularım gelemem gayri (K. 30)

Suya Gider Su Testisi Süzülür

Suya gider su testisi süzülür
 Yüzünü görenin benzi bozultur
 Koşuşup da suya giden bacılar
 Yandım ne çare boynum bükülür

Gözüm bağlı geçemedim dereyi
 Kimse bilmez içimdeki yareyi
 Bulamadım ayrılığa çareyi
 Ölümden yüz dirhem fazla ayrılık

Askerin yatağı hep bir sırada

Çifte nöbetçiler gezer arada
 Bana derler neyin kaldı sılada
 Ölümden yüz dirhem fazla ayrılık

Belledim bağımı yemedim üzüm
 İki ay olmadan sarardı benzim
 On sekiz ay olamadan vermezler izin
 Ölümden yüz dirhem fazla ayrılık

Yedim kurşunu da kaldım burada
 Eremedim şu dünyada murada
 Eller evlendi de ben de sırada
 Ölümden yüz dirhem fazla ayrılık (K. 23)

Pınar Senin Ne Belalı Başın Var

Pınar senin ne belalı başın var
 Yarenin var yoldaşın var eşin var
 Gelin senin bir gecelik işin var
 İkincisi kervan geçer yol olur
 Yandım gelin bir su doldur pınardan

Pınar senin sağ yanında sazlar var
 Sazların içinde ela gözlü kızlar var
 Gitme gelin bir değerli sözler var
 Yandım gelin bir su doldur pınardan

Pınar senin sağ yanında uyudum
 Ela gözlü Meliha'ya vuruldum
 Koştum arkasından ben de yoruldum
 Yandım gelin bir su doldur pınardan (K. 23)

Çıkamadım Şu Dereyi Dikine

Çıkamadım şu dereyi dikine
Elim yüreğimde vardım hekime
Ortaya geldi de cansız makine
İçinizde kömür gözlüm var m' ola

Korkar oldum, şu derenin kurdundan
Koyun gelir, kuzu gelmez ardından
Alayım sevdiğim sarayım derken
İçinizde kömür gözlüm var m' ola

Uluyol üstünde saçarlar diken
Ölmesin sürünsün gülümü döken
Alayım sevdiğim ele giderken
İçinizde kömür gözlüm var m' ola

Evlerinin önü bir sürü davar
Helkesi kolunda davarı sağar
Eğilsen aşağı bir sevsem ne var
İçinizde kömür gözlüm var m' ola

Aşağıdan acı poyraz acılar
Yukarıdan da ceviz dalı gıcılar
Koşuşup da suya giden bacılar
İçinizde kömür gözlüm var m' ola (K. 23)

Şahin'in Türküsü

Sen mi bekleyecektin Tuzun Gölünü
Evde de koydun taze gelini
Geldin mi kardaşım gelini

Zalim düşmanlarımı vurdun mu?

Kara haber köye çabuk ulaşır
Kolcular da Tuz Gölü'nü dolaşır
Devedamı'na kara haber ulaşır
Şahin için bütün civar ağladı

Sabahleyin Koçhisar'dan yürüdü
Alızın gedikte tozu duman bürüdü
Harmandalı kütüklü hepten yürüdü
Şahin için bütün civar ağladı

Akşam oldu yandı m'ola çırallar
Göz göz sinemdeki yaralar
Bu işi de mebusanlar aralar
Şahin için bütün civar ağladı (K. 40)

Suna'nın Ağdı

Hastamız acildir kapalı yollar
Uzatsam Aksaray'a yetmiyor eller
Hasta kan kaybediyor al bastı diller
Doktor doktor diye gidiyor Suna

Kurtuldu doğumdan durmadı kanı
Çırpına çırpına çıkıyor canı
Açamam yolları grayder hani
Dört tane yavrusu kaldı Suna'nın

Cerid'i yapmışlar kaya başına
Sunam girmiş yirmi üç yaşına
Kelami kadim koymuşlar düşüne

Doktor doktor diye saldı Suna'yı

Bacısı kardeşi ağlar başında
Altı doğum yapmış yirmi üç yaşında
Böyle kadınların ölüm peşinde
Al kanlar içinde saldı Suna'yı

Al basmaz dedim beni kovdular
İnançsız diye bana sövdüler
Kanı akarak kabrine koydular
Yavruları öksüz kaldı Suna'nın

Dört çocuk hayatta iki de düşmüş
Yazık doğurmaktan ciğeri pişmiş
Doktora götürsen zamanı geçmiş
Vadesiz kabire koyduk Suna'yı (K. 23)

Sandalyeyi Sandalyeye Çattılar

Sandalyeyi sandalyeye çattılar
Topçuları Erzurum'a attılar
Ölümünün ayrılığı tarttılar
Ayrılık ölümden yüz dirhem fazla

Aynamı saçıma bağlayamadım
Kan doldu gözüme ağlıyamadım
Ne zor imiş Hükümetin emiri
Bir gece yanımda eğliyemedim

Irmak kenarında balık avlarım
Sandalyeyi ak odaya bağlarım
Eller yâri ile gelip geçtikçe

Elimi koynuma sokar ağlarım

Irmak kenarında bükülür gider
Zülüfü gerdana dökülür gider
Bir yiğitte sevdiğini almazsa
Ah ettikçe ömrü sökülür gider

Irmak kenarına gerdim urganı
Üstüme attılar gurbet yorganı
Sağ olur da ben sılama varırsam
O zaman kes anam yedi kurbanı

Ak gülümü camekânda görmüşler
Siyah saçı sırma ile örmüşler
Rüyamda da seni bana vermişler
Uyandıydım hayal değil düş imiş

Denize taş atma taş batıp gider
Gurbete kız verme yâd olur gider
Anayı babayı terk eder gider
Bir daha göreyim göremem gayri (K. 37)

Hasan'ım

Camızı bağladım Hasan'ım
Acer urgana aslanım
Kanın mı bulaştı Hasan'ım
Acer yorgana aslanım

Hasan'ım sürüsü aslanım
Gedikten aştı Hasan'ım
Haylayı haylayı aslanım

Dilim dolaştı Hasan'ım

Camızın boynuzu Hasan'ım

Anadan eğri aslanım

Döndermiş yönünü Hasan'ım

Bozoka doğru aslanım

Hasan'ım yol gedikten aşmaz mı?

Aslanım ayrılan kavuşmaz mı?

Hasan'ım küs olan barışmaz mı?

Aslanım âşık olan almaz mı? (K. 30)

Aşağıdan Gelen Gelin Gel Beri

Aşağıdan gelen gelin gel beri

At başımdan allı pullu çemberi

Senin yar olmaya gonlün yok ise

Dostum ile düşman etme sen beni

Aşağıdan gelin gelen yar

Bulamadım senin gibi güzel yar

Birincisi beni elinden alırlar

İkincisi koyun olun melen yar

Aşağıdan gelirim elim boş değil

Eğlen biraz konuşalım gonül hoş değil

Vardığın oğlan da sana eş değil

Ara bul dengini ey güzel gelin (K. 23)

Giyme Dedim Çift Fistanı Giydin mi?

Giyme dedim çift fistanı giydin mi?

Oyma dedim yakasını oydun mu?
 Beni sana vermiyorlar duydun mu?
 Mevla'nın işidir kime ne deyim

Çekerim kağınyı dayalı direk
 Yâre mektup yazdım varır mı acep
 Sana gönlüm düştü nasıl vazgeçek
 Ermedi murada gelin Emine'm

Böyle zalimlerden güzel yar m'olur?
 Bağa gazel düşmeyince kar m'olur?
 Bana güzel sevme diyorlar
 Güzel sevene niçin ar olur? (K. 23)

Söyleyin Güneşe Erken Doğmasını

Söyleyin güneşe erken doğmasını
 Yârim yolda ise benzi solmasını
 Temmuzun ikisi yazın güneşi
 Bana değdi nazlı yâre değmesin

Leyla'nın odası acem halısı
 Bende oldum nazlı yârin delisi
 Bizi barıştıran Konya valisi
 Bu durmanın sonu ayrılık Leyla'm

Leyla'm kalk gidelim yolumuz uzak
 Yolumuzun üstüne kurmuşlar tuzak
 Bacı kardeş gibi bu yıl da durak
 Bu durmanın sonu ayrılık Leyla'm (K. 31)

4.2.2.1.2.4.3. Bentleri Dört, Bağlantıları Bir Dizeden Oluşan Türküler**Nazik Türküsü**

Atina'nın abası

Çifte yanar lambası

Üç yavrumu atmazdım

Zalim idi babası

Nazik genç ömrüne yazık

Atina'nın otları

Çalınıyor utları

Yavrum diye emzirdim

Göğsümdeki sütleri

Nazik genç ömrüme yazık

Atina'nın hamamı

Yeşil çıkar dumanı

Kimselerden şüphem yok

Öldürsünler imamı

Nazik genç ömrüme yazık

Atina'ya ben vardım

Memlekete şan verdim

Çocukları atarken

Gözlerimi yumuverdim

Nazik genç ömrüme yazık

Gidin bulutlar gidin

Krala selam edin
 Çocukları sorarsa
 Denizi tarif edin

Nazik genç ömrüme yazık (K. 27)

4.2.2.1.2.4.4. Bentleri Dört, Bağlantıları İki Dizeden Oluşan Türküler

Süt Süzdüm Tencereye Oğlan

Süt süzdüm tencereye (oğlan)
 Yar gelmiş pencereye (aman)
 Kurban olayım yarım (oğlan)
 Al beni içeriye (aman)

Ah elmalı elmalı güzel
 Gönlüm sana sevdalı güzel

Süt süzekten süzülür (oğlan)
 Sürü yolda dizilir (aman)
 Yörü gidelim yârim (oğlan)
 Yârin benzi bozulur (aman)

Ah elmalı elmalı güzel
 Gönlüm sana sevdalı güzel

Ahinde dur, hinde dur (oğlan)
 Otluğun dibinde dur (aman)
 Otluk seni yakarım (oğlan)
 Sen yârime gölge dur (aman)

Ah elmalı elmalı güzel

Gönlüm sana sevdalı güzel (K. 23)

Ümmühan'ın Türküsü

Ümmühan boncuk diziyo

Nuri köyde geziyo

Nuri dönüp bakmazsa

Ümmühan küsüp gidiyo

Durmam ben, Mizam da durmam

Gider isem gelmem

Ümmühan boncuk takınır

Edirafına bakınır

Nuri'ye varacak diye

Mizam ondan sakınır

Durmam ben, Mizam da durmam

Gider isem gelmem

Aktepeyi aşalım

Atı çifte koşalım

Ümmühan benim olursa

Ben kadını boşarım

Durmam ben, Mizam da durmam

Gider isem gelmem

Ümmühan gider çapaya

Döner bakar arkaya

Nuri evde durmuyor

Çalı çekin kapıya

Durmam ben, Mizam da durmam

Gider isem gelmem

Elinin uğraşyınan

Yüzünün karasıyınan

Ümmühan mecidiye takınır

Nuri'nin parasıyınan

Durmam ben, Mizam da durmam

Gider isem gelmem (K. 6)

Aksaray'a Varalım

Aksaray'a varalım

Bir candarma alalım

Candarmayla beraber

Giden yâri bulalım

Ah dili ballı dili ballı

Kendisi küçük beli şallı

Aksaray'ın yoğurdu

Tabakalarda dururdu

Seni doğuran ana

Balımı kattı yoğurdu

Ah dili ballı dili ballı

Kendisi küçük beli şallı

Aksaray'ın ağacı

Dağdan gelir öğeci

Bizim köyün yiğidinin
Güzellerdir ilacı

Ah dili ballı dili ballı
Kendisi küçük beli şallı (K. 42)

Dam Başında Hereni

Dam başında hereni
Yüreklerim yareli
Kınamayın komşular
Yar kardaştan ileri

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Dam başında su durur
Oğlan mendil yudurur
Kaçtı isem ben kaçtım
Muhtar niye kudurur

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Damdan dama kayarım
Geçmez para sayarım
Kaynanamın adını
Kokmuş turşu koyarım

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Mendil yudum ben yudum
Ayva göbekli dudum
Ölsem kabire girsem
Daha kesmem umudum

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Harman yeri düz olsa
Öküzsüz de sürülür
Sevdiğimi verseler
Ekmeksiz de durulur

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Ocağın başı maşa
Gel koca beni boşa
Boşamazsan boşama
Ben gidiyom serhoşa

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Çadıra çaktım kazık
Cebinde şeker azık
Sen ölme ben öleyim
Cahil ömrüne yazık

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda (K.)30

Entarem Karadan Oğlan

Entarem var karadan
 Dağlar kalksın aradan
 Bizi ayıran hükümet
 Kavuştursun Yaradan

Allah senden ayva değil nar istiyom ben
 Kaşları kara gözleri ela yar istiyom ben

Entaresi al basma
 Alıp duvara asma
 Sen benimsin, ben senin
 Her lafa kulak asma

Allah senden ayva değil nar istiyom ben
 Kaşları kara gözleri ela yar istiyom ben

Entaremin moruna
 Varmam koyl  oğluna
 Altın bilezik alsa
 Gine girmem koluna

Allah senden ayva değil nar istiyom ben
 Kaşları kara gözleri ela yar istiyom ben

Entaresi mor meni
 Verem ittin sen beni
 Nasıl verem olmayım
 İller alıyor seni

Allah senden ayva değil nar istiyom ben

Kaşları kara gözleri ela yar istiyom ben (K. 30)

A Benim Atlı Yârim

A benim atlı yârim

Dilleri tatlı yârim

Gel dedim de gelmiyor

Gâvur inatlı yârim

Vay benim uşşak yârim

Sıktırma kuşak yârim

Kermelikten inmişler

İreyhanı yolmuşlar

İreyhanı aramam

Gül yârimi görmüşler

Vay benim uşşak yârim

Sıktırma kuşak yârim

Kamanın ucu yaldız

Nirden geliyon baldız

Sen git de ablan gelsin

Duramıyom yalınız

Vay benim uşşak yârim

Sıktırma kuşak yârim (K. 30)

Sicim Gibi Sicim Gibi

Sicim gibi sicim gibi

Yağmur yağar sicim gibi

Başucumda ağlıyor da
Sanki anam babam gibi

Eğlen yârim al mintanın oluyum mu ben
Hastalanma yar kurbanlar oluyum mu ben

Odasında yanan ışık
Sofrasında gümüş kaşık
Başucunda duruyor da
(Beyler aman aman)
Sağ yanında çifte beşik

Eğlen yârim al mintanın oluyum mu ben
Hastalanma yar kurbanlar oluyum mu ben (K. 30)

4.2.2.1.2.4.5. Bentleri Dört, Bağlantıları Üç Dizeden Oluşan Türküler

Çıktım Çeşme Başına Lirdan

Çıktım çeşme başına lirdan
Yazı yazdım taşına lirdan
Gelen geçen okusun lirdan
Neler geldi başıma lirdan

Lirdana lirdansın lirdan
Yan yana lirdansın lirdan
Baş başa lirdansın lirdan

Caminin ezanı yok lirdan
İçinin düzeni yok lirdan
Döndüm ardıma baktım lirdan
Yârimden güzeli yok lirdan

Lirdana lirdansın lirdan
 Yan yana lirdansın lirdan
 Baş başa lirdansın lirdan

Caminin yanından geçtim lirdan
 Yeşil perdeler açtım lirdan
 Eski yarı görünce lirdan
 Yenisinden vazgeçtim lirdan

Lirdana lirdansın lirdan
 Yan yana lirdansın lirdan
 Baş başa lirdansın lirdan (K. 39)

Hopdirnam da Garajın Makinasi

Hopdirnam da garajın makinasi
 Hopdirnam da üstünün tenikesi
 Hopdirnam da yokuşlarda çekmiyor
 Hopdirnam da Mehmet'in makinasi

Hopdirnam da vur elini eline
 Hopdirnam da koy elini beline
 Hopdirnam da tak tokayı tokayı

Hopdirnam da garajdan mı geldiniz
 Hopdirnam da yorulduñuz kaldınız
 Hopdirnam da bir tek yâre demiyom
 Hopdirnam da cümleten hoş geldiniz

Hopdirnam da vur elini eline
 Hopdirnam da koy elini beline

Hopdirnam da tak tokayı tokayı

Hopdirnam da beyaz mendil oyalı.

Hopdirnam da edirafı boyalı,

Hopdirnam da yar yanımdan gitmiyor;

Hopdirnam da askerliği duyalı.

Hopdirnam da vur elini eline

Hopdirnam da koy elini beline

Hopdirnam da tak tokayı tokayı (K. 23)

Yük Üstünde İyi Reçel

Yük üstünde iyi reçel

Kara gün gelir geçer

Varman kızlar kötüye

Ahınan ömrüm geçer

Hele hele Güllü Hanım hele

Mail oldum gonca güle

Selamım var çift bülbüle

Yük üstünde halıyım

Halıların dalıyım

Değme bana puşt oğlan

Ben bir yiğit yâriyim

Hele hele Güllü Hanım hele

Mail oldum gonca güle

Selamım var çift bülbüle

Yük üstünde yastığım

Nerede kaldı küstüğüm
Sallanıp da gidiyor
Gül sineme bastığım

Hele hele Güllü Hanım hele
Mail oldum gonca güle
Selamım var çift bülbüle (K. 41)

4.2.2.1.2.4.6. Bentleri Dört, Bağlantıları Dört Dizeden Oluşan Türküler

Güvercinim Süt Beyaz

Güvercinim süt beyaz,
Gine geldi bahar yaz.
Kurban olam Allah'ım da,
Seveni sevene yaz.

Ah ninnayı ninnayı da
Gel oynayı oynayı
Aslan gibi yârim var da
Satın alır dünyayı

Yük altında bulgurum
Oğlan sana vurgunum
Çek elini elimden de
Arpa yoldum yorgunum

Ah ninnayı ninnayı da
Gel oynayı oynayı
Aslan gibi yârim var da
Satın alır dünyayı

Yük altında sarımsak
Bir ay bari sarılsak
Pusulalar geliyor
Güle güle ayrılısak

Ah ninnayı ninnayı da
Gel oynayı oynayı
Aslan gibi yârim var da
Satın alır dünyayı

Teşte koydum teleme
Kaşın benzer kaleme
Uğrun uğrun severdim
Sen duyurdun âleme

Ah ninnayı ninnayı da
Gel oynayı oynayı
Aslan gibi yârim var da
Satın alır dünyayı (K. 23)

Dam Başında Oturur

Dam başında oturur
Çıkmış, kapı süpürür
Senin o bakışların
Beni bir gün bitirir

Oy niye, yandım niye
Nasıl aldandım, niye
Hani sen benim idin
Sözünden döndün niye

Oturmuş oya örer
Sokuda bulgur döver
Dönüp de bakmıyordu
Çoktan satılmış meğer

Oy niye, yandım niye
Nasıl aldandım, niye
Hani sen benim idin
Sözünden döndün niye

Enterem var dikleme
İçinden ilikleme
Beni sana vermezler
Boş kapıyı bekleme

Oy niye, yandım niye
Nasıl aldandım, niye
Hani sen benim idin
Sözünden döndün niye (K. 48)

Dam Başında Oturur

Dam başında oturur
Çıkmış, kapı süpürür
Senin o bakışların
Beni bir gün bitirir

Oy niye, yandım niye
Nasıl aldandım, niye
Hani sen benim idin
Sözünden döndün niye

Oturmuş oya örer
Sokuda bulgur döver
Dönüp de bakmıyordu
Çoktan satılmış meğer

Oy niye, yandım niye
Nasıl aldandım, niye
Hani sen benim idin
Sözünden döndün niye

Enterem var dikleme
İçinden ilikleme
Beni sana vermezler
Boş kapıyı bekleme

Oy niye, yandım niye
Nasıl aldandım, niye
Hani sen benim idin
Sözünden döndün niye (K. 48)

Ayten'ler Ayten Olur

Ayten'ler Ayten olur
Sözüne metin olur
Ayten'imi görenler
Yana yana kül olur

Yola gidiyor yola
Elini vura vura
Ayten güzel oynuyor
Belini kıra kıra

Aytenler Ayten olur
 Sözüne metin olur
 Ayten'imi görenler
 Yana yana kül olur

Akpınar'ın gülüdür
 Cümle âlem dilidir
 Ayten'imi görseniz
 Aydan bile durudur

Aytenler Ayten olur
 Sözüne metin olur
 Ayten'imi görenler
 Yana yana kül olur (K. 45)

Günlük Kayanın Düzü

Günlük kayanın düzü
 Yenge saldılar bizi
 Şaban Kahya'nın kızı
 Yaktı yandırdı bizi

Hop larilom larilom
 Otluğun dibinde dur
 Otluk seni yakarım
 Yardan yanı gölge dur

Çayır çimen içinde
 Leylek güderim leylek
 Şaziye'min yüzünden
 Yedim yüz elli değnek

Hop larilom larilom
 Otlağın dibinde dur
 Otlak seni yakarım
 Yardan yanı golge dur

Hey larivar larivar
 Hep ellerin yâri var
 Ellerin yâri gelmiş
 Hani bizim hain yar

Hop larilom larilom
 Otlağın dibinde dur
 Otlak seni yakarım
 Yardan yanı golge dur (K. 40)

4.2.2.2. Aksaray Ortaköy Yöresine Ait Türkülerin İçerik Özellikleri

Türkülerin içerik özelliklerine dayalı yapılan tespitlerde genellikle işlenen konular esas alınır. Türküler, toplumun ve o topluma mensup türkü icracısının içinde bulunduğu sosyal, kültürel, siyasi, ekonomik, vd. şartlar esasında ortaya çıkan hissî durumları yansıtır. Anılan şartlar altında ortaya çıkan bireysel ya da toplumsal duygu dünyası yansımaları türkülerde bulur (Küçük, 2015, 201).

Biz bu çalışmamızda Ali Yakıcı'nın yapmış olduğu içerik tasnifinden yararlanacağız (Yakıcı, 201, 3247-278).

1. Aşk/ Sevda Konulu Türküler
2. Gurbet/ Ayrılık/ Hasret Konulu Türküler
3. Beşik/ Bebek/ Çocuk Türküleri/ Ninniler
4. Ölüm Türküleri/ Ağıtlar

5. Tören Türküleri

a. Düğün Türküleri

i. Kına Türküleri

ii. Gelin Alma/ Karşılama/ Kutlama Türküleri

iii. Güvey Türküleri

b. Bayram Türküleri

6. Asker/Askerlik Türküleri

7. Hapishane Türküleri

8. Olay Türküleri

a. Tarihi Olayları Anlatan Türküler

i. Savaş Türküleri

ii. Yiğitlik/Kahramanlık Türküleri

iii. Eşkıya Türküleri

b. Sosyal Olayları Anlatan Türküler

i. Toplum ve Aile İçi Olayları Konu Alan Türküler

ii. Göç Türküleri

iii. Hastalık Türküleri

9. Doğal Çevre ile İlgili Türküler

a. Doğayı Konu Alan Türküler

b. Bitki ve Çiçekleri Konu Alan Türküler

c. Hayvanları Konu Alan Türküler

10. Beslenme ve Yiyecekleri Konu Alan Türküler

11. İş ve Meslek Hayatıyla İlgili Türküler

12. Övgü Türküleri
13. Yergi/ Alay/ Eleştiri Türküleri
14. Şikâyet Türküleri
15. Eğitici /Öğretici Türküler
16. Arzu/İstek Türküleri
17. Dini/Tasavvufi Nitelikli Türküler
18. Oyun Türküleri
  - a. Çocuk Oyunlarındaki Türküler
  - b. Kadın Oyunlarındaki Türküler
  - c. Erkek Oyunlarındaki Türküler

4.2.2.2.1. Aşk/Sevda Konulu Türküler

Çıktım Çeşme Başına Lirdan

Çıktım çeşme başına lirdan
 Yazı yazdım taşına lirdan
 Gelen geçen okusun lirdan
 Neler geldi başıma lirdan

Lirdana lirdansın lirdan
 Yan yana lirdansın lirdan
 Baş başa lirdansın lirdan

Caminin ezanı yok lirdan
 İçinin düzeni yok lirdan
 Döndüm ardıma baktım lirdan
 Yârimden güzeli yok lirdan

Lirdana lirdansın lirdan
 Yan yana lirdansın lirdan
 Baş başa lirdansın lirdan

Caminin yanından geçtim lirdan
 Yeşil perdeler açtım lirdan
 Eski yarı görünce lirdan
 Yenisinden vazgeçtim lirdan

Lirdana lirdansın lirdan
 Yan yana lirdansın lirdan
 Baş başa lirdansın lirdan (K. 39)

Süt Süzdüm Tencereye Oğlan

Süt süzdüm tencereye (oğlan)
 Yar gelmiş pencereye (aman)
 Kurban olayım yarım (oğlan)
 Al beni içeriye (aman)

Ah elmalı elmalı güzel
 Gönlüm sana sevdalı güzel

Süt süzekten süzülür (oğlan)
 Sürü yolda dizilir (aman)
 Yörü gidelim yârim (oğlan)
 Yârin benzi bozulur (aman)

Ah elmalı elmalı güzel
 Gönlüm sana sevdalı güzel

Ahinde dur, hinde dur (oğlan)
 Otluğun dibinde dur (aman)
 Otluk seni yakarım (oğlan)
 Sen yârime gölge dur (aman)

Ah elmalı elmalı güzel
 Gönlüm sana sevdalı güzel (K. 23)

Hopdirnam da Garajın Makinası

Hopdirnam da garajın makinası
 Hopdirnam da üstünün tenikesi
 Hopdirnam da yokuşlarda çekmiyor
 Hopdirnam da Mehmet'in makinası

Hopdirnam da vur elini eline
 Hopdirnam da koy elini beline
 Hopdirnam da tak tokayı tokayı

Hopdirnam da garajdan mı geldiniz
 Hopdirnam da yorulduñuz kaldınız
 Hopdirnam da bir tek yâre demiyom
 Hopdirnam da cümleten hoş geldiniz

Hopdirnam da vur elini eline
 Hopdirnam da koy elini beline
 Hopdirnam da tak tokayı tokayı

Hopdirnam da beyaz mendil oyalı.
 Hopdirnam da edirafı boyalı,
 Hopdirnam da yar yanımdan gitmiyor;
 Hopdirnam da askerliği duyalı.

Hopdirnam da vur elini eline
Hopdirnam da koy elini beline
Hopdirnam da tak tokayı tokayı (K. 23)

Dam Başında Oturur

Dam başında oturur
Çıkmış, kapı süpürür
Senin o bakışların
Beni bir gün bitirir

Oy niye, yandım niye
Nasıl aldandım, niye
Hani sen benim idin
Sözünden döndün niye

Oturmuş oya örer
Sokuda bulgur döver
Dönüp de bakmıyordu
Çoktan satılmış meğer

Oy niye, yandım niye
Nasıl aldandım, niye
Hani sen benim idin
Sözünden döndün niye

Enterem var dikleme
İçinden ilikleme
Beni sana vermezler
Boş kapıyı bekleme

Oy niye, yandım niye
 Nasıl aldandım, niye
 Hani sen benim idin
 Sözünden döndün niye (K. 48)

Cihan Emel Demiryürek bu türküyü Güvercinim Süt Beyaz ile beraber 1980'de Ortaköy'den derlemiştir. Ortaköy, Ağaçören ve çevre köylerinin yıllardır bilinen türküsüdür. Notaya alan ve seslendiren sanatçımız Belkıs Akkale'dir. TRT Türk Halk Müziği Repertuvarında 2885 numarada kayıtlıdır.

Aşağıdan Gelen Gelin Gel Beri

Aşağıdan gelen gelin gel beri
 At başımdan allı pullu çemberi
 Senin yar olmaya gonlün yok ise
 Dostum ile düşman etme sen beni

Aşağıdan gelin gelen yar
 Bulamadım senin gibi güzel yar
 Birincisi beni elinden alırlar
 İkincisi koyun olun melen yar

Aşağıdan gelirim elim boş değil
 Eğlen biraz konuşalım gonül hoş değil
 Vardığın oğlan da sana eş değil
 Ara bul dengini ey güzel gelin (K. 23)

Giyme Dedim Çift Fistanı Giydin mi?

Giyme dedim çift fistanı giydin mi?
 Oyma dedim yakasını oydun mu?
 Beni sana vermiyorlar duydun mu?

Mevla'nın işidir kime ne deyim

Çekerim kağınyı dayalı direk
Yâre mektup yazdım varır mı acep
Sana gönlüm düştü nasıl vazgeçek
Ermedi murada gelin Emine'm

Böyle zalimlerden güzel yar m'olur?
Bağa gazel düşmeyince kar m'olur?
Bana güzel sevmeye diyorlar
Güzel sevene niçin ar olur? (K. 23)

Ayten'ler Ayten Olur

Ayten'ler Ayten olur
Sözüne metin olur
Ayten'imi görenler
Yana yana kül olur

Yola gidiyor yola
Elini vura vura
Ayten güzel oynuyor
Belini kıra kıra

Aytenler Ayten olur
Sözüne metin olur
Ayten'imi görenler
Yana yana kül olur

Akpınar'ın gülüdür
Cümle âlem dilidir
Ayten'imi görseniz

Aydan bile durudur

Aytenler Ayten olur

Sözüne metin olur

Ayten'imi görenler

Yana yana kül olur (K. 45)

Ayten'in türküsü 1960'lı senelerde yakılır. Kocası Avrupaya'ya giden bir genç kadının öyküsüdür. Eşi kendisiyle ilgilenmemiş, arayıp sormamış, mektup ve para göndermemiştir. Hal böyle olunca Ayten de bir başkasıyla evlenmiştir. Ayten'in kocası Almanya'dan gelince Ayten'e bu türküyü yakmıştır.

Yük Üstünde İyi Reçel

Yük üstünde iyi reçel

Kara gün gelir geçer

Varman kızlar kötüye

Ahınan ömrüm geçer

Hele hele Güllü Hanım hele

Mail oldum gonca güle

Selamım var çift bülbüle

Yük üstünde halıyım

Halıların dalıyım

Değme bana puşt oğlan

Ben bir yiğit yâriyim

Hele hele Güllü Hanım hele

Mail oldum gonca güle

Selamım var çift bülbüle

Yük üstünde yastığım
 Nerede kaldı küstüğüm
 Sallanıp da gidiyor
 Gül sineme bastığım

Hele hele Güllü Hanım hele
 Mail oldum gonca güle
 Selamım var çift bülbüle (K. 41)

Günlük Kayanın Düzü

Günlük kayanın düzü
 Yenge saldılar bizi
 Şaban Kahya'nın kızı
 Yaktı yandırdı bizi

Hop larilom larilom
 Otlugun dibinde dur
 Otluk seni yakarım
 Yardan yanı gölge dur

Çayır çimen içinde
 Leylek güderim leylek
 Şaziye'min yüzünden
 Yedim yüz elli değnek

Hop larilom larilom
 Otlagın dibinde dur
 Otlak seni yakarım
 Yardan yanı golge dur

Hey larivar larivar

Hep ellerin yâri var
 Ellerin yâri gelmiş
 Hani bizim hain yar

Hop larilom larilom
 Otağın dibinde dur
 Otlak seni yakarım
 Yardan yanı golge dur (K. 40)

Fasulyenin Arkası Bakla

Fasulyenin arkası bakla
 Ben yemem kaynana
 Kusuruma bakma

Yandan Halime'm yandan
 Severim seni candan
 Celal Bayar gelse
 Yar ayrılmam senden

Fasulyenin arkası nohut
 Al yârim beni beni
 Kollarında uyut

Yandan Halime'm yandan
 Severim seni candan
 İsmet Paşa gelse
 Yar ayrılmam senden

Aman bu fasulye
 Ne beyaz bitmiş
 Köyde berduş kalmamış

Almanya'ya gitmiş

Yandan Halime'm yandan

Severim seni candan

Cemal Gürsel gelse

Yar ayrılmam senden

Aman bu fasulye

Kaynamaz oldu

Nazlı yârin parmakları

Oynamaz oldu

Yandan Halime'm yandan

Severim seni candan

Cümle âlem gelse

Yar ayrılmam senden (K. 37)

Aksaray'a Varalım

Aksaray'a varalım

Bir candarma alalım

Candarmayla beraber

Giden yâri bulalım

Ah dili ballı dili ballı

Kendisi küçük beli şallı

Aksaray'ın yoğurdu

Tabakalarda dururdu

Seni doğuran ana

Balımı kattı yoğurdu

Ah dili ballı dili ballı
Kendisi küçük beli şallı

Aksaray'ın ağacı
Dağdan gelir öğeci
Bizim köyün yiğidinin
Güzellerdir ilacı

Ah dili ballı dili ballı
Kendisi küçük beli şallı (K. 42)

Dam Başında Hereni

Dam başında hereni
Yüreklerim yareli
Kınamayın komşular
Yar kardaştan ileri

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Dam başında su durur
Oğlan mendil yudurur
Kaçtı isem ben kaçtım
Muhtar niye kudurur

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Damdan dama kayarım
Geçmez para sayarım
Kaynanamın adını

Kokmuş turşu koyarım

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Mendil yudum ben yudum
Ayva göbekli dudum
Ölsem kabire girsem
Daha kesmem umudum

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Harman yeri düz olsa
Öküzsüz de sürülür
Sevdiğimi verseler
Ekmeksiz de durulur

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Ocağın başı maşa
Gel koca beni boşa
Boşamazsan boşama
Ben gidiyom serhoşa

Fidayda nazlı yârim fidayda
Beş yüz altın yedirdim bir ayda

Çadıra çaktım kazık
Cebinde şeker azık
Sen ölme ben öleyim

Cahil ömrüne yazık

Fidayda nazlı yârim fidayda

Beş yüz altın yedirdim bir ayda (K. 30)

Ay Doğar Ayan Beyan

Ay doğar ayan beyan

Yanına geldim uyan

Düşüne girmez iken

Koynuna girdim uyan

Giden ay tutulur mu?

Bala tuz katılır mı?

Geceler çok uzundur

Yalınız yatılır mı?

Kahveyi kavurdular

Taşmadan savurdular

Bu ne zalim köy imiş

Sevmeden ayırırlar (K. 30)

Halil Oğlanın Oluğu

Halil oğlanın oluğu

Yayıyor çuluğu

On beş örgü diyorlar

Hatice'nin beliği

Hatice'yi sardılar

Samanlığa sürdüler

Yaylı geliyor diye

Düğmesini kırdılar

Memiklerin kavağı

Dibinde olur ufağı

İrecep'in şalı da

Hatice'nin duvağı (K. 30)

Karakuşun Yüksek Yüksek Oyunu

Karakuşun yüksek yüksek oyunu

(Aman ben yandım aman sürmelim aman)

Kekliğimin koygun olur kanadı

Aman benim bir gülüm de

Avdan geldim yorgunum

Yorgun argın değilim de

Kaşlarına vurgunum

Karakuşun yüksek yüksek uçuyor

(Aman ben yandım aman sürmelim aman)

Yârim bana kollarını açıyor

Aman benim bir gülüm de

Avdan geldim yorgunum

Yorgun argın değilim de

Kaşlarına vurgunum (K. 39)

Pınar Senin Ne Belalı Başın Var

Pınar senin ne belalı başın var

Yarenin var yoldaşın var eşin var

Gelin senin bir gecelik işin var

İkincisi kervan geçer yol olur
Yandım gelin bir su doldur pınardan

Pınar senin sağ yanında sazlar var
Sazların içinde ela gözlü kızlar var
Gitme gelin bir değerli sözler var
Yandım gelin bir su doldur pınardan

Pınar senin sağ yanında uyudum
Ela gözlü Meliha'ya vuruldum
Koştum arkasından ben de yoruldu
Yandım gelin bir su doldur pınardan (K. 23)

A Benim Atlı Yârim

A benim atlı yârim
Dilleri tatlı yârim
Gel dedim de gelmiyor
Gâvur inatlı yârim

Vay benim uşşak yârim
Sıktırma kuşak yârim

Kermelikten inmişler
İreyhanı yolmuşlar
İreyhanı aramam
Gül yârimi görmüşler

Vay benim uşşak yârim
Sıktırma kuşak yârim

Kamanın ucu yaldız

Nirden geliyon baldız
 Sen git de ablan gelsin
 Duramıyom yalnız

Vay benim uşşak yârim
 Sıktırma kuşak yârim (K. 30)

4.2.2.2.2. Gurbet/Ayrılık/Hasret Konulu Türküler

Sandalyeyi Sandalyeye Çattılar
 Sandalyeyi sandalyeye çattılar
 Topçuları Erzurum'a attılar
 Ölümünen ayrılığı tarttılar
 Ayrılık ölümden yüz dirhem fazla

Aynamı saçıma bağlayamadım
 Kan doldu gözüme ağlıyamadım
 Ne zor imiş Hökümetin emiri
 Bir gece yanımda eğliyemedim

Irmak kenarında balık avlarım
 Sandalyeyi ak odaya bağlarım
 Eller yâri ile gelip geçtikçe
 Elimi koynuma sokar ağlarım

Irmak kenarında bükülür gider
 Zülüfü gerdana dökülür gider
 Bir yiğitte sevdiğini almazsa
 Ah ettikçe ömrü sökülür gider

Irmak kenarına gerdim urganı

Üstüme attılar gurbet yorganı
Sağ olur da ben sılama varırsam
O zaman kes anam yedi kurbanı

Ak gülümü camekânda görmüşler
Siyah saçı sırma ile örmüşler
Rüyamda da seni bana vermişler
Uyandıydım hayal değil düş imiş

Denize taş atma taş batıp gider
Gurbete kız verme yâd olur gider
Anayı babayı terk eder gider
Bir daha göreyim göremem gayri (K. 37)

Evimizin Önünden Bir Atlı Geçti

Evimizin önünden bir atlı geçti
Gümüş iğne ile derdimi deşti
Ağlamayım dedim içerim çoştı

Ana beni niye verdin yabana?
Veremedin mi köyümüzde çobana?

Ellerin devesi gider gider geç gelir
Yayılr yayılır karnı aç gelir
Eller dilleştikçe bana güç gelir

Ana beni niye verdin yabana?
Veremedin mi köyümüzde çobana?

Yâdların çeşmesi acıdır acı
Kimine gardaş dedirtir kimine bacı

Ellerin sözü de zehirden acı

Ana beni niye verdin yabana?
Veremedin mi köyümüzde çobana?

Karalara boyamışsın donunu
Gurbetlere dördermişsin yönünü
Niye verdin anam bir tek yavrunu

Ana beni niye verdin yabana?
Veremedin mi köyümüzde çobana?

Karşı bağda karşı bağa bakıyor
Arasında Kızılırmak akıyor
Ateşleri cigerimi yakıyor

Ana beni niye verdin beni yabana?
Veremedin mi köyümüzde çobana? (K. 21)

Güvercinim Süt Beyaz

Güvercinim süt beyaz,
Gine geldi bahar yaz.
Kurban olam Allah'ım da,
Seveni sevene yaz.

Ah ninnayı ninnayı da
Gel oynayı oynayı
Aslan gibi yârim var da
Satın alır dünyayı

Yük altında bulgurum

Oğlan sana vurgunum
Çek elini elimden de
Arpa yoldum yorgunum

Ah ninnayı ninnayı da
Gel oynayı oynayı
Aslan gibi yârim var da
Satın alır dünyayı

Yük altında sarımsak
Bir ay bari sarılsak
Pusulalar geliyor
Güle güle ayrılsak

Ah ninnayı ninnayı da
Gel oynayı oynayı
Aslan gibi yârim var da
Satın alır dünyayı

Teşte koydum teleme
Kaşın benzer kaleme
Uğrun uğrun severdim
Sen duyurdun âleme

Ah ninnayı ninnayı da
Gel oynayı oynayı
Aslan gibi yârim var da
Satın alır dünyayı (K. 23)

Dam Başında Oturur

Dam başında oturur
Çıkmış, kapı süpürür
Senin o bakışların
Beni bir gün bitirir

Oy niye, yandım niye
Nasıl aldandım, niye
Hani sen benim idin
Sözünden döndün niye

Oturmuş oya örer
Sokuda bulgur döver
Dönüp de bakmıyordu
Çoktan satılmış meğer

Oy niye, yandım niye
Nasıl aldandım, niye
Hani sen benim idin
Sözünden döndün niye

Enterem var dikleme
İçinden ilikleme
Beni sana vermezler
Boş kapıyı bekleme

Oy niye, yandım niye
Nasıl aldandım, niye
Hani sen benim idin
Sözünden döndün niye (K. 48)

Yolma türküsüdür, yavuklusu askere giden bir kız tarafından 1976 yılında yakılmıştır. Cihan Emel Demiryürek tarafından altı sekizlik olarak derlenmiştir. Notaya alan Belkıs Akkale'dir. Belkıs Akkale, Güvercinim Süt Beyaz türküsünü okuduktan sonra bu türkü 1987'de yılın türküsü seçilmiştir.

Türkü, Belkıs Akkale ve Mahmut Hekimoğlu'nun 1986'da çektiği "Güvercinim" adlı bir filme de isim sahipliği yapmıştır.

TRT Türk Halk Müziği Repertuarı'nda 2889 numara ile kayıtlıdır.

TRT repertuarında 4 bölümlü, 8 mısradır.

Çıkamadım Şu Dereyi Dikine

Çıkamadım şu dereyi dikine
Elim yüreğimde vardım hekime
Ortaya geldi de cansız makine
İçinizde kömür gözlüm var m' ola

Korkar oldum, şu derenin kurdundan
Koyun gelir, kuzu gelmez ardından
Alayım sevdiğim sarayım derken
İçinizde kömür gözlüm var m' ola

Uluyol üstünde saçarlar diken
Ölmesin sürünsün gülümü döken
Alayım sevdiğim ele giderken
İçinizde kömür gözlüm var m' ola

Evlerinin önü bir sürü davar
Helkesi kolunda davarı sağar
Eğilsen aşağı bir sevsem ne var
İçinizde kömür gözlüm var m' ola

Aşağıdan acı poyraz acılar

Yukarıdan da ceviz dalı gıcılar
 Koşuşup da suya giden bacılar
 İçinizde kömür gözlüm var m' ola (K. 23)

Söyleyin Güneşe Erken Doğmasını

Söyleyin güneşe erken doğmasını
 Yârim yolda ise benzi solmasını
 Temmuzun ikisi yazın güneşi
 Bana değdi nazlı yâre değmesin

Leyla'nın odası acem halısı
 Bende oldum nazlı yârin delisi
 Bizi barıştıran Konya valisi
 Bu durmanın sonu ayrılık Leyla'm

Leyla'm kalk gidelim yolumuz uzak
 Yolumuzun üstüne kurmuşlar tuzak
 Bacı kardeş gibi bu yıl da durak
 Bu durmanın sonu ayrılık Leyla'm (K. 31)

4.2.2.2.3. Ağıt/Ölüm Konulu Türküler

Suna'nın Ağıdı

Hastamız acildir kapalı yollar
 Uzatsam Aksaray'a yetmiyor eller
 Hasta kan kaybediyor al bastı diller
 Doktor doktor diye gidiyor Suna

Kurtuldu doğumdan durmadı kanı
 Çırpına çırpına çıkıyor canı

Açamam yolları grayder hani
Dört tane yavrusu kaldı Suna'nın

Cerid'i yapmışlar kaya başına
Sunam girmiş yirmi üç yaşına
Kelami kadim koymuşlar döşüne
Doktor doktor diye saldı Suna'yı

Bacısı kardeşi ağlar başında
Altı doğum yapmış yirmi üç yaşında
Böyle kadınların ölüm peşinde
Al kanlar içinde saldı Suna'yı

Al basmaz dedim beni kovdular
İnançsız diye bana sövdüler
Kanı akarak kabrine koydular
Yavruları öksüz kaldı Suna'nın

Dört çocuk hayatta iki de düşmüş
Yazık doğurmaktan ciğeri pişmiş
Doktora götürsen zamanı geçmiş
Vadesiz kabire koyduk Suna'yı (K. 23)

Hasan'ım

Camızı bağladım Hasan'ım
Acer urgana aslanım
Kanın mı bulaştı Hasan'ım
Acer yorgana aslanım

Hasan'ım sürüsü aslanım
Gedikten aştı Hasan'ım

Haylayı haylayı aslanım
Dilim dolaştı Hasan'ım

Camızın boynuzu Hasan'ım
Anadan eğri aslanım
Döndermiş yönünü Hasan'ım
Bozoka doğru aslanım

Hasan'ım yol gedikten aşmaz mı?
Aslanım ayrılan kavuşmaz mı?
Hasan'ım küs olan barışmaz mı?
Aslanım âşık olan almaz mı? (K. 30)

Ali Dağ'da Kestiler Yolumu

Kırşehir'den keşif gelir ulaşır
Doktor ile savcı sağımda dolaşır
Annemin babamın dili dolaşır

Aman dostlar taş yarası
Taş ile ezdiler kafamı

Ali Dağ'da kestiler yolumu
Kayış ile bağladılar kolumu
Evde koydular taze gelini

Aman dostlar taş yarası
Taş ile ezdiler kafamı

Musa Ali dağda yatıyor
Dokuzlu tabanca kana batıyor
Savcı Bey de düşmanımı tutuyor

Aman dostlar taş yarası
Taş ile ezdiler kafamı (K. 40)

1940'lı yıllarda Tuz Gölü'nde Musa isimli bekçinin öldürülmesi üzerine yakılmıştır.

Haşim'in Türküsü

Bu yıl getiremedim baharı yazı
Durmasın ağlasın Derviş'in kızı
Alnıma yazılmış bu kara yazı
Küstüm yavrularım gelemem gayri

Ortaköy'den çıktık sağdır selamet
Öze gelince koptu kıyamet
Yedi yavrum Ayşe sana emanet
Küstüm yavrularım gelemem gayri

Sabahleyin erken sela verildi
Derviş'in kızı da ağlayarak yoruldu
Haşim'in cesedi yere serildi
Gittim yavrularım gelemem gayri

Sabahınan kalktım hava bulanık
Cümle âlem uykusunda uyanık
Benim gönlüm her dertlere dayanık
Gittim yavrularım gelemem gayri

Üstüme yüklediler Koçhisar tuzu
Attım içerime meşeden közü
Odasına vardım yedi tane kuzu

Gittim yavrularım gelemem gayri (K. 30)

Akpınar Köyü muhtarı Haşim Karanfil'in Muzaffer Demiryürek tarafından öldürülmesi nedeniyle yakılan bir türküdür.

Osman'ın Ağdı

Acı poyraz Gobek Dağı'nı boyladı

Üç yavrum da babam diye ağladı

Fadime gelin de karaları bağladı

Bu dert beni delik delik deliyor

Cigerimi bölük bölük bölüyor

Sabahleyin kalktım tarla bölmeye

Azrail gelmiş canım almaya

Gelmiş komşular kefen sarmaya

Bu dert beni delik delik deliyor

Cigerimi bölük bölük bölüyor

Evime getirdi Sadığın Ali

Osman'ın başına birikti ahali

İşte ben gidiyom dünyanın hali

Bu dert beni delik delik deliyor

Cigerimi bölük bölük bölüyor

Bir sancı geldi de büküldü belim

Halimi söylemeye tutmadı dilim

Yanıma gelmedi muhannet yârim

Bu dert beni delik delik deliyor
Cigerimi bölük bölük bölüyor (K. 39)

1925 yılında doğan Osman Demiryürek, henüz yirmi beş yaşında iken eşi Fadime'nin Balcı kasabasına dargın gittiğini duymasıyla üzüntüsünden tarlada kalp krizi geçirerek ölmüştür. Derleyicimizin amcası İsmail Demiryürek ise bu olaya çok üzüldüğünden bir halk ozanına bu ağıtı yaktırır. Cihan Emel Demiryürek bu ağıdı Sündüz Şems'ten derlemiştir.

Cenazemi Burda Koyman Götürün

(Elif'in Ağdı)

Cenazemi burda koyman götürün

Eletin de ak odama yatırın

Yavrularımı baş ucuma getirin

Kalk gidelim anam evim nic' oldu

Yavrularım benim nerede kaldı

Çıkaydım Elif'im ak odayın başına

Seyrideydim mezarının taşına

Genç ölüm bakmadı gözyaşına

Kalk gidelim anam evim nic' oldu

Yavrularım benim nerede kaldı

Mezarımı eşin dolamacın düze

Dönder yönümü hanemden yüze

Benden selam söylen oğlum Yavuz'a

Kalk gidelim anam evim nic' oldu

Yavrularım benim nerede kaldı

Çağırırım Elif Elif diye uyanmaz
 Püryan oldu cigerlerim dayanmaz
 Benim yavrum evini ele güvenmez

Kalk gidelim anam evim nic'oldu
 Yavrularım benim nerede kaldı. (K. 44)

Akpınar Köyü'nde Gö Elif diye bilinen Elif Karanfil, kocası Almanya'da çalışan, üç çocuğuyla eşinin Almanya'dan gönderdiği paraya ek olarak çiftçilikle geçinen bir kadındır. Köyün Bozyer denilen yerine yaptırıkları küçük evlerinde hayatlarını devam ettirirken bir gün birdenbire hastalanır. Çeşitli illerde farklı hastanelere giderler ama bir çare bulamazlar. 1975'te Kayseri Devlet Hastanesinde hayata gözlerini yumar.

Akpınar'a Tepeköy'den gelin edilen ve hiç kız evladı olmayan Şemsi Teyze, Elif'i kızı gibi çok sever. Elif ölünce kahrolur ve bu ağıtı yakar. Cihan Emel Demiryürek, ağıtı 1982 yılında Şemsi Teyze'nin sesinden kasete almıştır. Şemsi Teyze 1983 yılında ölmüştür.

Kırmızı Gül İdin

Kırmızı gül idin açtın da aldım
 Yiğitler içinden seçtim de aldım
 Boyumu boyuna ölçtüm de aldım

Eller de Kara Hacım ellere
 Koydun beni gasavete dertlere

İlahi babam ocağın batsın
 Yedi kardaşım da yan yana yatsın
 Onların yerini Gül Hacım tutsun

Ellere de Kara hacım ellere
Koydun beni gasavete dertlere

Ekmek ettim akbuğdayın unuynan
Hacım gelmiş deşirici donuynan
Üç gül saldım ben emmim oğluynan

Ellere de Kara Hacım ellere
Koydun beni gasavetlere dertlere (K. 13)

Şahin'in Türküsü

Sen mi bekleyecektin Tuzun Gölünü
Evde de koydun taze gelini
Geldin mi kardaşım gelini
Zalim düşmanlarımı vurdun mu?

Kara haber köye çabuk ulaşır
Kolcular da Tuz Gölü'nü dolaşır
Devedamı'na kara haber ulaşır
Şahin için bütün civar ağladı

Sabahleyin Koçhisar'dan yürüdü
Alızın gedikte tozu duman bürüdü
Harmandalı kütüklü hepten yürüdü
Şahin için bütün civar ağladı

Akşam oldu yandı m'ola çırılar
Göz göz sinemdeki yaralar
Bu işi de mebusanlar aralar
Şahin için bütün civar ağladı (K. 40)

İhsan'ın Ağdı

İhsan'ın giydiği aklı alaca
 Sallanı sallanı geçti yamaca
 Satın var malımı verin ilaca

Uzat ellerini Ümüş gelemem gayri
 Yedigâr kuzumu göremem gayri

Evimizin önü bulgur sokusu
 Kabayel estikçe gelir kokusu
 İhsan ölmüş de ağlar kuzusu

Uzat ellerini Ümüş gelemem gayri
 Yedigâr kuzumu göremem gayri

Palaska kayışımı urgan etiler
 Lacivert ceketimi yorgan ettiler
 Ufacık kuzumu kurban ettiler

Uzat ellerini Ümüş gelemem gayri
 Yedigâr kuzumu göremem gayri (K. 7)

Akpınar Köyü'nden Molla Yusuf Hoca'nın oğlu İhsan Demirel genç yaşta vereme yakalanıp ölür. Eşi hamiledir. Eşi doğum yapınca İhsan'ın hediyesi anlamında bebeğın adını Yedigâr koyarlar. Türkü bu olay üzerine yakılmıştır.

4.2.2.2.4. Tören Türküleri

4.2.2.2.4.1. Kına Türküleri

Kına Türküsü

Kınacılar çay başına dizilir
Kınayı görünce benzim bozulur
Anası kızından bugün yozulur

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım

Gelin geldim ben dışarı çıkayım
Geldiğim yola doğrudan bakayım
Anamı babamı nasıl yıkayım

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım

Kız seni göçürürler bugün yurdundan
Anan baban bakakalır ardından
Bir kardaşın del' olur derdinden

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım

Yorganımı bağladılar peceden
Kulağıma bir ses gitti inceden
Anam çeyiz hazırlıyor geceden

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım

Kınacılar gelin geçin oturun
Sağıma soluma yastık getirin
Ben hastayım ben anama götürün

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım

Atımı getirin binek taşına
Elim erişmiyor eğer kaşına
Çağırın gelsin bir tek kardaşına

Eyvah kızlar ben anama doymadım
Doya doya havasımı almadım (K. 30)

4.2.2.2.5. Asker Türküleri

Candarmanın Belind'olur Kayışı

Candarmanın belind'olur kayışı
Candarmalar ayda alır mayışı

Hopdirlim çayda çıra yanıyor
Hopdirlim kayalar boyanıyor
Hopdirlim oğlan kızı görünce
Hopdirlim halayda dolanıyor

Candarmanın ayağında yemeni
Yaz gelince gezer çayır çimeni

Hopdirlim çayda çıra yanıyor
Hopdirlim kayalar boyanıyor

Hopdirlim oğlan kızı görünce
Hopdirlim halayda dolanıyor

Candarmanın başınd' olur kalpağı
Candarmalar adliyenin ortağı

Hopdirlim çayda çıra yanıyor
Hopdirlim kayalar boyanıyor
Hopdirlim oğlan kızı görünce
Hopdirlim halayda dolanıyor (K. 42)

Suya Gider Su Testisi Süzülür

Suya gider su testisi süzülür
Yüzünü görenin benzi bozulur
Koşuşup da suya giden bacılar
Yandım ne çare boynum bükülür

Gözüm bağlı geçemedim dereyi
Kimse bilmez içimdeki yareyi
Bulamadım ayrılığa çareyi
Ölümden yüz dirhem fazla ayrılık

Askerin yatağı hep bir sırada
Çifte nöbetçiler gezer arada
Bana derler neyin kaldı sılada
Ölümden yüz dirhem fazla ayrılık

Belledim bağımı yemedim üzüm
İki ay olmadan sarardı benzim
On sekiz ay olamadan vermezler izin
Ölümden yüz dirhem fazla ayrılık

Yedim kurşunu da kaldım burada
 Eremedim şu dünyada murada
 Eller evlendi de ben de sırada
 Ölümden yüz dirhem fazla ayrılık (K. 23)

4.2.2.2.6. Olay Türküleri

4.2.2.2.6.1. Tarihi Olayları Konu Alan Türküler

4.2.2.2.6.1.1. Eşkıya Türküleri

Hayladı da Yusuf Oğlan Hayladı (Kezban Türküsü)

Hayladı da Yusuf oğlan hayladı
 Kaynım karısının çocuğu ağladı
 Emmim oğlu boz belleri boyladı

Değme dayım değme, çoktur kederim
 Kuma üstü imiş, benim kaderim

Bilalların bahçesinde gül ireyhan ekili
 Top top olmuş Keziban'ın kekili
 Hüseyin oğlan da şu odanın vekili

Değme dayım değme, çoktur kederim
 Kuma üstü imiş, benim kaderim

Yukardan da doğar ikindin günü
 N'ettin Keziban'ım al fike donu

Allah versin hapsedane ömürü

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim

Kapımıza gara kilit astılar
Gece kollayıp gündüz bastılar
Hapsedaki nazlı yâri bana kestiler

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim

Guler ile Dadılar'ın arası
Arasına boz dumanlar durası
İy' oldu mu Keziban'ın yarası

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim

Melek bacım didim sıktım kolundan
Aşamadım şu musluğun belinden
Dayım beni kurtar Nuh'un elinden

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim

Ortaköy yolunu arşınlamalı
Gelen atlıları karşılamalı
Hiç durmadan Koca Nuh'u kurşunlamalı

Değme dayım değme, çoktur kederim
Kuma üstü imiş, benim kaderim

Söylen kaynanam Eşe'ye çekmecemi açmasın
 Görüncem Yeter il yerimi seçmesin
 Diyin de Nazlı yâre benden geçmesin

Değme dayım değme, çoktur kederim
 Kuma üstü imiş, benim kaderim (K. 26)

1940'lı senelerde Ağaçören ilçesi Dadılar Köyü'nde Nuh diye bir eşkıya yaşar. Nuh; hırsız, astığı astık, kestiği kestik bir kişidir. Ortaköy ilçesi Gökler Köyü'nden evlenmiş olan bir kadına göz koyar. Halbuki Nuh'un kendisi de evlidir. Gökler Köyü'nün sakinleri meseleye vakıf oldukları için kadına sahip çıkarlar. Nuh, Keziban adındaki bu kişiyi kaçırmak için iki sene Gökler Köyü'ne sık sık gidip gelir fakat amacına ulaşamaz. Bir aralık Keziban'ın eşi Abdurrahman (Yusuf) biribi vurarak hapse girer, köylüler yine Keziban'ı korumaya devam ederler.

Nuh, yanına birkaç kişiyi daha alıp insanlar tarlada çalışırken köyü basar. Nuh; Keziban'a göz kulak olan Hüseyin amcaı bağlar, yanındaki kadınlar ise çok çaba sarf etmesine rağmen Keziban'ın kaçırılmasına engel olamazlar. Daha sonraları Ortaköy ve Koçhisar'ın köylerinin ileri gelenleri Ankara'ya Nuh'u şikâyet ederler. Ankara'dan yüksek rütbeli bir asker gelerek muhtarlardan edindiği bilgiler üzerine Nuh'u mahkemeye verir. Bir süre sonra Nuh, Ankara'ya mahkemeye gönderilirken bindiği vasıttan düşerek ölür. Nuh'un öldükten sonra Keziban'ı kaçıran Nuh'a yardım eden Öksüz Dede Keziban'ı kendisine alır. Olay üzerine Kara Fadime bu türküyü yakmıştır.

4.2.2.2.7. Sosyal Olayları Konu Alan Türküler

4.2.2.2.7.1. Toplum ve Aile İçi Olayları Konu Alan Türküler

Halise Türküsü

Dağlarda mor çiçek

Halise de pek koçek
Halise'yi vurmuşlar
Dede dağlarda kaçak

Kederli'nin yolunda
Yemenisi elinde
Halise'yi vurmuşlar
Dadılar'ın içinde

Keşif dağdan aşıyor
Evde kuzu pişiyor
Halise'yi vurmuş da
Dede derde düşüyor

Halise'nin halleri
Çıkmadı mı canları
Öküz Halil'i batırır
Halise'nin kanları

Aksaray'ın hanları
Al kan olmuş camları
Halise'yi vurmuşlar
Daha çıkmaz canları (K. 12)

Cihan Emel Demiryürek türkünün öyküsü şöyle anlatıyor: Tulum Dede; Panlı ilçesinin (yeni adıyla Ağaçören) Dadılar Köyü'nden herkesin sevdiği, dürüst bir insandır. Halise, Tulum Dede'ye başkasıyla evliyken kaçır. Bir müddet mutlu yaşarlar. Halise bir gün eşine küserek dayısının evine gider. Tulum Dede'yi dövmek için kollayan Halise'nin dayısı bir gün birkaç kişiyle Tulum Dede'yi iyice dövüp bir yere atarlar. Tulum Dede'yi gören köy halkı akrabalarına haber verir. Bir akrabası Tulum Dede'yi evine götürür. İyi oluncaya kadar ona bakar. Sonra kendini savunmak için bir tabanca bulur.

Halise'nin dayısı sürekli Tulum Dede ile uğraşır insanlar içinde onu aşağılar. Tulum Dede bir gün dayanamayıp Halise'yi de dayısını da vurur.

Türkü ve öyküsü 1982 yılında Akpınar Köyü'nden Atike Beşikkaya'dan alınmıştır. Atike Beşikkaya türkünün geri kalanı şu şekilde anlatıyor:

Vurulan Halise dayımın kızıydı. O zaman benim de bir kızım dünyaya geldi, ismini Halise koydum. Çok içlendiğim için türküyü ben söyledim. Türkü bizim bu civarda duyulduktan sonra Aksaray'ın ve Şereflikoçhisar'ın jandarması Tulum Dede'yi aramaya başlamış. Tulum Dede bir gün bana haber göndermiş. Bana "Atike türküyü bir daha söylemesin yoksa onu da gebertirim." demiş. Sonraları bir gün bahçeye gitmişim, Tulum Dede ağacın birinin altında yatıyordu. Silahı da vardı. Hiç seslenmeden bahçeden kaçıp eve geldim. Daha sonraları Tulum Dede Adana'ya kaçıp saklanmış, orada evlenmiş. Karısına bu olayları anlattıktan sonra karısıyla arası bozulmuş. Eşi, Tulum Dede'yi ihbar etmiş. Trenle kaçacakken jandarmaya yakalanmış. Uzun bir süre hapiste yatmış. Çıktıktan sonra bizim köyden biriyle evlenmiş, eceliyle ölmüş.

Süleyman'ın Davarı Tuza Akışır

(Sülüğün Türkü)

Süleyman'ın (Sülüğün) davarı tuza akışır

Ne giyerse de Sultan'ıma yakışır

Çifte bacısı da yola bakışır

Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Yanıldım da çıktım Harundağı'na

Acı kurşun değdi ciger bağıma

Benden selam söylen Ali dayıma

Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Beni sağlamadı da üç kovuğun taşı

Dostlar yurdum oldu annacın başı

Anadan karaydı Sultan'ın kaşı

Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Annaçtan aldım da yemedim çağla
Gelin Sultan'ım sen durma ağla
Küçük yaşında da karayı bağla
Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Annaçta duruyor da ağ çalının çalısı
Yenilmedi de lavgarların delisi
Karşıda yatıyor yiğit ölüsü
Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Talihsiz Sultan'ım bana ağlama
Ateş atıp cigerimi dağlama
Küçük yaşında da karaları bağlama
Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Sultan'a giydirdim boğmalı şalvar
Yörü gidelim Sultan derede el var
Sen ileri var da emmine yalvar
Felek beni guldürmedi ne'yleyim

Bir havasınan davarı göttüm
Zalim emmine de kötülük mü ettim
Üç günlük gelini kimi emanet ettin
Felek beni guldürmedi ne'yleyim (K. 23)

Eski adıyla Panlı yeni adıyla Ağaçören ilçesine bağlı Tepeköy'de çobanlık yapan Süleyman köyün güzel kızlarından Sultan'la nişanlıdır. Süleyman düğün masraflarını karşılamak için var gücüyle çalışmaktadır. Sultan'ın üvey annesiyle arası iyi değildir. Sultan'a devamlı baskı yapmakta, onu ağır işlerde çalıştırmaktadır. Sultan bunlara dayanamayıp Süleyman'a kendisini kaçırmamasını söyler ancak

Süleyman bu işe razı olmaz. Her şeyin usulüne uygun olmasını ister. Sultan sonunda yalvarıp yakarıp Süleyman'ı ikna eder. Süleyman bir gece Sultan'ı kaçıtır. Ortaköy'ye bağlı Gökler Köyü'nün üst tarafında Harundağı'na kaçarlar. Üç gün sonra genç âşıklar akşamleyin, ihtiyaçlarını gidermek için köye dönmeye karar verirler. El ele tutuşup köye doğru gizlice gelirlerken köylülerden birisi onları görür, hemen Sultan'ın akrabalarına haber gönderir. Köylerinde Gâvur Eren diye bilinen merhametsiz biri olan Sultan'ın amcası hemen silahlarını kuşanır, gençlerin varacağı Süleyman'ın evine tuzak kurar. Pusuda bekleyen Sultan'ın amcası tabancasıyla Süleyman'ı öldürür. Süleyman'ın ölümüyle köy yasa boğulur. Aynı köyden İsmail Yüksel bu ağıtı yakar.

Kara Çapan'ın Türküsü

Ak odamda inip inip kalkıyor
Göv Kiraz da pencereden bakıyor
Kızları da Kederli'yi yakıyor

Kara Çapan'ı vuran emmisiylen dayısı
Kurban olsun Kederli'nin yarısı

Halil ile Ceylan pencereden seslenir
Mavzer kurşunu da cigerimde paslanır
Kara Çapan da Namlıkışla'da yaslanır

Kara Çapan'ı vuran emmisiylen dayısı
Kurban olsun Kederli'nin yarısı

Kartallık Dağı'nda izim yok idi
Aflak'tan Nuri'ye sözüm yok idi
Emmim uşağına yüzüm yok idi

Kara Çapan'ı vuran emmisiylen dayısı

Kurban olsun Kederli'nin yarısı (K. 6)

Ağaçören ilçesi Kederli Köyü'nde yaşayan Kara Çapan, kötü mizaçlı bir ağadır. Etraftaki kadınlara göz koyan, halkın malını gasp eden biridir. İlk karısı ölen ağa ikinci karısı Göv Kiraz ile evlidir. Bu kötü karakterli ağa amcasının oğlu Kırtıl Ali'nin karısına sarkıntılık eder. Kırtıl Ali bu olaydan sonra Kara Çapan'la hesaplaşmak için devamlı onu takip eder. Kara Çapan bir mal davasını gidermek için Ortaköy'ün Namlıklışla Köyü'ne gelir. Aynı zamanda da düğün davetlisidir. Kırtıl Ali ve arkadaşları düğün yerinde Kara Çapan'ın nerede olduğunu öğrenmek için köyün çoban'ı Haydar'ı elde ederler. Bu bilgiden sonra Kırtıl Ali ve arkadaşları Kara Çapan'ın oturduğu yeri basarak onu öldürürler. Bu ölüm olayına Akpınar Köyü Muhtarı Nuri Demiryürek de karıştığı için beş yıl hapis yatar.

Nazik Türküsü

Atina'nın abası

Çifte yanar lambası

Üç yavrumu atmazdım

Zalim idi babası

Nazik genç ömrüne yazık

Atina'nın otları

Çalınıyor utları

Yavrum diye emzirdim

Göğsümdeki sütleri

Nazik genç ömrüme yazık

Atina'nın hamamı

Yeşil çıkar dumanı

Kimselerden şüphem yok

Öldürsünler imamı

Nazik genç ömrüme yazık

Atina'ya ben vardım
 Memlekete şan verdim
 Çocukları atarken
 Gözlerimi yumuverdim

Nazik genç ömrüme yazık

Gidin bulutlar gidin
 Krala selam edin
 Çocukları sorarsa
 Denizi tarif edin

Nazik genç ömrüme yazık (K. 27)

Dağda Tavşan Olur Mu?

Dağda tavşan olur mu?
 Gizli nişan olur mu?
 Aleyçikte görüşen
 Hiç perişan olur mu?

Bilal atı nallatır
 Üzengiye parlatır
 Babaların çalımı
 Bayrakları çerletir

Şahman buğday bulguru
 Anasının adı Gundulu

Ne duruyon Mustafa Dede
Ahmet senden yangılı

Babaların ahırını
Tara Ahmet kekili
Döndü kızın kaçıyor
Ol kızının vekili

Caferlerin kapısı
Kerpiçtendir yapısı
Kurban olsun Ahmet'e
Düşmanların hepsi

Mantı koydum sahana
Şavkı düştü cihana
Fatiş kaçmış gidiyor
Mustafa Dede bahane (K. 21)

1960 yılların başında Fatiş Solak isimli genç ve güzel kız, istememesine rağmen Mustafa Dede isimli bir adamla nişanlandırılır. Ancak Fatiş, Ahmet isimli gence aşıktır ve bu aşk karşılıksız değildir. İki âşık herkesten gizlice tarlaların başında güneşten, yağmurdan korunmak için çalılarla yapılan aleyçikte buluşurlar. Fatiş nişanlı olduğu için bu durum Ahmet ile evlenmelerine manidir. Birbirlerini çok seven gençler kaçmaya karar verirler. Bilal Şahin'in arabasıyla Ahmet'in Hacılar Köyü'nde bulunan halasına kaçarlar. Mustafa Dede nişanı atar, iki aşığın ailesi de onları affedince evlenirler.

Ümmühan'ın Türküsü

Ümmühan boncuk diziyo
Nuri köyde geziyo
Nuri dönüp bakmazsa

Ümmühan küsüp gidiyo

Durmam ben, Mizam da durmam
Gider isem gelmem

Ümmühan boncuk takınır
Edirafına bakınır
Nuri'ye varacak diye
Mizam ondan sakınır

Durmam ben, Mizam da durmam
Gider isem gelmem

Aktepeyi aşalım
Atı çifte koşalım
Ümmühan benim olursa
Ben kadını boşarım

Durmam ben, Mizam da durmam
Gider isem gelmem

Ümmühan gider çapaya
Döner bakar arkaya
Nuri evde durmuyor
Çalı çekin kapıya

Durmam ben, Mizam da durmam
Gider isem gelmem

Elinin uğraşyınan
Yüzünün karasıyınan
Ümmühan mecidiye takınır

Nuri'nin parasıyınan

Durmam ben, Mizam da durmam
Gider isem gelmem (K. 6)

4.2.2.2.8. Doğal Çevre İle İlgili Türküler

4.2.2.2.8.1. Doğayı Konu Alan Türküler

Sille Türküsünün Varyantı

Şu sillenin harmanları savrulur
(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)
Savrulur da sağ yanına devrilir
(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Gel bulut kerem eyle
Var yâre selam eyle
Bensiz yârin gözüne
Uykuyu haram eyle
Karagözlüm ninni ninni ninni

Şu sillenin çelenleri mercandan
(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)
Sen doldur da ben içiyim fincandan
(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Şu sillenin çelenleri merdinden
(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)
Ölüyorum gâvur oğlu derdinden
(oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Şu sillenin çelenleri kamıştan
 (oğlanın oğlan oğlanın oğlan)
 Sevdiğimin parmakları gümüşten
 (oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Şu sillenin bağlarında üzüm var
 (oğlanın oğlan oğlanın oğlan)
 Yaşım on beş efelerde gözüm var
 (oğlanın oğlan oğlanın oğlan)

Şu sillenin kulağında kupeler
 (oğlanın oğlan oğlanın oğlan)
 İçer içer sarhoş olur efeler
 (oğlanın oğlan oğlanın oğlan) (K. 13)

4.2.2.8.2. Hayvanları Konu Alan Türküler

Horozum Ala Bula

Horozum ala bula
 Götürdüler karkola
 Yemesinler güle güle

Aman benim çil horozum
 Seke seke gel horozum
 Yekin yekin vur horozum
 Hop bili bili gel horozum

Horozcuğum etliyidi
 Eti baldan tatlı idi
 Kırk kızdan kıymatlıydı

Aman benim çil horozum
 Seke seke gel horozum
 Yekin yekin vur horozum
 Hop bili bili gel horozum

Horozcuğum yağlı idi
 Tabanları dağlı idi
 Çil tavuğun oğlu idi

Aman benim çil horozum
 Seke seke gel horozum
 Yekin yekin vur horozum
 Hop bili bili gel horozum (K. 46)

4.2.2.2.9. Arzu/İstek Konulu Türküler

Entarem Karadan Oğlan

Entarem var karadan
 Dağlar kalksın aradan
 Bizi ayıran hükümet
 Kavuştursun Yaradan

Allah senden ayva değil nar istiyom ben
 Kaşları kara gözleri ela yar istiyom ben

Entaresi al basma
 Alıp duvara asma
 Sen benimsin, ben senin
 Her lafa kulak asma

Allah senden ayva değil nar istiyom ben

Kaşları kara gözleri ela yar istiyom ben

Entaremin moruna
Varmam koylü oğluna
Altın bilezik alsa
Gine girmem koluna

Allah senden ayva değil nar istiyom ben
Kaşları kara gözleri ela yar istiyom ben

Entaresi mor meni
Verem ittin sen beni
Nasıl verem olmayım
İller alıyor seni

Allah senden ayva değil nar istiyom ben
Kaşları kara gözleri ela yar istiyom ben (K. 30)

Sicim Gibi Sicim Gibi

Sicim gibi sicim gibi
Yağmur yağar sicim gibi
Başucumda ağlıyor da
Sanki anam babam gibi

Eğlen yârim al mintanın oluyum mu ben
Hastalanma yar kurbanlar oluyum mu ben

Odasında yanan ışık
Sofrasında gümüş kaşık
Başucunda duruyor da
(Beyler aman aman)

Sağ yanında çifte beşik

Eğlen yârim al mintanın oluyum mu ben
Hastalanma yar kurbanlar oluyum mu ben (K. 30)

4.2.2.2.10. Çaresizlik Konulu Türküler

Odasına Vardım Odası Boştur

Odasına vardım odası boştur
Aradım yatağı yüzleri hoştur
Devedamı adamı hep sarhoştur

Uzaktır emmim gelemiyorum
Tatlıdır dillerin soramıyorum

Kırmızı traktör kapıda durur
Konu komşu emmimi sorur
Kızı Elif, Hatice dizine vurur

Uzaktır emmim gelemiyorum
Tatlıdır dillerin soramıyorum

Yeğen Mustafa Ortaköy'den getirir
İstirahat döşeğine yatırır
Üç kardeşi mezarına götürür

Uzaktır emmim gelemiyorum
Tatlıdır dillerin soramıyorum (K. 40)

4.2.2.2.11. Şikâyet Konulu Türküler

Yüksek Odalarda Mangal Kömürü

Yüksek odalarda mangal kömürü
Mevla'm vermiş kötülere ömürü
Vefasız duvara çalma çamuru

Vurma avcı vurma kalbim yaralı
Dünyada gülmedim bahtım karalı

Çadırımın üstü nasıl damladı
Mevla'm bu gençlikte canım almadı
Zalim düşmanlarım bir gün ölmedi

Vurma avcı vurma kalbim yaralı
Dünyada gülmedim bahtım karalı (K. 31)

4.2.3. Cihan Emel Demiryürek'in Ortaköy Yöresinden Derlediği Fıkralar

4.2.3.1. Fıkraların incelenmesi

Fıkra, dilimize Arapçadan geçmiştir. Dilimize diğer dillerden geçen pek çok yabancı kaynaklı sözcük gibi, fıkra da zamanla çeşitli kavramları ifade etmekte kullanılmıştır. Eski ve yeni sözlüklerimizde fıkra kelimesi hakkında yapılan açıklamalar, tarif ve tanımlar hemen hemen birbirinin aynıdır.⁶

Fıkra, öykü çekirdeğini yaşamdan almış bir olay ya da tam bir düşüncenin oluşturduğu az sözle çok şey anlatan, insani kusurlarla toplumsal ve gündelik yaşamda ortaya çıkan kötü ve gülünç olayları, zıtlıkları, çarpıklıkları, eski-yeni çatışmalarını sağduyuya dayalı ince bir mizah, hikmetli bir söz, keskin bir alaysama yoluyla yansıtan; genellikle bir fıkra tipine bağlı olarak düzyazı

⁶ Bu tanımlarla ilgili olarak ayrıntılı bilgi için bk. (Yıldırım 1999: 1-5)

diliyle ortaya çıkarılmış, sözlü edebiyatın müstakil biçimlerinden ibaret yaygın epik-dram türündeki gerçekçi hikâyelere verilen addır (Yıldırım, 1999, 3).

Çalışmamızın bu bölümünde derlenen fıkra metinleri Saim Sakaoğlu'nun hazırladığı tasnife göre sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Sakaoğlu'nun tasnifi şu şekildedir: a.Türkçe konuşulan bütün ülkelerde bilinenler, b.Sadece bir-iki Türk ülkesinde bilinenler, c.Sadece çok dar bir bölgede bilinenler (Sakaoğlu, 1992, 27)

Bizim derlediğimiz 10 fıkra metni c maddesi altında değerlendirilebilecek mahiyettedir.

Yöremizden derlenen fıkralara daha önce Doğan Kaya (1983, 21-30) ve Sibel Gözen (2014, 144-148) de yer vermiştir. Bizim çalışmamızda Cihan Emel Demiryürek'in hem yazılı notlarından hem de kayıt altına alınmış sözlü ifadelerinden yararlanılmıştır.

4.2.3.2. Cihan Emel Demiryürek'in Aksaray Ortaköy Yöresinden Derlediği Fıkra Metinleri

Cansız Manken

Aşağı mahalleden Göğ (Yeşil) Ayşe Ankara'ya oğlunun yanına gider. Çarşığı gezmeye başlarlar. Ayşe teyzenin gözü dükkânın önünde duran mankene takılır. Çünkü mankenin üzerindeki kumaş çok hoşuna gider. Mankeni canlı zanneden Ayşe teyze mankene yaklaşır ve sorar:

-Kızım şu üstündeki kumaşın metresi kaç para. Mankenden hiç ses çıkmaz. Ayşe teyze sinirlenir ve bilmem ne ettiğimin kızı bildin köylü olduğumu da ondan konuşmuyon değil mi der. (K. 13)

Mahkeme

Balcılı Doğan'ın karısına köyde Kör Ahmet diye birisi laf atar. Komşuları

Doğan'ı kışkırtır, mahkemeye verdirirler. Mahkemeden Doğan'ın hanımı Güldane'yi ve Ahmet'i çağırırlar.

Hâkim:

-Anlat kızım der, kadın anlatmaya başlar.

Kadın:

-Altıma üstüme sövdü der.

Hâkim:

-Daha açık anlat herhangi bir şey yaptı mı, orana burana elledi mi der. Bu arada Doğan ayağa kalkar.

Kadın:

-Yoo yoo hâkim bey bir de g...ünden onu çıkarma der. Hâkim duruma bakar, Doğan'ın saf olduğunu anlar. Ahmet'i beraat ettirir. (K. 8)

Doktor

Kepirli (Balcı'nın bir mahallesi) kadının birisi hasta olmuş, Ortaköy'e doktora gelmiş. Doktor sormuş:

-Kızım neyin var demiş.

Kadın:

-Doktorsan bil demiş ve devam etmiş

-Emmigilden yanım ağrıyor

Doktor:

-Ne zamandan beri ağrıyor

Kadın:

-Alayunusların düğününden bu yana

Doktor nereden bilsin Alayunusların düğününü.

Doktor sinirlenir:

-Hangi tarih kızım? Sende bir şey yok. Git başını bürü yat.

Kadın sinirlenir:

-Aha ya! Eşek kadar doktor bir hastalığı bilemedi (K. 39)

Namaz

Balcılı biri namaz kılmayı bilmiyormuş. Karısının yardımıyla bazı duaları ezberlemiş. Namaz kılmaya başlamış. Adam, “Tamam avrat namazı kendim kılacağım.” demiş. Tekbir getirmiş, Allahüekber, demiş, Ettehüyyatiyi okumaya başlamış. Kadın da kocasını izliyormuş. Lan herif Ettehüyyatiyi ayakta okudun oturunca ne b... yiyeceksin, demiş. (K. 39)

Kadın Doktora Gider

Kepirli kadının biri doktora gitmiş. Doktor gel kızım deyince kadın geldim zaar demiş. Zaar ufak köpek anlamına geldiğinden eşesli kullanılan kelimeyi doktor anlamaz ve hoş geldin koca köpek der. Kadın şikâyetini anlatmaya başlamış. Bazen oluyor ceviz gibi kır kır ye, bazen de oluyor fincana koy koy iç demiş. Doktor daha önce niye gelmediğini sormuş ve kızmış. Herife diyorum, doktor g...ümüzün ağzında diye ama herif gelmiyor, demiş. Doktor iyice sinirlenmiş. Kadın üste çıkabilmek için, koca doktor olmuştun ama bi ameli bilemedin, demiş (K. 13)

Hay Gadasını Aldığım Pekmez Yiyeceğini Niye Söylemedin

Kümbetlilerin çayı çok demli içtikleri söylenir. Bir kişinin Kümbet Köyü yakınlarından geçerken canı demli çay istemiş. Bir eve girip misafir olmuş, canının çay istediğini söylemiş. Ev sahibi çayı demleyip getirmiş. Misafir çaya bir avuç şeker atmış. Halbuki tiryakiler çayı demli ve kıtlama içerlermiş. Misafirin çaya çok şeker attığını gören Kümbetli dayanamamış ve hay gadasını aldığım pekmez yiyeceğini niye söylemedin demiş (K. 8)

Kulağını Şapırdat Geç

Zamanında köylünün biri eline bir sepet üzüm alır ve Ortaköy’n kaymakamına gider.

Kaymakam:

-Niye zahmet ettiniz deyince

Adam:

-Ne zahmeti Kaymakam Bey tut ki ahırdaki ineğe attım, der.

Adam lafının ne anlama geldiğini bilmez, Kaymakam da stelemez ama adamın sözü içine oturur. Bir müddet sonra Kaymakam’ın bir iş için o köye yolu düşer. Muhtarla yalnız kaldıklarında,

-Muhtar sizin köyde falanca adam üzüm getirmiŐti, bana o zaman Őunları söyledi der.

Durumu ğrenen muhtar:

- Amaaan Kaymakam bey onun lafını ne yapacaksın kulağını Şapırdat geç, der. (K. 27)

Benim Kocam da Senin Karına çok çok Eder

Ortaköy yeni ile olduğu sıralarda yeni gelen memurlara halk ikramda bulunur. Meryem isimli kadın ne getirdiyse her seferinde hâkim, “ok çok teşekkür ederim.” der. Teşekkür kelimesinin anlamını bilmeyen kadın bunu ayıp bir Şey zanneder ve kocasına söyler. Olur mu yle Şey avrat adam sana resmen askıntı olmuş, der kadının kocası. Kadın hâkimin yanına yine gider. Hâkim yine “ok çok teşekkür ederim.” deyince kadın, “Benim kocam da senin karına çok çok eder.” demiş. (K. 27)

Muhannet

Balcılının birisi hırsızlığa gitmiş. Ev halkı zaten durumdan ŐpheleniyormuŐ. Adamı yakalamak için bekliyormuŐ. Adam kaçıp camiye girmiş. Namaz kılanlara

kaçıncı rekâttasınız diye sormuş. Namaz kılanların namazı bırakıp cevap vermesi mümkün değil; namazın şartlarına uymaz. Hırsızlık yapamadan kaçan şahıs,
-Muhannetin anasını avradımı şey edeyim demiş ve namaza durmuş. (K. 28)

Hastanedeki Kadın

Karnı çok ağrıyan bir kadın Ortaköy Sağlık Ocağına muayene olmak için gelir. Birkaç gündür zayıflamış ve halsizdir. Bu durumu gören doktor:

-Bacım ne oldu sana böyle ne yedin de bu hale geldin, der.

Kadın:

-Cacık calba, der. Doktor bu kelimelerin anlamını bilmez, bir şey anlamaz.

Tekrar sorar sen ne yedin diye.

Kadın:

-Doktor bey senin anlayacağın bor b... işte, der. (K. 8)

4.2.4. Cihan Emel Demiryürek'in Ortaköy Yöresinden Derlediği Atasözü ve Deyimler

Atasözleri⁷, maddi biçimi bir başlangıç noktası yapan ve ilk söyleyenlerini tespit edemediğimiz dil ürünleri, yaşam prensibi olacak fikirleri din, ahlak, hukuk, iktisat, terbiye, gelenek, görenek ile tabiat olaylarından, eleştiriden vb. çıkacak kuralları, somuttan soyuta doğru giden bir yolla bazen bir fıkra kılığında; söz ve yazıyla nesilden nesile aktarılan hikmetli cümlelerdir. (Elçin, 1991, 418).

Deyimler, kendi anlamlarından uzaklaşıp yeni kavramlar oluşturan kalıplaşmış sözlerdir. İki ya da daha fazla sözcükten kurulu bir çeşit dil ifadesi olan bu sözler, his ve fikirlerimizi, dikkati çekecek şekilde anlatan ad, ön ad, belirteç, basit ve birleşik eylem görünüşlü dil bilgisi unsurlarıdır (Elçin, 2005, 642)

Bu başlıklı altında yöremizden derlenen 118 adet deyim ve atasözü aşağıda verilmiştir. Anlaşılması zor olan atasözü ve deyimlerimizin açıklamaları yörede

⁷ Atasözleri hakkında ayrıntılı bilgi için bk. (Aksoy 1993), (Oy 1972), (Sakaoğlu 1997), (Kurt 1997), (Çobanoğlu 2004), (Tülbendçi 1977).

kullanılan anlamları ile verilmiştir.

4.2.4.1. Atasözleri

1. Akıllı giye giye, deli yıkıya yıkıya eskitirmiş (K. 7)
2. Alalı kürküm yok, kimseden korkum yok (K. 7)
3. Alınan sarı küllüğe sürü, alınan yeşil yanına koşul (K. 41)
4. Allah eşeğe boynuz vermesin, delmedik karın bırakmaz (K. 10)
5. Alma görgüsüzün kızını görür ileni ileni, al görgülünün kızını çalışır öğünü öğünü (K. 10)
6. Aptalın (abdal) eşeği longurdamış da keşke kopsa (koşsa) demiş (K. 7)
7. Avradın kırığı kocası, kızın kırığı kardeşi getirir (K. 33)
8. Aya bakar alını çakal, kendi lakabını ele takar (K. 33)
9. Ayranı yok içmeye atılan gider s..maya (K. 41)
10. Bir baş gelince bir g... kalkar (K. 41)
11. Bir it bir deriyi sürükler (K. 10)
12. Biz diyoruz hikmetten, sen diyorsun kilimi kim çaldı mektepten (K. 7)
13. Buldum bir kaz, yoluyom az az (K. 24)
14. El eli yur, el de yüzü yur (yıkar) (K. 33)
15. Eli hamur yoğurur, gözü kırık kovalar (K. 24)
16. Emanetin bağı yuka olur (K. 24)
17. Emanetin canı g...ünde olur (K. 41)
18. Erik yemedim ki karnım ağrısın (K. 24)
19. İt iti basmaz (K. 33)
20. İt tüyünü döker, huyunu dökmez (K. 7)
21. İtten kuzu doğmaz (K. 33)
22. Kapılamayan ciğer mundardır (K. 41)
23. Kapıyı bastırmaz, kırığı küstürmez (K. 10)
24. Keçinin çıktığı yere oğlağı da çıkar (K. 10)
25. Keçinin uyuzu suyu çeşmenin gözünden içer (K. 10)
26. Kındıra bitti, kırığı örttü; yarpuz bitti, yarığını örttü (K. 33)

27. Kıratı çullu da bilirler çulsuz da bilirler (K. 24)
28. Koruk yemedim ki dişim kamaşsın (K. 10)
29. Kurt kocayınca itlerin maskarası olur (K. 33)
30. Lokum derken b...um der (K. 24)
31. Okuyacaksan eliften başla, zenginleyeceksen tarlayı üçle (üç kere sür), geçim edeceksen iddiayı boşla (kavga etme alttan al) (K. 24)
32. Öküz olacak tosun b...undan belli olurÖküzüm sarı küllüğe sürü, öküzüm göv hiç durma döv, öküzüm kara eşini ara (K. 41)
33. Pancar kazana girmiş yağ oldum sanmış, çingen ata binmiş bey oldum sanmış (K. 33)
34. Tandıra düşün tavlansın, külleden çıksın havlansın (K. 33)
35. Yal dostu olunmaz, hal dostu olunur (K. 24)
36. Yârini bulamayan gelin, gider yerini yerini; boyunu bulamayan elbise, gider sürünü sürünü (K. 33)

4.2.4.2. Deyimler

1. Abucannak konuşmak: Üstüne vazife olmayan sözler söylemek (K. 9)
2. Ağzına yüzüne bakmaz, oğlan doğurur: Gelinini beğenmeyen kaynanalar söyler (K. 21)
3. Ağzı Ekecik Dağı'na bakmak: Kibirli için kullanılır. (K. 21)
4. Ağzını sallamak: İşi yavaş veya gönülsüz yapanlar için kullanılır (K. 21)
5. Aklını çıkarmak: Yapılmayacak yerde olmadık işler yapmak, söylenmeyecek sözler söylemek (K. 14)
6. Aksaray'ın kavağı, Niğde'nin savağı: Nerede nasıl davranacağını bilmeyen (K. 22)
7. Altını çeldirmek: Açık vermek (K. 22)
8. Angili gavuru gibi: İngiliz (K. 9)
9. Arka ayağı ile kulağını kaşımak: Ne söylediğinin farkında değil (K. 14)
10. Asaleti bozuk (K. 19)
11. Aslında olan soyundan getirir (K. 37)

12. Atladı eşiği, salladı kaşığı: Hızlı iş yapanlar için kullanılır (K. 22)
13. Atını işlemediği yere sürmek: Lafının geçmediği yer (K. 19)
14. Ayağı yabana olmak: Kötü yolda olmak (K. 28)
15. Ayağına b... bulaştırmak: Başını belaya sokmak (K. 9)
16. B...a taş atma: Zarar gelecek, ahlaksız insana bulaşma (K. 39)
17. B...um diye tezeğe karıştır: Bilip Bilmeden her söze karıştır (K. 39)
18. Bağ testi gibi senede bir kere lazım olur: Ancak işimiz düştüğünde arayıp sorduğumuz diğer zamanlarda önemsemediğimiz insanlar için kullanılır (K. 21)
19. Ben bu seneki kazın cücüğü değilim (K. 9)
20. Beyni soğuk: Budala, akli ermez (K. 21)
21. Bir kımık bacağıyla: Gücünün üstünde iş yapmaya kalkışanlar için söylenir (K. 33)
22. Boğazından perişan olmak: Hiç doymamak (K. 19)
23. Boş küpe o...uyor: Söylediğinin anlamı yok (K. 21)
24. Boynuzunda çamur göstermek: Yapılan haksızlığa tepki göstermek, korkmamak (K. 9)
25. Buldun ayran içecek gavur kapısını (K. 28)
26. Camızın başına at diye torba takar: İşini yanlış yapanlar için kullanılır (K. 14)
27. Cıdırına basmak: Açığını yakalamak (K. 27)
28. Çalıyı tepeden sürer: Yalan yanlış konuşanlar için söylenir. (K. 19)
29. Çam devirmek: Farkında olmadan karşıdaki kişiyi kıracak söz söylemek (K. 39)
30. Davulun kasnağına vurur: Bir konuda hassas olan birini sinirlendirmek amacıyla o kişinin veya konunun üzerinde konuşmak (K. 37)
31. Deveyle çift sürmek: Olmayacak işler peşinde koşanlar için kullanılır (K. 28)
32. Dirgenle tınaz atmak: Mümkün olmayan işlere kalkışanlar için kullanılır. (K. 14)
33. Dölek durana depik vurulur mu? (K. 19)
34. Düğününde kalburla hoşaf taşımak: Boş vaatlerde bulunmak (K. 39)
35. Ekecik'te kirman eğirmek: Herkesten farklı davrananlar için kullanılır. (K. 33)
36. Ekmeği dizinde olmak: Nankörler için kullanılır (K. 9)
37. Hanzadenin demircilere ateş almaya gittiği gibi: Hızlı hareket edenler için kullanılır (K. 28)
38. Harman yeri dişlemiş: Birçok defa evlenen hanımlar için kullanılır (K. 33)

39. Irgatlık heybesi gibi: Zayıf, bakımsız (K. 19)
40. İpim diye örmeye, b...um diye kermeye (tezek) karıştır: Kendini bir şey zannedenler için kullanılır (K. 27)
41. İt irikirken (şımarmak) kar yağar (K. 22)
42. Kandırdığım karga cücüğü değil: Beni kandıramazsın (K. 39)
43. Kanlıkişla'nın adamı seksen çeşmeden su içmiş (K. 37)
44. Karabulut altına övenderi saklamak: Olmayacak işler yapanlar için kullanılır (K. 13)
45. Kayışı kırılmış Yonan tüfeği gibi yatmak: büyüklerinin yanında yatan küçüklere söylenir (K. 14)
46. Kazı koz, dul avradı kız anlamak: Yanlış anlayan insanlar için kullanılır (K. 39)
47. Keçebaş etmek: Bir kişiye herkesin hakaret etmesi, onu hor görmesi (K. 28)
48. Keçi de yatağını deşer: Tembeller için kullanılır (K. 9)
49. Kel kel ile, kör kör ile, sen de benimle uğraşırısın (K. 19)
50. Kele bacım obuyaşi: Ele güne karşı ayıp etmek, yapmaması gereken hareketler yapmak (K. 19)
51. Kendini araya salmak: Kendini rezil etmek (K. 21)
52. Kerpiç ayaklamak: Lafını bilmeyenler için kullanılır (K. 33)
53. Keven avuçlamak: Boş bulunup konuşma, pot kırma (K. 28)
54. Kınama hörrük (övüngen kimse), seni de görrük (görürüz) (K. 22)
55. Kırık gözlü: Kötü yoldaki insanlar için kullanılır (K. 37)
56. Kırık tutmak: Evliyken başkasıyla birlikte olmak (K. 13)
57. Kimse eşek diye ahıra bağlamaz: Değer vermez (K. 39)
58. Kimse şanını viran dilemez: Kimse kendi kötülüğünü istemez (K. 29)
59. Köçek gibi kıvırtmak: Sözüne güvenilmeyen (K. 14)
60. Körü, yara kıstırmak: Çaresiz bırakmak (K. 27)
61. Kösseğisini güvertmek: Maddi açıdan rahatlamak (K. 14)
62. Kuş pişirmek: Acele etmek (K. 33)
63. Oruç tuttuğu ile bayram etmez: Çevresi ile geçinemeyenler için kullanılır
64. Oş oş akıllı: Aklı bir karış havada (K. 39)
65. Ot kök üstüne, it b... üstüne (K. 37)
66. Oturduğu ahır sekisi, çağırdığı İstanbul türküsü: Buldukları konumla yaptığı

- davranışlar örtüşmeyen insanlar için kullanılır (K. 29)
67. Soğan, kabuğuna selam verir: Denklik (K. 37)
68. Şehirdeki çarşı Türkmen'inki komşu (K. 27)
69. Tandır adamı: Toplumda ne yapacağını bilmeyen insan (K. 22)
70. Taş başına çıkmak: Gençlerin ergenlik çağına gelmesini anlatır (K. 13)
71. Tepeden inme konuşmak: Alakasız konularda konuşmak (K. 13)
72. Tıran tıran olmak: Parçalandı (K. 39)
73. Tırışmandan su içmek: Korkup kaçmak (K. 29)
74. Üç gün yatak, dördüncü gün toprak (K. 27)
75. Üzüm insanın alığını alır: Şifa verir (K. 19)
76. Üzüm zamanı it ölür mü? (K. 37)
77. Vıttırı vızzık konuşmak: Boş laflar etmek (K. 39)
78. Yediğin arpa ekmeği değil: Zayıf ve güçsüzler için kullanılır (K. 21)
79. Yumuş buyurmak: İş buyurmak (K. 33)
80. Yumuş tutmak: Verilen işi yapmak (K. 33)
81. Yüzüne çemkirmek: Sinirli ve yüksek sesle konuşma (K. 22)
82. Zıpçıktı: Yalancı, kaypak (K. 19)

4.2.5. Cihan Emel Demiryürek'in Ortaköy Yöresinden Derlediği Alkışlar ve Kargışlar

Dua (alkış), insanın kendisiyle içinde yaşadığı toplumun maddi refah ve manevi mutluluğunda yardım ve merhametini istemek üzere Tanrı'ya yaptığı bir sesleniş, münacaattır. Bu niteliği ile bireysel karakter taşıyan ve kimse duymadan edilen dua, Müslümanların kendi aralarında ve Türk milletinde camilerdeki ibadetlerde, özel günlerde, mevlidlerde, savaş sırasında vb. milli ve dini heyecana içerisinde olan insanlar tarafından hoca/imam ile beraber, yüksek sesle hep bir ağızdan söylenir. Beddua (kargış) ise duanın tersi ve karşıtı olan inkisar, lanet, bela ve gazap ifade eden olumsuz sözlerdir (Elçin, 2005, 662).

Yöremizden derlenen 41 adet alkış ve kargışın genellikle tüm insanların

kullandığı ve anladığı sözler olduğu görülmüştür.

4.2.5.1. Alkışlar

1. Allah başa kadar etsin (K. 32)
2. Allah cemaatini bol eylesin (K. 32)
3. Allah kum diye avuçladığını altın etsin (K. 32)
4. Allah rahmet eylesin (K. 32)
5. Allah rahmetini bol eylesin (K. 16)
6. Allah razı olsun (K. 32)
7. Allah uzun ömür versin (K. 26)
8. Allah yoksulluk göstermesin (K. 16)
9. Ellerin dert görmesin (K. 32)
10. Makamın cennet olsun (K. 26)
11. Nur içinde yatsın (K. 27)
12. Ölmüşlerinin ağzında bulunsun (K. 27)
13. Sırttan yel gibi geç (K. 27)
14. Son gününde peygamber sancağına gir (K. 32)

4.2.5.2. Kargışlar

1. Allah defterinden silsin (K. 32)
2. Allah kahretsin (K. 32)
3. Allah kulum, peygamber ümmetim demesin (K. 32)
4. Allah, Kur'an nasip etmesin (K. 32)
5. Allah'ın gazabına uğrayasın
6. Allah son günü göstere
7. Cennet yüzü görme (K. 32)
8. Ciğerin köz köz olsun (K. 16)
9. Defterin sol yanından verilsin (K. 16)
10. Durdine çare bulama (K. 16)

11. Dini kırık (K. 16)
12. Ekmek tavşan sen tazı ol (K. 32)
13. Elin kırılsın (K. 32)
14. Erişip yetişme (K. 32)
15. Geberesice (K. 16)
16. Gözün berelsin (K. 32)
17. Gözün kör olsun (K. 27)
18. İçine dert olsun (K. 27)
19. Kara sataklara git: Çaresiz hastalıklara düşmek (K. 26)
20. Kucağına çüklü çömmesin: Erkek çocuğun olmasın (K. 26)
21. Mezarında hotum hotum hotla (zıpla) (K. 16)
22. Namazını kıldırarak bulunmasın (K. 27)
23. Yağlı kurşunlara git (K. 16)
24. Yaşamayasıca (K. 27)
25. Yemeye erişme (K. 26)
26. Yuvan dağılsın (K. 27)
27. Zıkkım yiyesice (K. 26)

4.2.6. Cihan Emel Demiryürek'in Ortaköy Yöresinden Derlediği Mahalli Sözcükler

Sözcüklerin daha rahat anlaşılması ve incelenmesi için derlenen kelimeler alfabetik olarak tablo haline getirilmiştir. 355 adet sözcük derlenmiş, derlenen bu sözcüklerin anlamları karşılıklarına yazılmıştır.

4.2.6.1. Mahalli Sözcükler ve Anlamları

1	Aba	Anne, abla
2	Ağ pakla	Kuru fasulye
3	Ağan	İneğin buzağı doğmasından sonra ilk sütü
4	Ağzı yabana	Gelişi güzel

5	Ağzına öykenmek	Taklit etmek
6	Akıldane	Akıl danışmanı fikir veren
7	Alaağız	Ukala
8	Alabakla	Barbunya
9	Alabanı	Cana yakın
10	Alaca	Erken yetişen üzüm
11	Alamelez	Baştan savma
12	Anadut	Biçilen ekini bir yere atmak için kullanılan üç dişli dirgen
13	Anız	Tarlanın ekin biçildikten sonraki hali
14	Ansız	Söz dinlemeyen
15	Apalaklanmak	Büyümek
16	Aravantı	Sokakta gezen sahipsiz hayvan
17	Asbab	Elbise, çamaşır
18	Âsik	Kadın
19	Avurt	Yüzün dolgun kısmı
20	Ayrık	Uzun köklü bir bitki
21	Bakla	Fasulye
22	Baldırcan	Patlıcan
23	Bandırma	Şeker sucuğu
24	Batırık	Kısır yemeği
25	Belik	Örgü, saç şekli
26	Belik Örmek	Saç örmek
27	Bellemek	Öğrenmek
28	Berkiştirmek	Sağlamlaştırmak
29	Bezbaş	Dağınık
30	Bıldır	Geçen yıl
31	Bıtrak	Dikenli bir bitki
32	Bibi	Hala
33	Bissaal	Birazdan
34	Bocut	Testi
35	Bohça	Çıkı, paket

36	Bostan	Karpuz
37	Boydan	Kadınların giydiği uzun elbise
38	Boz	Kumral
39	Böle	Kuzen
40	Büvelek	Arıya benzer bir böcek
41	Büzzüklü	Kalçası iri
42	Cacık	Salata yapılan kır bitkileri
43	Camız	Manda
44	Canavar	Kurt
45	Carı	Hızlı
46	Cerek	Tavan
47	Ceş	Harmanda yığının altı
48	Cılkısız	Yaramaz, oturaksız
49	Cırcır	Fermuar
50	Cingil	Yoğurt, süt kabı
51	Ciraat	İrin
52	Culluk	Hindi
53	Cücük	Cıvciv
54	Çağla	Kaysının yeşil hali
55	Çapıt	Bez parçası
56	Çekişmek	Tartışmak
57	Çelen	Damların duvarın üstünden sarkan kısmı
58	Çeltek	Çobanın yardımcısı
59	Çemkirmek	Karşı gelmek
60	Çenet	İki bacağın göğüsle birleşme yeri
61	Çepildenmek	Kımıldamak
62	Çerçi	Seyyar satıcı
63	Çereş	Havuz
64	Çetel atmak	Kura çekmek
65	Çetene	Kenevir
66	Çetik	Naylon ayakkabı

67	Çığsınmek	Benimseyememek
68	Çıtlık	Süpürge yapılan bir bitki
69	Çığdem	Sarı çiçekli bir bitki
70	Çimeter	Hassas, çok şeyi beğenmeyen
71	Çimmek	Yüzmek, yıkanmak
72	Çinaar	İri gözlü kalbur.
73	Çipri	İnce odun parçaları
74	Çömçe	Kepçe
75	Çömçe	Ağaç kepçe
76	Çömlek	Topraktan yapılmış bir küp
77	Çönepe	Sakar
78	Çörten	Yağmur suyu boşaltma oluğu
79	Çul	Kalın kumaş, örtü
80	Çullamak	Örtmek
81	Daydaya durmak	Bebeklerin ilk ayakta duruşu
82	Dembeste	Deli, divane
83	Depik atmak	Tekme atmak
84	Depkili kürek	Bel Küreği
85	Devramel	Ayçiçeği
86	Dımık	Dip kenar
87	Dimi	Kadınların giydiği şalvar tipi giysi
88	Dışirmek	Toplamak
89	Dölek durmak	Doğru durmak
90	Döş	Göğüs
91	Dulda	Rüzgardan korunmak için saklanılan yer
92	Duluk	Şakak
93	Düve	Buzağılamamış inek
94	Ecer	Yeni
95	Ehliyal	Ev halkı
96	Ekir	Yoğurdun kızartılarak oluşmasından elde edilen bir tür sos
97	Ekti	Aç gözlü

98	Elevay	Beceriksiz
99	Ellam	Herhalde, galiba
100	Emeyrar	İşe yarar, belli bir olgunluk
101	Erem ekem	Kendine göre önemli
102	Erişte	El yapımı mantı
103	Erlık	Sahur
104	Essah	Gerçek
105	Evlik	Evin yeni evlenen çift için ayrılan odası
106	Eymenmek	Utanmak
107	Fanila	Tişört
108	Faslak	Balon
109	Ferik	Kuma
110	Fığ	Yem bitkisi
111	Firek	Domates
112	Firik	Buğdayın yeşil hali
113	Fitil	Gaz lambasında yanan bez
114	Gadamı almak	Israr etmek
115	Gart	Zamanı geçmiş, bayatlamış
116	Gazel	Kurumuş yaprak
117	Gelincik	Sincap
118	Gene	Yine
119	Gıcık	Ters, aksi
120	Gıdye ile vermek	Gram gram vermek
121	Gısğa	Tohumluk küçük soğan
122	Gızıl	Tembel, eringeç
123	Gidişmek	Kaşınmak
124	Gobel	Koltuk değneği
125	Gocuk	Pardösü, kaban
126	Goruk	Olgunlaşmamış üzüm
127	Göbelek	Mantar
128	Göğ	Mavi

129	Göğ pakla	Yeşil fasulye
130	Göldelen	Danaburnu (bir böcek çeşidi)
131	Gömük	İyice sulanmış çamur
132	Gudük	Kısa
133	Gulgulu	Su testisi
134	Gumgumu	Kertenkele
135	Gurk	Anaç tavuk
136	Gusgun	Atın veya eşeğin semerinin arkasında, semerin düşmesini engelleyen ağaç
137	Guşane	Tencere
138	Güvaan	Arıya benzer bir böcek
139	Hacat	İhtiyaç duyulan malzemeler
140	Hamarat	Yetenekli
141	Hamıt	Hayvanları çekmek için boğazlarına takılan sistem
142	Hana dokumak	Halı dokumak
143	Hatıl	Koyunların yem yedikleri kap
144	Hayat	Duvar, hendek
145	Hayırcı	Dilenci
146	Hedik	Buğdayın kaynatılmış hali
147	Helke	Süt sağmak için kullanılan küçük kazan
148	Herk	Nadasa bırakmak
149	Herk	Tarlayı ikinci kez sürme
150	Heyket	Hikaye, masal
151	Hımklamak	Dövmek
152	Hırtmak	Küsmek
153	Hışır	Sapın başaksız hali
154	Homukmak	Küsmek
155	Horanta	Ev halkı
156	Hoyuk	Korkuluk
157	Hozan	Ekilmemiş yer
158	Huylanmak	Şüphelenmek

159	Irgat	İşçi
160	Iskarpin	Ayakkabı çeşidi
161	İsmariç	Sipariş
162	İbik	Gaga
163	İlbiz böceği	Örümcek
164	İleze	Bağ
165	İpti	Önce
166	İskele	Merdiven
167	İşli	Börek
168	İva	Bileme aleti
169	İvez	Küçük bir sinek çeşidi
170	İzbandut	İri yarı
171	İzinname	Resmi evlilik
172	Kalender	Eli açık cömert
173	Kara mamık	Baykuş
174	Karık	Bahçelerde sebzeleri ayırmak için kullanılan bölüm
175	Kase	Su kabı
176	Kavurga	Buğdayın kavrulmuş hali
177	Kaypak	Her an değişebilen
178	Keçe	Çoban Yatağı
179	Kelek	Kavun
180	Kellen kesti	Küçük kertenkele
181	Kemçik	İştahsız
182	Kenirtlağan	Kızartılmış hayvani yağ
183	Kepildenmek	Göz kapağını açıp kapamak
184	Kerdeme	Bir cacık çeşidi
185	Kerme	İnce tezek
186	Kertmek	Sıkmak
187	Keskenmek	Teşebbüs etmek
188	Kessek	Toprak kütlesi
189	Keşli	Pasaklı

190	Kevkezimek	Yorgun düşmek
191	Kıllama	Saçmalamak
192	Kırlangıç	Bir kuş çeşidi
193	Kısmır	Cimri
194	Kızınmak	Isınmak
195	Kirmen	Yünü ipe çeviren tahtadan yapılmış düzenek
196	Koca baş	Kurutulmuş et
197	Koslü	Köstebek
198	Kovlamak	Dedi kodu yapmak
199	Köğnek	Gömlek
200	Köle doyuran	Bir üzüm çeşidi
201	Kömbe	Fırında yapılan ekmek
202	Kön	Doğal gübre
203	Kös gelmek	Uyuklamak
204	Köşker	Ayakkabı tamircisi
205	Kötülemek	Zayıflamak
206	Kubarmak	Çok sinirlenmek
207	Kumpür	Patates
208	Kussük	Taş sökmek için kalınca uzun demir
209	Kuyrulü	Akrep
210	Küllük	Çöplük
211	Kürümek	Sürüklemek
212	Kütürüm	Zor yürüyen
213	Malak	Manda yavrusu
214	Malamat olmak	Rezil olmak
215	Martaval	Abartılı söz
216	Masat	Bileme aleti
217	Mat	Salça
218	Mayahoş	Tatlı, ekşi arası bir tat
219	Mercimek	Bir cacık çeşidi
220	Mero	Su bekçisi

221	Mesabiye almamak	Dikkate almamak
222	Meti metcane	Boşu boşuna
223	Meymenetsiz	Kılıksız
224	Mıh	Çivi
225	Mızarmak	Mızıkçılık yapmak
226	Muhanet	Başkası, yabancı
227	Nacak	Kemik kırmak için kullanılan kesici alet
228	Nalik	Bayan Terliği
229	Nevale	Sebze meyvenin genel adı
230	Obiyâşi	Ele güne karşı
231	Oğlak	Keçi yavrusu
232	Okuntu	Davetiye
233	Örk	Herhangi bir hayvanı bir yere bağlamak amacıyla kullanılan kazık
234	Öteberi	Malzeme
235	Öymeli	Bir börek çeşidi
236	Palaz	Kalın kumaş
237	Pali	Köpek yavrusu
238	Pançalamak	Saldırmak, avuçlamak
239	Pavkırmak	Etrafa saçılmak
240	Pelepüsür	Dağınık, düzensiz
241	Pelize	Pekmezli hamur tatlısı
242	Perselemek	Ezmek, eritmek
243	Pestilini çıkarmak	Çok yıpratmak
244	Peşkir	Havlu
245	Pırtı	Kumaş
246	Pinti	Cimri
247	Potin	Bot
248	Pöçelemek	Çabalamak
249	Puhara	Tandırların havalandırma deliği veya baca

250	Puhur	Güzel kokulu bir bitki
251	Pürçüklü	Havuç
252	Saçkı	Ekmek pişirirken tandırın altındaki ateşi yakmak için kullanılan ot
253	Sadar	Büyük bir sıruk
254	Sahan	Tabak
255	Savak	Salak
256	Savat	Surat, yüz
257	Sedirazem	Bandırmanın diğer adı
258	Sekemet	Basamak
259	Setirekli	Yerinde duramayan, oturaksız
260	Sığırcık	Bir kuş çeşidi
261	Sızgıt	Kavrulmuş et
262	Siflenmek	Oyalanmak
263	Siftmek	Ayrırmak, parçalamak
264	Sinekli	Yerinde duramayan, oturaksız
265	Sini	Tepsi
266	Sinmek	Saklanmak
267	Soğuk kuyu	Lastik ayakkabı
268	Soku	Buğday dövülen taş
269	Sokum almak	Lokma almak
270	Somya	Bir çeşit kanepa
271	Söbelek	Yeni doğan çocukların bezle sarılması
272	Staralı	Kıymetli, değerli
273	Sündük	Gözü aç
274	Şahbaz	Hızlı seri
275	Şahman	Bir buğday çeşidi
276	Şamar	Tokat
277	Şelek	İki elin alabildiği kadar
278	Şerbet içmek	Nişan merasimi yapmak
279	Şıra	Üzümün ezilerek pekmez olacak suyu

280	Şırahne	Üzümün ezilerek pekmez yapıldığı yer
281	Şibil	Yapışkan
282	Şinik	Ölçek
283	Şirfit	Leke
284	Şitenmek	Şımarmak
285	Şivemek	İyi söz söylemek, övmek
286	Tağ	Bir şey koymak için duvarın içi oyulmuş yer
287	Taka	Eski, bozuk
288	Talaz	Rüzgarın tozları savurması
289	Taytekiş	Ayakkabıların birbirinden farklı olması
290	Tehliz	Naylon dokulu torba
291	Teke	Erkek keçi
292	Teltik	Akla zor gelen, zor hatırlanan
293	Tengir terazi	Bomboş
294	Terek	Raf
295	Teşt	Büyük leğen
296	Tevt	Def
297	Tınas	Buğdayı samandan ayırma işi
298	Tırıs atmak	Dolanmak, koşmak
299	Tırman	Tarla sınırı, sırt
300	Tokaç	Çamaşır yıkamada kullanılan bir tahta
301	Tokya	Terlik
302	Tort	Köpeklerin boğazına takılan dikenli tasma
303	Tosgaba	Kaplumbağa
304	Tosulamak	Emeklemek
305	Tömbellek açmak	Takla atmak
306	Tönge	Ekinin düzgün biçilmesine yarayan süpürge biçimindeki ot
307	Tütün	Duman
308	Udlanmak	Utanmak
309	Uğra	Un
310	Urgan	Halat

311	Ülüş	Paylaşma, komşuya verilen yemek
312	Ütmek	Kazanmak
313	Üvendere	Hayvanları hızlandırmak için kullanılan ucu iğneli değnek
314	Verep	Yamaç
315	Yaba	Hasatı rüzgârda savurarak samanla taneyi ayıran bir alet
316	Yadırgı	Yabancı
317	Yağırn	Sırt
318	Yal	Köpek yemeği
319	Yalak	Bölmeli su akarı
320	Yalpalamak	Sallanmak
321	Yaman	Uyanık
322	Yamız	Omuz
323	Yapınmak	Yakınlık göstermek
324	Yapma	İnce tezek
325	Yarpız	Hoş kokulu bitki
326	Yasan	Umut, beklenti
327	Yavan	Basit
328	Yavrak	1.Canayakın, 2.Hızlı iş yapan
329	Yenge gitmek	Düğünde erkeğin evinden kızın evine hep birlikte gitmek
330	Yerif	Herif
331	Yezaar	Büyük ihtimalle
332	Yığni	Hafif
333	Yığnicek	Şımarık
334	Yılışık	Basit
335	Yılışmak	Laubali olmak
336	Yimlik	Bir cacık çeşidi
337	Yirilemek	Kötü kokmak
338	Yive	Obur
339	Yorunga	Ot çeşidi
340	Yumuk	Küçük
341	Yumuş	Emir, talimat

342	Yumuş buyurmak	Talimat vermek
343	Yural	Hayvanları çekmek için boğazlarına takılan sistem
344	Zamharı	Kışın en şiddetli olduğu dönem
345	Zaybak	Nazik
346	Zayırdamak	Saçmalamak
347	Zebellah	İri yarı
348	Zembelek	Kapı kilidindeki açma düzeneği
349	Zerdali	Kaysının sarı hali
350	Zerzevat	Alet, edevat
351	Zımsıykal	Tamamen kazınmış
352	Zınnık koparamamak	Hiçbir şey elde edememek
353	Zıpcık	İşe yaramaz
354	Zikke	Hayvanların bağlandığı kazık
355	Zobu	Zalim, kaba

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Halk biliminin net ve kısa bir tanımını yapmak güçlüğü, onun birbirinden farklı birçok tanımının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Alanyazında bir sorun olarak karşımıza çıkan tanımlama işi, halk biliminin hem yeni hem de çok geniş kapsamlı bir disiplin olmasından kaynaklanmaktadır. İnsanoğlunun deneyim ve birikimleriyle ilgili her şey, halk biliminin kapsamı içerisine girebilir.

Hazırladığımız bu çalışma, Cihan Emel Demiryürek'in Aksaray ili Ortaköy ilçesinden derlemiş olduğu halk bilimi ürünleri içermektedir. Bunlar; maniler, türküler, fıkralar, atasözleri, deyimler, alkışlar, kargışlar, mahalli sözcüklerdir. Araştırmanın bulgular ve yorum bölümünde derlenen bu ögeler, alanyazının ilgili tasniflerine uygun olarak sınıflandırılmışlardır. Değerlendirilen ögelerden 330 tanesi mani, 47 tanesi türkü, 118 tanesi deyim ve atasözü, 10'u fıkra, 41'i alkış ve kargış, 355'i de mahalli sözcüktür.

Araştırmamızda bu verilerin incelenmesi sonucunda ulaşılan sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

Araştırmanın çıkış noktasında yer alan 1955 doğumlu Cihan Emel Demiryürek'in, 1976 yılında kütüphane ve müze memuru olarak başladığı meslek hayatı, onun bir halk bilimi araştırmacısı olmasının ilk adımıdır. Bu fırsatı değerlendiren Cihan Emel Demiryürek, halk bilimi, halk edebiyatı alanlarında okuma ve kendini geliştirme imkânı bulmuştur. Derlemenin nasıl yapılacağı, hangi ürünlerin halk bilimi kapsamında değerlendirileceği vb. bilgiler hakkında hatırı sayılır bir alt yapıya sahip olan araştırmacı, öncelikle yakın çevresinden sonra da köy köy, düğün düğün gezerek uzak çevreden ürünler derlemeye başlayacaktır. Derlediği ürünleri daha sonra yazıya geçiren araştırmacının elinde birçok doküman oluşmuştur. Çalışmamızın verilerinin temelinde Cihan Emel Demiryürek'e ait bu zengin arşiv yer almaktadır.

Derleme çalışmalarında genelde erkek derleyicilerin olduğunu göz önünde bulundurursak Cihan Emel Demiryürek'in derleyiciler arasında müstesna bir yerinin olduğunu vurgulamak gereklidir.

Çalışmada 330 mani, altı farklı başlık altında incelenmiştir. İlk olarak hece sayılarına göre incelenen manilerden hece sayısı yedili olanlar toplam sayının % 91'ini, hece sayısı yediden fazla olanlar % 3'ünü, hece sayısı dizelere göre farklılık gösterenler ise toplam sayının % 6'sını oluşturmaktadır.

İkinci başlık olarak maniler dizelerine göre incelenmiştir. Bölgeden derlenen manilerin tamamının düz mani olduğu görülmüştür. Ayaklı ya da yedekli maniye rastlanmamıştır.

Maniler uyak yapılarına göre incelendiğinde uyak yapısı “aaaa” şeklinde olan manilerin toplam sayının % 2,4'ünü, “abab” şeklinde olanların % 1,5'ini, “abcb” şeklinde olanların % 7,9'unu, “aaba” şeklinde olanların ise toplam sayının % 87,5'ini oluşturduğu görülmüştür. “aabb” ve “aabc” şeklinde uyaklanan manilerin ise toplamda birer tane olduğu görülmüştür. Böylece genel mani uyağı diye bilinen “aaba” uyağının daha çok kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Uyak ve rediflerine göre maniler incelendiğinde % 1,5'inin cinaslı uyak, % 23,1'inin yarım uyak, % 22,1'inin tam uyak, % 31,6'sının ise zengin uyaklı olduğu görülmüştür. Derlenen manilerin % 68,3'ünde de redif kullanıldığı saptanmıştır.

Duraklarına göre maniler incelendiğinde “4+3” duraklı manilerin % 49,5, “3+4” duraklıların % 19,4, “2+3+2” duraklıların % 2,1, “4+4” duraklıların ise % 1,5 olduğu görülmüştür. Duraksız maniler ise toplam sayının % 2,3'ünü oluşturmaktadır. “3+2+3” duraklı maniden ise sadece bir tane tespit edilmiştir.

Konularına göre maniler incelendiğinde en çok % 27,6'lık oranla aşk ve sevdâ konusunun, % 14'lük oranla pişmanlık ve şikâyet konusunun, % 13'lük oranla öğüt ve istek konusunun, % 12'lik oranla gelin, kaynana, görümce, damat konularının işlendiği görülmüştür. Toplamda manilerden 13 tanesi dert-tasa, 13 tanesi mektup-telefon, 12 tanesi askerlik, 11 tanesi ayrılık-özlem, 11 tanesi mizah, 10 tanesi düğün-nişan-evlenme, 10 tanesi cinsellik, 9 tanesi kargış, 9 tanesi güzellik-çirkinlik, 6 tanesi alkış, 4 tanesi doğum-ölüm ve 3 tanesi de gurbet konularını işlemiştir.

Manilerin konulara göre dağılımlarına baktığımızda gurbet konusunun azlığı dikkatimizi çekmektedir. Bunun sebebi bazı manilerde birden fazla konunun işlenmesi ve hangi konu baskınsa maninin o kategoriye dâhil edilmesidir. İç Anadolu

bölgesinin resmi verilere göre de özellikle yurt dışına çok gurbetçi gönderdiği bilinmektedir. Buna rağmen gurbet manilerinin azlığı dikkate değerdir.

Çalışmada türküler, üç farklı başlık altında incelenmiştir. İlk olarak ölçülerine göre incelenen 47 türküden 15 adeti 7’li hece ölçüsüne, 3 adeti 8’li hece ölçüsüne, 3 adeti 9’lu hece ölçüsüne, 26 adeti 11’li hece ölçüsüne sahiptir. Aksaray/Ortaköy türkülerinin % 55 gibi bir oranla 11’li hece ölçüsüyle oluşturulduğu, bunun da türkülerin genel özellikleriyle bağdaştığı görülmüştür.

Derlenen türkülerimizin ikinci başlığı, bent ve bağlantı sayılarına göre türkülerdir. Bentleri bir, bağlantısı bir dizeden oluşan 1 adet; bentleri iki, bağlantısı dört dizeden oluşan 1 adet; bentleri üç, bağlantısı bir dizeden oluşan 6 adet; bentleri üç, bağlantısı iki dizeden oluşan 11 adet; bentleri üç, bağlantısı dört dizeden oluşan 3 adet; mani dörtlüklerinden kurulu 4 adet; bentleri dört dize olup bağlantısı olmayan 6 adet; bentleri dört, bağlantısı bir dizeden oluşan 1 adet; bentleri dört, bağlantısı iki dizeden oluşan 7 adet; bentleri dört, bağlantısı üç dizeden oluşan 3 adet; bentleri ve bağlantısı dört dizeden oluşan 4 adet türkü olduğu görülmüştür.

Türkülerimizin üçüncü başlığı, konularına göre türkülerdir. Aşk ve seveda konulu 17, ağıt ve ölüm konulu 9, toplum ve aile içi olayların anlatıldığı 6, gurbet-ayrılık-hasret konulu 5, askerlik konulu 2, arzu ve isteklerin anlatıldığı 2 adet türkü vardır. Bunların dışında; kına, eşkıya, doğa, hayvan, çaresizlik ve şikâyet konularının işlendiği 1’er adet türküyü de rastlanmıştır.

Türkülerimizde konunun ağırlık noktasını 17 türküyle aşk ve seveda oluşturmaktadır. Hemen arkasından gelen ağıt ve ölüm konulu türkülerde dahi aslında aşk ve seveda konusu işlenmektedir. Bu yönüyle yöremizden derlenen türkülerin genel türkü mantığıyla uyduğu ve lirik yönünün ağır bastığı görülmektedir.

Cihan Emel Demiryürek yöremizden toplam 10 adet fıkra derlemiştir. Derlene bu fıkralar S. Sakaoglu’nun tasnifine göre “Çok dar bir bölgede bilinen tipler” sınıfında değerlendirilebilecek mahiyettedir.

Yöreden derlenen 66 adet atasözü ve 82 adet deyim büyük çoğunluğunun yöre insanı tarafından anlaşılacağı ve yöreye özgü olduğu değerlendirilmektedir.

Ortaköy ve çevresinden derlenen 14 adet alkış ve 27 adet kargışın ise atasözü ve deyimlerden farklı olarak çoğunun, yöre dışından insanların da kullanıp anlayabileceği sözler olduğu görülmüştür.

Ortaköy ve köylerinden derlenen 355 adet yöresel sözcüğün genelde bu bölgede kullanıldığı, bu sözcüklerden bir kısmının da TDK Derleme Sözlüğü'nde geçtiği görülmüştür.

Sonuç olarak bu çalışmada gönüllü bir folklor araştırmacısı olan Cihan Emel Demiryürek'in hayatı ve folklor alanındaki faaliyetlerinin konu edinildiği görülmektedir. Cihan Emel Demiryürek'in arşivindeki halk bilimi öğelerinin şekil, tür ve içerik açısından çok yönlü bir şekilde incelendiği bu çalışmayla birlikte, bahsi geçen folklor araştırmacısının derleme kayıtları çok yönlü bir biçimde incelenerek literatüre kazandırılmıştır. Ayrıca bu çalışmayla birlikte Cihan Emel Demiryürek'in derlemelerini yürüttüğü Aksaray/Ortaköy yöresinin folklorik öğeler bağlamındaki zenginliği de ortaya konulmuştur.

KAYNAK KİŞİLER LİSTESİ

- K. 1: Adı:Mürüvvet
Soyadı:Doğan
Doğum tarihi:1959
Doğum yeri:Akhisar Köyü
Tahsili:İlkokul
Mesleği:Ev hanımı
- K. 2: Adı:Hüsne
Soyadı:Ülger
Doğum tarihi:1949
Doğum yeri:Laleli Mahallesi
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı
- K. 3: Adı:Sultan
Soyadı:Şahin
Doğum tarihi:1938
Doğum yeri:Laleli Mahallesi
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı
- K. 4: Adı:Ahmet
Soyadı:Konuk
Doğum tarihi:1946
Doğum yeri:Merkez
Tahsili:Lise
Mesleği:Kütüphane müdürü
- K. 5: Adı:Ayşe
Soyadı:Belpınar
Doğum tarihi:1937

Doğum yeri:Akpınar Köyü

Tahsili:Okuryazar değil

Mesleği:Ev hanımı

K. 6: Adı:Aniş

Soyadı:Ataç

Doğum tarihi:1931

Doğum yeri:Akpınar Köyü

Tahsili:Okuryazar değil

Mesleği:Ev hanımı

K. 7: Adı:Fatma Valide

Soyadı:Koyuncu

Doğum tarihi:1937

Doğum yeri:Akpınar Köyü

Tahsili:Okuryazar değil

Mesleği:Ev hanımı

K. 8: Adı:Zahide

Soyadı:Koçak

Doğum tarihi:1942

Doğum yeri:Gökçe (Mamasın) Köyü

Tahsili:Okuryazar değil

Mesleği:Ev hanımı

K. 9: Adı:Mustafa

Soyadı:Demiryürek

Doğum tarihi:1932

Doğum yeri:Akpınar Köyü

Tahsili:Okuryazar

Mesleği:Çiftçi

K. 10: Adı:Sultan
Soyadı:Bayraklı
Doğum tarihi:1948
Doğum yeri:Akpınar Köyü
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 11: Adı:Lütfiye
Soyadı:Bekdik
Doğum tarihi:1933
Doğum yeri:Gökler Köyü
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 12: Adı:Atike
Soyadı:Beşikkaya
Doğum tarihi:1903
Doğum yeri:Akpınar Köyü
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 13: Adı:Döndü
Soyadı:Yeşilöz
Doğum tarihi:1938
Doğum yeri:H. A. Tepeköy
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 14: Adı:Döndü
Soyadı:Baş
Doğum tarihi:1931
Doğum yeri:Ortaköy

Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 15: Adı:Yüksel
Soyadı:Şahin
Doğum tarihi:1956
Doğum yeri:Çimeli Köyü
Tahsili:Okuryazar
Mesleği:Çiftçi

K. 16: Adı:Saadet
Soyadı:Elçi
Doğum tarihi:1933
Doğum yeri:Çatalsu (Apsarı) Köyü
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 17: Adı:Meral
Soyadı:Arı
Doğum tarihi:1940
Doğum yeri:Taşpınar Köyü
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 18: Adı:Mürüvvet
Soyadı:Karanfil
Doğum tarihi:1947
Doğum yeri:Akpınar Köyü
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 19: Adı:Yüksel

Soyadı:Söğüt
Doğum tarihi:1965
Doğum yeri:Merkez
Tahsili:İlkokul
Mesleği:Çiftçi

K. 20: Adı:Gülizar
Soyadı:Söğüt
Doğum tarihi:1934
Doğum yeri:Merkez
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 21: Adı:Destan
Soyadı:Demiryürek
Doğum tarihi:1942
Doğum yeri:Akpınar Köyü
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 22: Adı:Ali
Soyadı:Kaya
Doğum tarihi:1930
Doğum yeri:Bozkır Köyü
Tahsili:Okuryazar
Mesleği:Çiftçi

K. 23: Adı:İsmail
Soyadı:Yüksel
Doğum tarihi:1942
Doğum yeri:Akpınar Köyü
Tahsili:Okuryazar

Mesleği:Sütçü

K. 24: Adı:Münevver
Soyadı:Eyüpoğlu
Doğum tarihi:1945
Doğum yeri:H. A. Tepeköy
Tahsili:Ortaokul
Mesleği:Emekli memur

K. 25: Adı:Sultan
Soyadı:Alp
Doğum tarihi:1942
Doğum yeri:Merkez
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği: Ev hanımı

K. 26: Adı:Ali
Soyadı:Demiryürek
Doğum tarihi:1912
Doğum yeri:Akpınar Köyü
Tahsili:Okuryazar
Mesleği:Çiftçi

K. 27: Adı:İsmihan
Soyadı:Demiryürek
Doğum tarihi:1910
Doğum yeri:Akpınar Köyü
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 28: Adı:Yunus
Soyadı:Demiryürek

Doğum tarihi:1940
Doğum yeri:Akpınar Köyü
Tahsili:İlkokul
Mesleği:Çiftçi

K. 29: Adı:Ömer
Soyadı:Duru
Doğum tarihi:1934
Doğum yeri:Merkez
Tahsili:Okuryazar
Mesleği:Çiftçi

K. 30: Adı:Mercan
Soyadı:Koyuncu
Doğum tarihi:1960
Doğum yeri:Akpınar Köyü
Tahsili:İlkokul
Mesleği:Ev hanımı

K. 31: Adı:İfakat
Soyadı:Solak
Doğum tarihi:1939
Doğum yeri:Akpınar Köyü
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 32: Adı:Hatice
Soyadı:Bozlak
Doğum tarihi:1937
Doğum yeri:Gökçe (Mamasın) Köyü
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 33: Adı:Emine
Soyadı:Kılıç
Doğum tarihi:1939
Doğum yeri:Gökçe (Mamasın) Köyü
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 34: Adı:Mehmet
Soyadı:Koçak
Doğum tarihi:1937
Doğum yeri:Gökçe (Mamasın) Köyü
Tahsili:Okuryazar
Mesleği:İnşaat ustası

K. 35: Adı:amazan
Soyadı:Koçak
Doğum tarihi:1940
Doğum yeri:Gökçe (Mamasın) Köyü
Tahsili:Okuryazar
Mesleği:İnşaat ustası

K. 36: Adı:Vahide
Soyadı:Solak
Doğum tarihi:1946
Doğum yeri:Akpınar Köyü
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K1. 37:Adı:Mücevher
Soyadı:Çukuryer
Doğum tarihi:1950

Doğum yeri:Akpınar Köyü

Tahsili:Okuryazar değil

Mesleği:Ev hanımı

K. 38: Adı:Havva

Soyadı:Demiryürek

Doğum tarihi:1935

Doğum yeri:Yıldırımlar (Hıdırlı) Köyü

Tahsili:Okuryazar değil

Mesleği: Ev hanımı

K. 39: Adı:Sündüs

Soyadı:Şems

Doğum tarihi:1953

Doğum yeri:Akpınar Köyü

Tahsili:Ortaokul

Mesleği:Emekli memur

K. 40: Adı:Mehmet

Soyadı:Ataç

Doğum tarihi:1929

Doğum yeri:Devedamı Köyü

Tahsili:Okuryazar

Mesleği:Çiftçi

K. 41: Adı:Sultan

Soyadı:Ateş

Doğum tarihi:1955

Doğum yeri:H. A. Tepeköy

Tahsili:Okuryazar

Mesleği:Ev hanımı

K. 42: Adı:avva
Soyadı:Altınpınar
Doğum tarihi:1930
Doğum yeri:Hacıbrahımuşığı Köyü
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 43: Adı:Gülcıhan
Soyadı:Demirel
Doğum tarihi:1928
Doğum yeri:Namlıkışla Köyü
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 44: Adı:Şemsi
Soyadı:Şahin
Doğum tarihi:1912
Doğum yeri:H. A. Tepeköy
Tahsili:Okuryazar değil
Mesleği:Ev hanımı

K. 45: Adı:Kadir
Soyadı:Çivi
Doğum tarihi:1938
Doğum yeri:Merkez
Tahsili:İlkokul
Mesleği:Esnaf

K. 46: Adı:Yadigâr
Soyadı:Demiryürek
Doğum tarihi:1945
Doğum yeri:Akpınar Köyü

Tahsili:Okuryazar
Mesleği:Ev hanımı

K. 47: Adı:Saynur
Soyadı:Baysal Öztürk
Doğum tarihi:1969
Doğum yeri:Merkez
Tahsili:Üniversite
Mesleği: Avukat

K. 48:Cihan Emel Demiryürek, "Dam Başında Oturur" türküsünü yakan kişinin özel isteği üzerine kaynak kişi bilgisini paylaşmamıştır.

KAYNAKÇA

Aksaray Kültür Envanteri, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 2010.

AKSOY, Ömer Asım, **Atasözü ve Deyimler Sözlüğü 1 Atasözleri Sözlüğü**, TDK Yayınları, Ankara 1984.

AKSOY, Ömer Asım, **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I-II-III.**, İstanbul, İnkılap Kitabevi 1993.

ALANGU, Tahir, **Türkiye Folkloru El Kitabı**, İstanbul, Adam Yayınları 1983.

ARTUN, Erman, **Ansiklopedik Halk bilimi / Halk Edebiyatı Sözlüğü Terimler-Motifler-Kavramlar**, Karahan Kitabevi, Adana 2014.

ARTUN, Erman, **Türk Halk bilimi**, Karahan Kitabevi, Adana 2016.

AY, Gökten, **Folklor (Halkbilim)**, Pan Yayıncılık, İstanbul 1999.

AVAN, Yasemin, **Aksaray Folklorundan Örnekler**, Yön: Prof. Dr. Saim Sakaoğlu, Konya 1993, (IV}+II+(2)+309 s.)

AVAN, Yasemin, **Aksaraylı Âşıklar**, Aksaray Valiliği İl Kültür Müdürlüğü, Aksaray, 1995.

BORATAV, P. Naili, **100 Soruda Türk Halk Edebiyatı**, Gerçek Yayınevi, İstanbul 2000.

BORATAV, P. Naili, **100 Soruda Türk Folkloru**, BilgeSu Yayıncılık, Ankara 2013.

BÜYÜKÖZTÜRK vd., **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2012.

CANSIZ AKTAŞ, M., **Nitel Veri Toplama Araçları**, Mustafa Metin (Ed.). Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri, 1. Baskı, s. 337-371, Pegem Akademi, Ankara 2015.

ÇELİK, Ali, **Manilerimiz ve Trabzon Manileri**, Akçağ Yayınları, Ankara 2005.

ÇEPNİ, Salih, **Araştırma ve Proje çalışmalarına Giriş**, Pegem Akademi, Trabzon 2010.

ÇOBANOĞLU, Özkul, **Halk Bilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş**, Akçağ Yayınları, Ankara 2002.

ÇOBANOĞLU, Özkul, **Türk Dünyası Ortak Atasözleri Sözlüğü**, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2004.

DEMİRYÜREK, Emel, **68 Ortaköy / Aksaray Türküleri**, Ortaköy Belediye Başkanlığı Yayınları, Aksaray 2009.

DEMİRYÜREK, Emel, **Dağda Tavşan Olur mu?**, Türk Folkloru Dergisi, Sayı 52, 30-31, EKO Matbaası, İstanbul 1979.

DEMİRYÜREK, Emel, **Hayladı da Yusuf Oğlan Hayladı**, Türk Halk Müziği ve Oyunları Folklor Dergisi, Cilt 1, Sayı 6, 262-263, Başkent Müzikevi Yayınları, Ankara 1983.

DEVECİ, Ercan, **Aksaray İli Balcı Kasabası Folkloru**, Yön: Prof. Dr. Dursun Yıldırım, IV+47 s., Ankara 1991

DİLÇİN, Cem, **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, Türk Dili Kurumu, Ankara 1983.

DİLÇİN, Cem, **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2005.

DİZDAROĞLU, Hikmet, **Halk Şiirinde Türler**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1969.

DUNDES, Alan, "Folklor Nedir?" **Halkbiliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 2**. Çeviren: Gülay Aydın. Yayına Hazırlayanlar: M. Öcal Oğuz-Selcan Gürçayır. s.16-20. Geleneksel Yayıncılık, Ankara 2005.

DÜZGÜN, Ü. K., **Kültür Biliminin Bir Şubesi Olarak Halk Bilimi**, Mustafa Aça (Ed.), Halk Bilimi El Kitabı, s.27-51, Motif Vakfı Yayınları, İstanbul 2017

EKİCİ, Metin, **Halk Bilgisi (Folklor) Derleme ve İnceleme Yöntemleri**, Geleneksel Yayınları, Ankara 2004

ELÇİN, Şükrü, **Halk Edebiyatına Giriş**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1986.

ELÇİN, Şükrü, **Halk Edebiyatına Giriş**, Akçağ Yayınları Ankara 2005.

ELÇİN, Şükrü, **Halk Edebiyatı Araştırmaları**, Akçağ Yayınları, Ankara 1991.

ESEN, Ahmet Şükrü, **Anadolu Türküleri**, Yayına Hazırlayan: Pertev Naili Boratav, Fuat Özdemir, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1986.

ESET, Niyazi, **Mukayeseli ve Neşredilmemiş Maniler**, Ankara Halkevi Neşriyatı, Ankara 1944.

GOLDSTEİN, S. Kenneth, **Sahada Folklor Derleme Metotları**, Başbakanlık Basımevi, Ankara 1977.

GÖZAYDIN, Nevzat, “Anonim Halk Şiiri Üzerine” **Türk Dili Türk Şiiri Özel Sayısı III (Halk Şiiri)**. C. LVII, S. 445-450, Ocak-Haziran, s. 1-104., 1989.

GÖZEN, Sibel, **Aksaray-Ortaköy İlçesi Monografisi**, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yön: Doç. Dr. Nedim Bakırcı, Niğde 2014.

GÜZEL, Abdurrahman ve TORUN, Ali, **Türk Halk Edebiyatı El Kitabı**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2003.

KARABACAK, Mestan, **Konyalı Bir Folklor Araştırmacısı Dr. Mehmet Önder**, Yön: Prof. Dr. Saim Sakaoğlu, Selçuk Üniversitesi, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Konya 1993.

KARASAR, Niyazi, **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Nobel Yayınları, Ankara 2012.

KAYA, Doğan, **Anonim Halk Şiiri**, Akçağ Yayınları, Ankara 1999.

KAYA, Doğan, **Ortaköy ve Çevre Folkloru Araştırması**, Türk Folkloru, IV (42), 1. 1983, s. 21-23. / IV(43), 2. 1983, s. 20-27. / IV (44), 3. 1983, 27-30.

KONYALI, İbrahim Hakkı, **Abideleri ve Kitabeleri ile Niğde Aksaray Tarihi**, (3. Cilt). : Fatih Yayınevi, İstanbul 1974.

KÖPRÜLÜ, M. Fuad, **Edebiyat Araştırmaları**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1986.

KÖPRÜLÜ, M. Fuad, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Akçağ Yayınları, Ankara 2009

KUNOS, Ignacs, **Türk Halk Türküleri**. Yayına Hazırlayan: Ali Osman Öztürk, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara 1998.

KUNOS, Ignacs, **Türk Halk Edebiyatı**, Yayına Hazırlayan: Tuncer Gülensoy, Akçağ Yayınları, Ankara 2001.

KURT, İhsan, **Türk Atasözleri Psikolojik Bir Yaklaşım**, Mikro Yayınları, Konya 1997.

KÜÇÜK, Abanoz, **Giresun Çepnileri Tarih-Halk Edebiyatı-Halkbilimi**, Gece Kitaplığı Yayınları, Ankara 2014.

- KÜÇÜK, Abonoz, **Giresun Yöresi Kemeñçilik Geleneği Üzerine Bir Araştırma**, Yayınlanmış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir 2015.
- OĞUZ, M. Öcal, **Halk Şiirinde Tür, Şekil ve Makam**, Akçağ Yayınları, Ankara 2001.
- OĞUZ, M. Öcal, **Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar**, Geleneksel Yayıncılık, Ankara 2005
- OĞUZ, M. Öcal, “Araştırmaların Tarihi” **Türk Halk Edebiyatı El Kitabı**, Editör: M. Öcal Oğuz. s. 1-42, Grafiker Yayıncılık, Ankara 2008.
- ONAY, Ahmet Talat, **Türk Halk Şiirlerinin Şekil ve Nev’i**, Hazırlayan: Cemal Kurnaz, Akçağ Yayınları, Ankara 1996.
- OY, Aydın, **Tarih Boyunca Türk Atasözleri**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 1972.
- ÖRNEK, Sedat Veyis **Türk Halk Bilimi**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1995.
- ÖZBEK, Mehmet, **Folklor ve Türkülerimiz**, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1981.
- ÖZTELLİ, Cahit, **Evlerinin Önü Türküler**, Özgür Yayınları, İstanbul 2002.
- ÖZTÜRK, Ali Osman, **Türkü Yazıları**, Milli Folklor Yayınları, Ankara 1995.
- ÖZTÜRK, Alev, **Türk Halk bilimi Araştırmacısı Cahit Beğenç’in Eserleri Üzerine Bir İnceleme**, Yön: Yrd. Doç. Dr. Ümral Deveci, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Muğla 2012.
- PEKER, Selçuk, **Ortaköylü Aşıklar**, Gökçe Ofset, Konya 1999.
- PEKER, Selçuk, **Türk Ad Verme Geleneği Çerçevesinde Aksaray’da Bir İsim: Çapan**, Milli Folklor Dergisi, 2007, Yıl 19, Sayı 76, s. 124-133.
- SAKAOĞLU, Saim, **Sahada Derleme Metodları**, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum 1988.
- SAKAOĞLU, Saim, **Türk Atasözü Araştırmaları**, Konya 1997.
- TAN, Nail, **Folklor (Halkbilimi) Genel Bilgiler**, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2003.
- TANSES, Hamdi, **Beste ve Güfteleriyle Halk Türküleri**, Say Yayınları, İstanbul 2014.
- TDK, **Türkçe Sözlük**, TDK Yayınları, Ankara, 2005.

TDK, **Türkçe Sözlük**, TDK Yayınları, Ankara, 2009.

TRT, **Türk Halk Müziğinden Seçmeler**, TRT Müzik Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1998.

TRT, **Türk Halk Müziği Kırık Havalara Repertuarı**, TRT Müzik Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2000.

TÜLBENDÇİ, Feridun Fazıl, **Ata Sözlüğü**, İnkilap ve Aka Yayınları, Ankara 1977

ÜLKÜTAŞIR, M. Şakir, **Cumhuriyet’le Birlikte Türkiye’de Folklor ve Etnografya Çalışmaları**, Başbakanlık Basımevi, Ankara 1973.

YAKICI, Ali, **Halk Şiirinde Türkü**, Akçağ Yayınları, Ankara 2013.

YILDIRIM, Dursun, **Türk Bitiği**, Akçağ Yayınları, Ankara 1998.

YILDIRIM, Dursun, **Türk Edebiyatında Bektaşî Fıkraları**, Akçağ Yayınları Ankara 1999.

YOLCU, M. Ali, **Balıkesir’den Derlenen Maniler Üzerinde Bir Araştırma**, Yayımlanmış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir, 2011.

EKLER

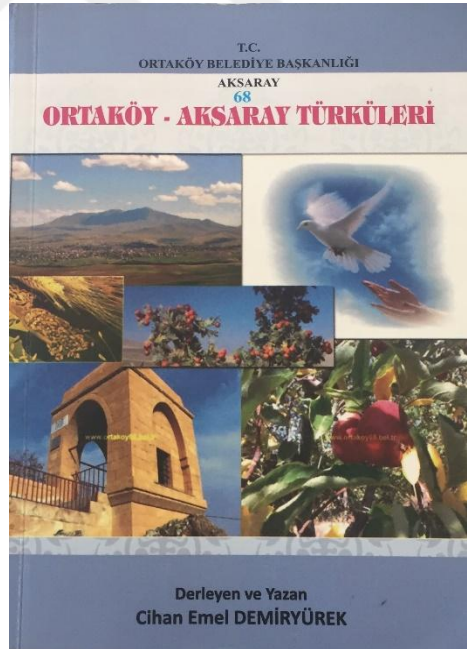
Belkıs AKKALE ve Emel DEMİRÜREK

Belkıs AKKALE ve Emel DEMİRÜREK

Gülşen KUTLU ve Emel DEMİRÜREK

Cihan Emel DEMİRÜREK'in Kitabı

Cihan Emel Demiryürek'in Derlediği TRT Repertuarına Alınan Türkülerin Notaları

T R T MÜHÜR Dairesi Yayınları
T R T M. REPERTUAR SIRA NO 1283
İNCELEME TARİHİ : 30.10.1986

YAZAR:
NİSİT AKSARAY

KİMLİK ALINDI:
EMEL DEMİRYÜREK

SÜRESİ: 1 Sayı

DEĞERLEN:
SELİM AKALE

DEĞERLEME TARİHİ:

NOTAYA ALAN:
SELİM AKALE

GÜVERCİNİM SÜT BEYAZ

1-
GÜVERCİNİM SÜT BEYAZ
DİNE KİÇİ BİNAK İZİ
KURBAN OLAN ALLAHIN
SEVME SEVMEME VAK
Bağlantı: (S) İN HAYAT İN HAYAT
SEH ÖZMAYI ÖZMAYI
SELAN İBİ YERİN VER
SAHİ ALIP ÖZMAYI

2-
YİK İSTİMEK NİĞURUM
ÖZLÄN SANA VURDUM
ÇEK ELİNİ ELİNDEN
ARPA YILDIZI VURDUM
Bağlantı:

3-
YİK İSTİMEK SAKIMAK
BİR AY BİR SAKIMAK
PUSULALIK SÖZÜN
GÜLE GÜLE AYRILMAK
Bağlantı:

4-
TİST'E KİDÜVİ TELEME
KASIN BEZİNER KALEME
DÜZÜN ÜZÜM BEYERİN
SEN ÖZMAYI ALIEME
Bağlantı:

T R T MÜHÜR Dairesi Yayınları
T R T M. REPERTUAR SIRA NO 1283
İNCELEME TARİHİ : 31.10.1986

YAZAR:
NİSİT AKSARAY

KİMLİK ALINDI:
EMEL DEMİRYÜREK

SÜRESİ:

DEĞERLEN:
SELİM AKALE

DEĞERLEME TARİHİ:

NOTAYA ALAN:
SELİM AKALE

DAM BAŞINDA OTURUR

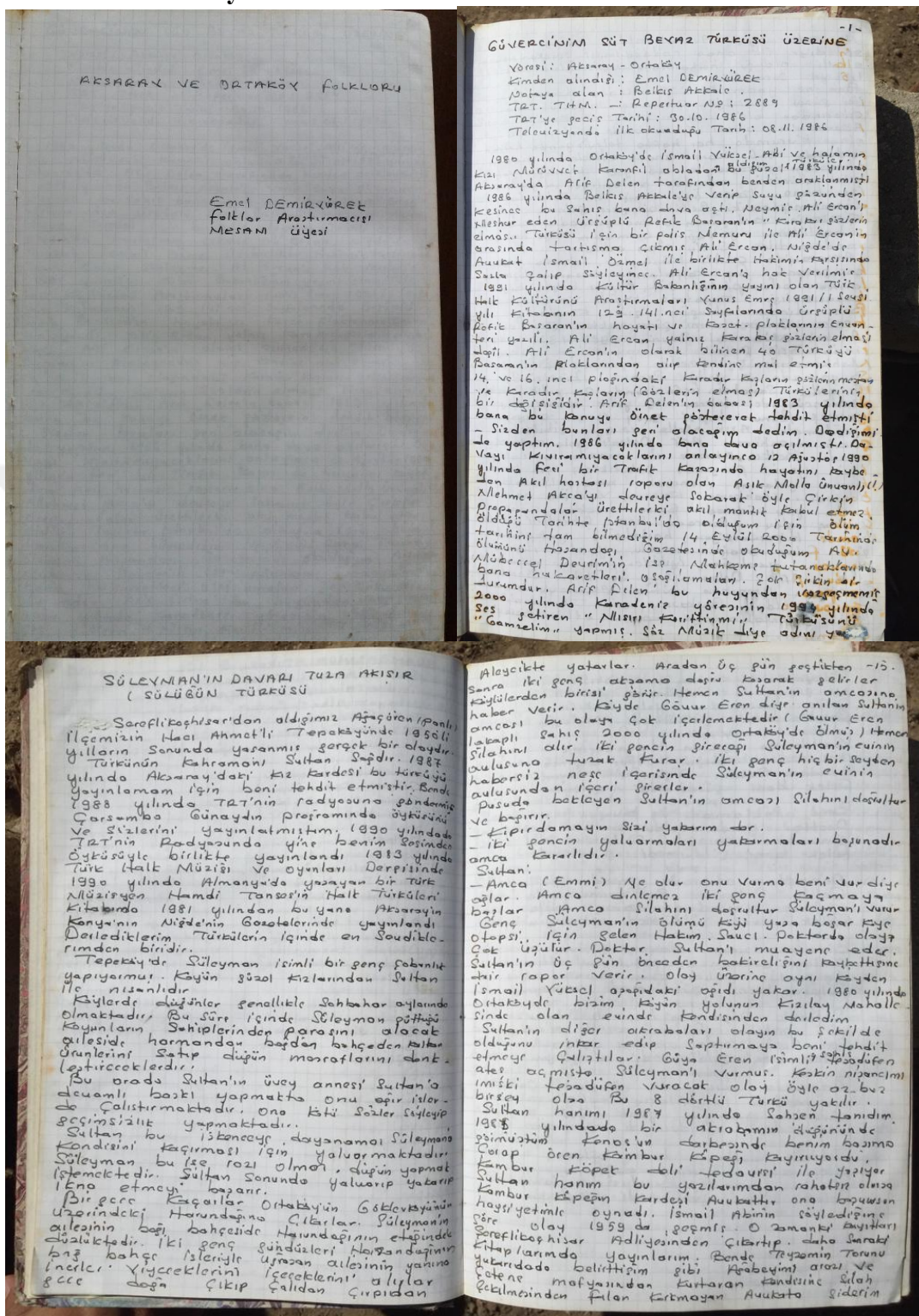
1-
DAM BAŞINDA OTURUR
ÇİMİSİ KAPTI SÜRÜR
SENİN O BAKIŞLARDIN
BİRDÜN BİRİN DİTİDİR
Bağlantı: (S) OY NİYE YANDIM NİYE
NASİT ALDANIM NİYE
HANI BENİ SEVERDİN
SÖZÜNDEN DÖNDÜR NİYE

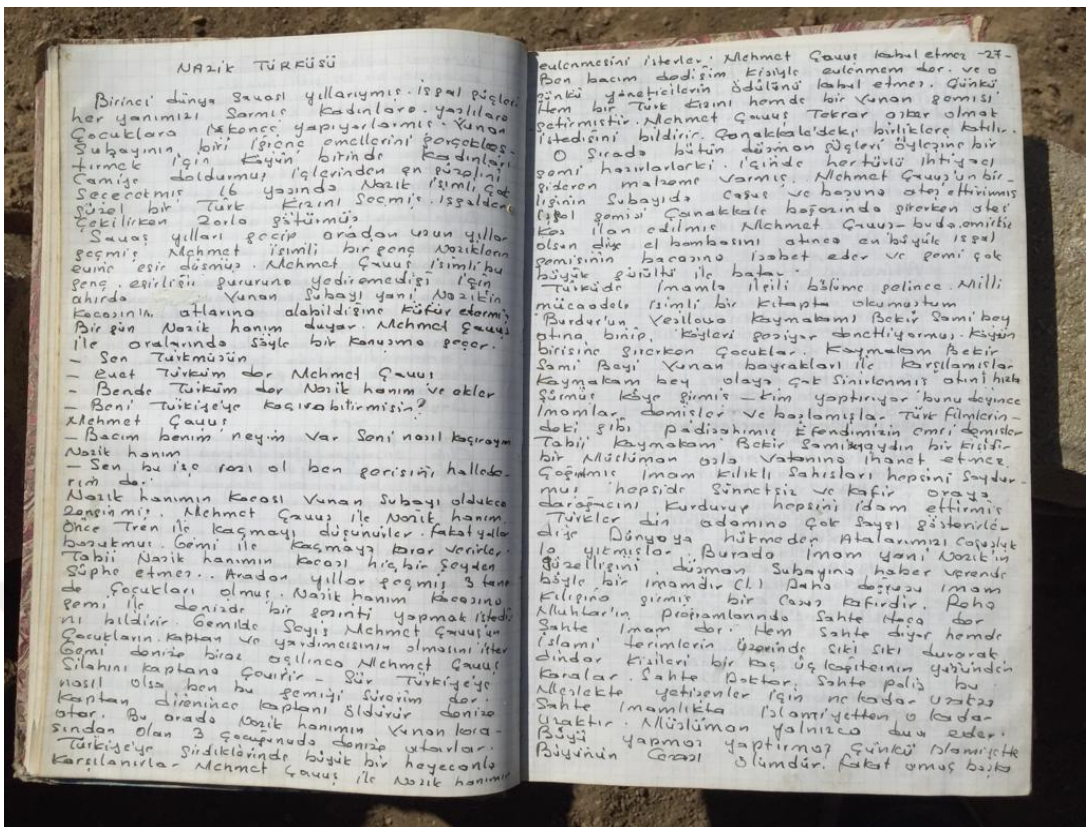
2-
OTURMUS OY ÖZER
SONUDA BULGUR ÖZER
DÖNÜP DE BAKMIYORDU
ÇOKTAN UNUTMUS NEZER
Bağlantı:

3-
ENTEREN YIK ELEME
ÇİDİRİN İLEME
BENİ SANA VERMELEK
BOS KAPTI BELEME
Bağlantı:

Cihan Emel Demiryürek'in Derleme Defterlerinden Örnekler

ORTAKÖV VE BALCI FİRALARI

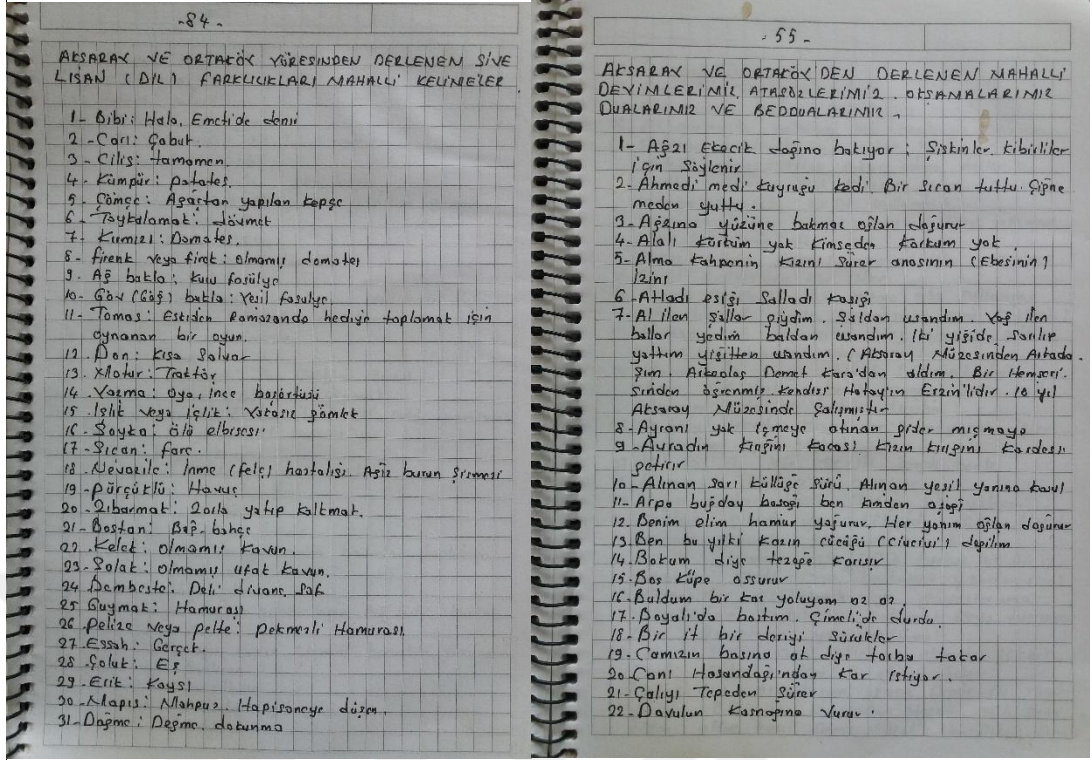
1950li yılları itibarıyla bu yana yazımdan yaptığım hikayeler, şiirlerim ve diğer yazımlarımın içinde en az firolara yer verdim. Bu benim yazımda firoları hep belden aşağı banular. İstisnai olarak habireleri olmadıkları halde döneminin, balcılar, balcılar belden aşağı banulara geldiler. Herkesin bir firolardan birisi üstüne gidebilir. Herkesin bir firolardan birisi üstüne gidebilir. Herkesin bir firolardan birisi üstüne gidebilir.

BENİM BİRİNCİ SENİN KARINA ÇOK ÇÖKÖKÜR

Birinci 1957 yılında İler Olmaz yeni yeni Memurlar solmayıp balamit Yüre halkı yeni gelecekler. İler Olmaz yeni yeni Memurlar solmayıp balamit Yüre halkı yeni gelecekler.

AKSARAY VE ORTAKÖV MANİLERİ

A benim bahtı yarım	Ak üzümlerim gibi
Başımın tahtı yarım	Sevdiğim kaymakamı
Yüzüme gözleri var	Beni yardan çıkar
Sana kim bakıyor yarım	Dünyanın kurtarıcısı
A benim çadır yarım	Alpınarın yapımı
Çenesi Çukur yarım	Şiirlemeden demeri
Haftada bir polisin	Su polisinin yanı sıra
Onada sübür yarım	Sahman bafday kemeri
A yarım al yarım	Alpınar bayırını
Aşkı dili bu yarım	At saldırmayın
Eser beni severden	Kız bana gelme ne olur
Gel burada kal yarım	Anan babam hayırdır
Aş buş dayım burdayım	Aksaray'da varalım
Serayım Furat yarım	Bir canda da alalım
Çacım yarım kapıda	Budaymayla beraber
Ben seni unutayım	Giden yanı bulalım
Afzimdi de Sabirim	Aksaray'da sidenten
Yar verdi paracını	Tapınmanın halisinden
Benim yar babamın	Su başın oğlanları
Satarım anasını	Kızların Sözüleri
Ah emmeli olmalı	Aksaray'da İnşaat Var
At demeli, Samali	Bayırında İnşaat Var
Naldan bilen gülden	Benim Sevdüğüm Yarda
Gadarını olmalı	Baş duymalı yolda
Ah ninnoyü ninnoyü	Aksaray'da Kütüphane
Gel oynayı oynayı	Maniselerden de
Astan gibi yarım var	Var buradan gideli
Satin alır dünyayı	Ayklar yılları bulmuş
Ak üzümlerim deyimim	Aksaray'ın İçinden
Üzümlerim hayraf pürüm	Ulucmattı eliyer
Genç kızları sümbere	Karşı evede Sevdüğüm
Aklımı fikrimi gösterdim	Bilgili gibi Sakıya
Ak narin narin	Aksaray'da sidenten
Asterdir benim yarım	Baldırın Sebatı beldesi
Nüzbaşı İzin Vermişiz	Sanki Varacağız gibi
Ne yapsın benim yarım	Alman demisi anılır

ÖZ GEÇMİŞ

22 Kasım 1982 tarihinde Aksaray/Ortaköy’de doğdu. İlkokula İzmir’de başladı. Bir ve ikinci sınıfı İzmir’de okuduktan sonra ilkokulu Erzincan’da tamamladı. Erzincan’da başladığı ortaokulu Ankara’da bitirdi. Lise eğitimini Ankara’da 1999 yılında tamamladı. Aynı yıl İnönü Üniversitesi Adıyaman Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nü kazandı. 2003 yılında buradan mezun oldu. 2004 yılından beri çeşitli özel öğretim kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak çalışmaktadır.

